

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ЗБІРНИК

V

Український Чорноморський Інститут
Ч. 27.

ЧОРНОМОРСЬКІ ЗБІРНИКИ

Книга п'ята

Описа

1944

На працях рукопису.

"Макар: ясний єбоз заслань на
майданчик у вільної ені до мсся
— єсь в чому кроється глибокий
зміст сучасності для багатьох
націй."

В.Інгулець: Зе Українське
море. Прага 1941, стосн.
ІІІ.

ЗАСЛУЖЕНІЙ ПІДВІДНОВНИК УКРАЇНИ
В СЕРЦІ НІ ХУЩ ст./I734-I775 р./ /І/

Це сюжет на хуці стосується в історії Південної України, вважається мало відомою, на менше заслідованою як українською, так і європейською науками. Ніж тут вони були зачеплені інтересна і важливі для розуміння діяльності Святої Римської імперії процесу Південній Україні, а також і тих підій, що відбувалися на території іншій частині України. Хронологічні дати - 1734 р. проводиться відповідно з півдівськими їх колишніми землями "з пів таєво-сіцької" протекції та 1775 р. заснування Запорізької Січі цяють початок процесу відіняття цих земель в окрему ланку історії Південної України.

Першим значним істориком Південної України був А.А. Скальковський, залишивши ряд капітальних праць /2/, та кілька десятків статей з погруду різних питань з історії та економіки Південної України, які друкувалися протягом XIX стол. в різних часописах та збірниках України та Росії. Заслуга А.А.Скальковського перед історичною науковою думкою велика: проші його спогадися Голосієм чи ним на архівні матеріалі", більша частина яких тепер вже загинула, і твори Скальковського певною мірою замінюють ці передвищі. Автор часто цитував ціані документи, або вміщав їх цілком в поетичках по своїх праць. Протягом 40 років в Скальковських був майже згинаним автором, не впійманим працювавшим над історією "Новососії", як сам іменував її. Південну Україну, і впливого посвятився не лише на наукових творах XIX ст., а також на художній літературі.

Серед неначиної кількості писань, є виявлені з А.А. Скельським Треба вітвінчут" пісню ахієпіскопа Гавріїла Розенгофа /3/ та стосінка, проголошеної Південним Університетом "Історія Росії" С.М.Солов'єва.

З початку - 80 років XIX ст. збільшується інтерес до історії Південної України, Року 1880 вийшла в світ книга єпископа Зад膏сія /Макарійського/: "Матеріали для історико-статистического описания Екатеринславской епархии".
4/. В цій праці вміщено багато важливих відомостей про заселення сіл та способів Південної України. Автор цитує, а іноді навіть цілком проходячи мешканців різних сіл позивіл збудувати церкву, в яких вказується скільки населення в селі, звіткила всіх прийшли, якої національності тощо. Починаючи з 1882 року О.О. Антоїевський друкує ці статей та матеріалів з київських архівів, які характеризують запорозьку та сербську колонізацію країни, та їх взаємовідношення /5/. В той же час в "Чтениях Місковського общества истории и древностей" трукувалися спогади отців з піяців сербської колонізації майбутнього С.Пишчевича /6/. Ламаню руською мовою, але жваво й яскраво, Пишчевич описував семи х колоністів, їх командрів /Хорват, Шевич, Лепре-злович/, єсійську апміністрацію, побут країн. Із цього

до цих спогадів були записи сина С.С.Пишчевича, О.Пишчевича, які характеризували вже наступну чибу та людей її./7/. Набувається, що цих матеріалів стаття архієпископа Арсенія "Софроній Добравешевич", яка підказав цікаві відомості про склад Сербського коопусу та церковну справу в новій Сербії /8/.

Цінні матеріали мають в собі документи, які написані В.Б.Антонович та І.Костомаров в "Історії Слов'янів", в історії Коліївщини та участі в ній населення Новососійської губернії./9/. Туже цікава невеличка стаття з уривком з мемуарів барона Тотта про татарський наскок на Елісаветградську посвінцю року 1769 /10/. Важливі для вивчення торгівлі Новососійської губернії праці В.А.Улянського /11/. Надзвичайно важливі матеріали просять документ в архіві кріпосту св.Елісавети, написані В.М.Листовським: ці документи освітлюють посут Нової Сербії, взаємовітношення населення її з українською людиностю Слобідського полку /12/.

Велике значення мають статті, присвячені етнічним проблемам Запоріжжя та його боротьби за землі: А.Л.Шіменська /13/ та А.В.Гвертхлібова /14/. Треба звернути увагу теж на історичні передмови до "Матеріалів для оценки земель Лерсонської губернії", які видавала Лерсонська губернська управа; зокрема цінні передмови до епісанії Елісаветградського та Олександрійського повітів /15/.

Року 1889 була написана перша стаття в історії Запоріжжя П.І.Яворницького. З того часу до 1936 року П.І.Яворницький працював в галузі історії Південної України. Він видав багато різних статей, монографій, кілька збірок документів, серед яких на більше значення мали "Істочники для істории запорожских казаків" /16/.

Року 1889 була написана стаття П.І.Багалія: "Концептуалізація Новососійського края", в якій автор пав спробу обєктивіти в етнічне ціле історію заселення Південної України та історію запорозьких казаків; ця праця мала великий успіх і була переведена вже українською мовою під назвою "Заселення Південної України"./17/. На початку 90-х років під редакцією П.І.Багалія було написано уривок з найціннішого джерела історії України Хуш століття - підпорядж академіка Гильденштедта, ту частину, де він описував Слобідську Україну /18/.

Протягом 90-х років було кілька дуже важливих збірок документів, які творилися Південної України: туже цінні матеріали подавав "Сенатський архів": там написано проектами заслань Сенату, в яких велику увагу почалилася заселенню Нової Сербії та Слов'янського, а теж сповідям Запоріжжя /19/.

Велике значення для історії Південної України мало витання наказів депутатам в "Комісію для составлення проекту Уложення" 1767 р./20/, та А.Лісоцького "депутата" Війська Запорожського в Законодавчому Комісії" 1767 р./21/. Туже цінна стаття П.П.Міллера "Причиною" подавала важливі матеріали до пояснення прикінців /22/.

На початку ХХ століття почав працювати свої статті та збірки документів В.О.Більцов: "Последний кошурний атаман Кальнишевский" /23/, Січовий архімандрит В.Скальський" /24/, пізніше, вже на еміграції, він написав "Атакування Запорозької Січі" /25/, Цінні праці, сінтетичного характеру належать проф.С.О.Загоровському: "Взагальнення Запорожья и

русскої правителственай власті від время Новод Сечі" /26/, та "Славянская колонизация на юге России" /27/.

За ратянським періодом кількість праць присвячених історії Південної України була не велика. М.С.Слабченко наприкінці цікаві праці з історії Запоріжжя в "виданнях Української Академії Наук", в яких, користуючись "Запорозьким Архівом" зробив спробу по новому освітлити питання соціальноного устрою Січи /28/. Інтенсію революційних думок на Запоріжжі були присвячені статті В.О.Грекова /29/ та О.О. Грабініна - Складаревського /30/.

Історії Новод Сечії була присвячена стаття М.М.Ткаченка: "Утворення Новод Сечії на запорозьких землях" /31/, та престанню пікінечів - зірнік матеріалів К.Г.Гуслистоого: "Про історії класової боротьби в Степовій Україні" /32/.

Звичайно, тут не можеться пропозиція резисту праці присвяченої історії населення Південної України в середині XVIII стол., тут згадано лише найбільш поважні праці. Про цього можна додати, що здебільшого присвячені вони зовнішній історії країни, і мабуть у цьогу припіднілюють як самому заповненню, так і побуту населення Південної України.

Після запорізьких кіш післябуває "під татарською провокцією" в "запорізьких вольностях" все змішалося майже без підемії. За півднівноком О.О.Руссова в степах змішалося чимало людності - в самій північній частині правобережного Запоріжжя в 30-х роках ХУШ століття було якісно 40 поселень.

Використовуючи відсутність хазяїнів степу по всій козацькі та поселиті Миргородського та Полтавського полків почали присувати на правий беріг Дніпра: влітку після зборів, щоб винесати тут худобу, косити сіно, потім почали залишатися й не зиму, засновувати хутори, села. Так в 20-х та 30-х роках ХУШ століття в'являються села та містечки вже на північ від річки Тясміна. Людність цих поселень починає швидко зростати на початку 30-х роках, коли в Правобережній Україні закінчується термін "слобід", на які пані закликали селян, які повтікали або були виведені після Прутського миру. Що передвоєні Правобережну Україну не пустку. Здебільшого термін пільг давали пани на 15, 20, 30 роках, таким чином переділ пільгові роки закінчувалися для цеяких слобід на початку 30-х роках, і селяни мусили вже відбувати наїштину: вони почалися втічі селян зі Дніпра, гольовним чином за запорізькі стени.

Року 1734 запорожці повернулися на свої "вольності" і знайшли там чимало нових поселенців. Спочатку вони не звертали на це уваги: землі було досить для всіх, інтенсивного господарства запорожці не мали й до переселенців-втікачів заважти ставилися добре: єдина умова, яку ставили вони їм - було визнання відповідності запорізького коша. На цьому ґрунті виникли перші ненкорозуміння між запорожцями та новими поселенцями, бо територію, заповнену вихідцями з Миргородського та Полтавського полків полковники вважали вже за територію цих полків, всупереч тлумаченню коша, який вважав, що навпаки - підланні тих полків оселялися на його землях і тим прийняли підданство коша. Становище стало ще більш ненужним після Білградського миру та "Інструменту" 1740 року, який вnis дозвільнення по трактату 1739 року: тепер вся територія запорізьких козаків визнавалася належною російської імперії.

Після 1740 року царський уряд починає вже сам звертати увагу на заселення північної частини запорожських вольностей, так званих "Запорізьких" місць. З метою захистити ці землі від татарських наскоків, а разом з тим і від запорожців, про що офіційно не згадується, на правому березі Дніпра починають будувати форпост, ретраншемент, ставити гарнізони. Вони видастакть на південь від с. Тясьміна, по річкам Синюсі, Бугу. Під захистом форпостів засновуються слободи. Заснування слобід звичайно б'ється "осадчим", які скликануть людність гайдуками чи номадами, з правобережної України, а "під рукою" не відмовляють і відкачам з Лівобережної України, де збільшується відиск еспрілів старшинськ. Чим більше зростають слободи, тим інші на південні просуваваються лінія укріплень та форпостів. В самому серцю Запоріжжя, біля самії столиці козацької, засновується Новосіченський ретраншемент, де постійно проводиться ремонт в гарнізони. Також саме процес відбувається на лівобережній частині Запоріжжя. Ще року 1731 там почали будувати волетенську "Українську лінію", яка простягалася на кількасот кілометрів, від устя Самари до Сівецького Донця. Гесяти хоротець були зважані величезним валом з глибоким ровом: Біля лінії всеяють панчилицькі полки та засновують заселення очищеної кін. Мета цієї лінії була захистити землі Слобідської та Лівобережної України від нападів кримських татар. Гелі на південні висуваються фортечки та укріплення, в міру того, як просувавається населення в Запорізькі степи. Відбувається Старосамарська коїсть.

В той же час Миргородський та Полтавський полки починають цемеграти під царським урядом про закріплення за ними території, на якій оселилися їх козаки та посполиті. В наслідок цих клопотань містечка Коглов, с. Цибулев, Анновська були приписані до Миргородського полку, Мишуриніг, Усть Самара, Ненастієцький рентній ретраншемент - до Полтавського.

Таке становище починає хвилювати запорожців. Вони звітають що царського уряду з проханнями просвернуту ім захоплені землі, покликуються на грамоти Стефана Баторія, на універсал Богдана Хмельницького. Не чекаючи рішення царського уряду, запорожці переконують поселенців нових слобід до себе, та захоплюють землі, які вважали за свої. В той же час, як запорожці перекочували на захоплення їх земель, полковники скаржаться на запорожців за те, що вони переманюють поселенців нових слобід, за те, що таих тікають посполиті та козаки в Лівобережної України. Такі взаємовідношення утворюються між запорожцями та новими сусідами в середині ХVІІ століття, і чим інші тим атмосфера обопільного недовіри та ворожості змінюється і небуває все більшої напруженності.

Щоб ясніше уявити собі всі умови цієї боротьби, треба мати на увазі, що запорожці, повертуючись до своїх "старих місць" з під татарської "простекції" були певні, що царський уряд повертає їм усі їх вольності так, як вони володіли їми до 1709 року. Підстави для цього "зазалу" з одного боку невиразна грамота царинії Анни, запорожцям року 1734, а ще більше перевагами в київським генерал-губернатором єОН Венсбахом, який від імені царського уряду запевняє запорожців, що вони як і раніше будуть повнimi гospodарами на своїх вольностях. Підій найближчих часів показали запорожцям, що не можна було цювірати цим обіцянкам.

Року 1750 по російського уряду звернулася група сербсь-

ких офіцерів, з полковником Хорватом на чолі, а пропозицію передбачалося до Росії й заснувати тут поселені полки. Серби ці передбачилися до Австро-Угорщини й спочатку дуже добре відштовхалися там. Вони організували "гренічарські" полки, у яких їм багато землі, відіані привилії. Проте через деякий час стеченошище їх погіршало, і передбачали їх на гірші землі, обмежили привилії, і передбачили на звичайні регулярні полки. Прапорщість Хорвату була добре вустоінута царським урядом, відношення якого на той час вже поспиралися в залежності і який мріяв як небудь встановити австрійський корону між запорізькими вольностями та російськими землями. Сербам було відведене територію для поселення в північній частині запорізьких володінь, між Дніпром та р. Синюхом, на південні від с. Тясмин. Ці землі було названо "Нову Сербію". Хорват отримав ранг генерала й командаєння над "сербським" корпусом. Згідно з цим обігнання, він мав поселити тут два полки, кавалерійський гусарський та піхотний пантурський, людність яких полків мала вести військову службу в полках і в той же час вести господарство на відведених землях. Хорвату та його полкам рано було великі привилії, про що вільної торгівлі, великих привілеїв тощо.

Незабаром, року 1752 звернулися до царського уряду полковники Шевич та Лепреордович з пропозиціями, аналогічними Хорватовим. Вони були теж прийняті, ім було відведене землі на правобережній частині запорізьких вольностей, між Дніпром та Бахмутом. Вони дістали назву Словянської. Там Шевич і Лепреордович заснували полки, в яких кожен з них був незалежним один від іншого командаєм. Так почалася словянська колонізація запорізьких степів.

В Новій Сербії та Словянської було організовано своє рідне управління: в обох країнах було призначено Головних командаєв, в особі російських генералів, але головним чином управління було поручено сербським командаєвам, Хорвату, Шевичу та Лепреордовичу. Зважене начальство було в той же час і низвільним начальством над всією людністю, яка мешкала там і відтікала їх, зокрема Хорват була дуже велика. Всі офіцери отримали крім платні, так звані ранги землі, розмір яких відповідав рангу офіцера. Солдати отримували по 30-45 лісистин, офіцерів від 75 до 225 десятин. Ці землі не були власністю офіцера, він не мав права постарати чи заставити землю, і тільки якщо він заселив її власними коштами, земля перехідила в його власність.

Головним завданням командаєв та офіцерів сербських полків було залюпнити землю відповідним числом поселян. Хорват дав обов'язок привести для кожного полку по тисячі чоловік, не рахуючи членів родин. Для визначення людей з закордону вириджалися спеціальні люди, яким давали великі кошти на дорогу, на оплату переселенців. Царський уряд поставився до сповіді цуже толерантно: він не пікарався національністю людей, і ставив спину вимогу - щоб переселенці належали до православної церкви. Проте - сусідні громади заявляли протести проти вживання їх підданін: постестувала Австро-Угорщина головним чином передбачали переселити сербів, постестувала Туреччина, тому що почали перехопити молдавани та валахи, а також болгари. Справа заселення була дуже складна. Агенти Хорвати, Шевича та Лепреордовича перехоплювали людів цієї землі, набирали без розбору всіх, хто тільки відлічувався іхати. Один з таких агентів, Пишцевич, писав в своїх спогадах, що серед переселенців був візний вабоїд, навіть лісові

осябішаку, бул "попи", які звіклися сану, були волошюги. Вони не вміли та її не хотіли поєднувати, не могли служити її в війську. Між тим в'ялих іх коштував оссійському урядові туже царство, бо кожному падали субсидію, платню, землю, а єріцерам за вивіл людей власним коштом паджували ранги. Утвірився в Новій Сербії та Словянсько-сербії європейська система: кожен осотний коментарів мав "власну" роту, яку він набирає сам, власним коштом, і таємні чином вважався належанням єріцером та його підвалднім новоселам працьовитий характер. Всі заходи коментарів були морні, то кіння існували сеобських полків вони не мали комплекту. Не високо стояли ці полки в військовому відношенню: весь час сеобські осоти єріцери власні російські та українські залоги. Зортею святого Івана Саввы були віддані кошаки гетьманських полків, в Словянсько-сербії всі єріцери поселень наслідували слов'яно-сербські козаки.

Вся українська людність, яка почала заселяти територію, відвідену під сеобські колонії, була трактована царським урядом як "безуказне" населення, яке самовільно оселилося тут. Відвілячи сеобам землю, царський уряд ставився до них, як до підсажників землі. Всім українцям, які оселилися тут, було наказано "поклонутися на старі місця", навіть тим, що перейшли до Південного України в Правобережній: вони мусили поклонутися на ті місця, де жили до поклону на Правобережжя. Незабаром після цього наказу було видано нове дозволження: українське населення мусило тимчасово залізитися тут в тім, щоб постачати новим колоністам все потрібне для їх життя. За тим було видано нове дозволження: всі ремісники, кравчі, тесляри тощо побудовані були залежати в Новій Сербії, щоб обслуговувати сеобів. Далі сеобським єріцерам дозволено було селити на відвідених їм землях українців самістю "ленивців". Таким чином українська людність була поставлена в Новій Сербії в становище підлеглої, яка починала служити "для лучшої риготи" сеобів. В Новій Сербії утворилось таке поєднання: в полках було небагато приivedених від українських чиновників-сеобів, слов'янів, болгар, валахів, тощо, число яких не перевищало по єріцері четвертої частини комплекту. І поруч з ними в полках зростала кількість підлеглого їм українського населення, яке обслуговувало сеобів, гospодарювало, постачало колоністам все потрібне. Не зволінняючи в цього посвоєння сеоби намагалися використовувати для своїх приватних гospодарств та козаків, яких написали для захисту та гарнізонної служби в Новій Сербії та Словянсько-сербії.

Не всі українці залежалися в Новій Сербії, багато з них переїхало на Правобережну Україну, а ще більше - тікали на Запоріжжя. Цей віплів населення почав турбувати російський уряд і щоб покарати йому кіння він року 1753 заснував козацький полк "на зразок Словбідських полків". Для цього було відведене смугу землі на південні віл Новоселії, сеоб то захоплено ще чималу смугу землі відпорських "вільні-хостей". Таким чином уряд хотів затримати веточу української людністи, пати її певну організацію й встановити новий бар'єр проти захоплення.

Служити в Словбідському полку мали право лише українці. До цього посунула українська людність в Новій Сербії, а також в Правобережній Україні: царський уряд вимав наказів, яким позбавляв всім втікачам в Гетьманщини та Словбідській, які перейшли по Правобережній Україні, селитися

в Слобідському полку. Переходило чимало лицю таєж в Лів-Бережній Україні, де в той час вільшуєвся Білгородський посполитих старшин. З цього лише Миргородського полку постійно 1758 року втікало 200 чоловік: частине їх заспіував-лася в козаків, частине оселялося в козенних слободах. Багато лишилися в Правобережжя, де в ті роки зміцнювалася гніт польської шляхти, поширювалися гайдамацькі рухи, і наслідння шікапо вмуту з кріпаківського ярма. В постійність посільщому руху чужовімній колонізації Народії Сірбії, в Слобідському полку швидко зростала лінійність: року 1760 тут буде 4159 козаків, року 1762 - ще 6215.

Жім козаків, в Слобідському полку було багато вільних селян, та якіх заснували козені слободи. Щоб погоди скоріти застеження країни російським урядом проводили перехоплені з Правобережній Україні російським старостами, які втікали за Петра з Росії від "ніжніанської" влади та обвязкою військової служби. Вони відбільшого оселялися в окремих слободах.

Слобідський полк постійно не сотні, полковники та сотники були і військовим начальством і народільним та ресів'янистю, як мешкало на території полку збо сотні. Сотнікими починали в підбільшого козацьких оселячів, які заселяли слободи, застежені слобіді, а також люді, які мали рівні послуги перед російським урядом. Сотніків мало велику, із якою бажаністю віддали своїх сотня, і скільки населення на утихи, хаджаки, пісевиця, елець, негай та пітточку гайдамаків, заселілися до уваги начальством. Широко відомі стовбури своє становище в сотні, сотніків захоплювались країні землі, заселили великі гospодства, брали участь в тургіві в Жигулі, Полтаві, Росію, привозили своїх підлегліх проштовчати на них чуно, тощо. Вони швидко набули земсінми лісами: сотник Сіренко, наприклад, відзначав до Хрому 10 пісевицьких маж, сотник Гагело постачав доказини магазину на 3 тисячі золота сіна. І не не були винятки.

Таким чином, життя в Слобідському полку для рятувальних козаків та "п'я селян" не було таким легким, яким відносилися. Ім, коли вони були до Південної України, майже по суті "не під поміщення". Людність скружила на кінці посінності, постійні військ, постійну поєднаність, самовладу начальства, "до цього тоді дістати" що Слобідський полк був в гівших умовах, ніж Новоселівські полки: на його землі не було зовсім лісу, і по цієві, по матеріалу для будівель треба було їхати до Народії Сірбії. Слобідчані мало менше землі, і їм не вистачало її; поєднавши брати в зонту у Новоселіві. Так само зренували вони і сінокоси. Всі ці стосунки привели до непомінних конфліктів, в яких начальство зробило під захистом Новоселівів: пілчастого з одного з таких конфліктів Сенат давіть зробити погану комендантів кріпості св. Іллісавети Народії звуза, що він захищав слобідчан, і єдн та вважав "голубино співакю" слобідське поселення, а не Новоселівське. Так царський уряд послідовно, вперто постегував чужовімній колонізації за рахунок української людності.

Головним залидненiem пунктом Південної України був Новий Миргород, заснований Хорватом, він став її землі поєднаним та розселеним оселком, там були постійні крамниці, різноманітними товарами, були ярмарки, на які приїздили купці з Правобережній Україні, Запоріжжя, Народії Сірбії. Программ значним містом була місцевість св. Іллісавети, біля якої роз-

ташувався великий фарштадт - префектура. Фартея стала головним осведомком оссійського начальства країни: головний комантир, комендант, а також вище комантування Слобідського полку мешкали в ній. Населеність швирлько залежувалася украйинським та оссійським населенням. Тут були окремі квартали оссійський, де жили старосорбянки, та грекі; тут було багато комуніць, купецтво вело торги в Конюшому, Польщем, Туреччиню. Серед купців найбільші звязки мали Сенковські, Тиманські, Пашутини, які були відомі належні в Константинополі.

Ненормальні умови, в які була поставлена колонізація південного України пали незадовільні наслідки. Славоля, деспотизм, нехтування першостіми інтересами, справжні злочини які робили сеобські командири цвігий час не прутягали уваги оссійського уряду, але жіночі кінні він звернув увагу на становище в Новій Сібірі; була пояснена обвізія, яка уявляла цілу низку злочинів самого Хорвате та його співробітників; було виявлено, як мало висоблено іми для залюпнення країни, чи низько поставлена військова опорда в сеобських полках, і це дієсра гостувала всіх підозрю. Сеобські командири були відставлені, і Нова Сібір та Словянські сілубія були відставлені року 1764 на Новососійську губернію.

Реформа Нової Сібірі та Словянські були розглянуті не лише наслідками обвізії, але стояла в тісному зв'язку з загальними політикою Катерини II щодо України: в реформі Слобідської України та ліквідацією гетьманства, які сталися в тому ж 1764 році. Залишалося лише Запоріжжя, з своїм автономним ладом, не підлеглий чинної оссійській імперії.

Новососійська губернія поділялася на три частини: Тлисаветградську провінцію на правобережній частині, Катеринославську провінцію та Бахмутський повіт на лівобережній частині. На відміну від оссійських губерній, Новососійська губернія заборгала свій капів-військовий характер в адміністрації в зв'язку з її прикордонним положенням та постійній боротьбі з запорожцями. Вся територія губернії поділялася на полки гусарські та пікінерні /уланські/. Полкові командири сполучали в своїх руках військову та цивільну владу на цілому територію полку.

Для керівництва уповільненням губернію було пано "План о заселення Новососійської губернії" року 1764 /33/, який являє собою одну з цікавіших пам'яток тієї доби; він мав значення не лише інструкції для заселення країни, а також простягом цвітого часу був тутм поетом, яким керувалися адміністратори про розселення складних земельних спорів.

Всі території Нової Сібірі поділялися на 70 округ, з того числа 52 відносилися під поселення початків, 2 під міста та 16 для розширення. Округи поділялися на тільники. Кожний тільничі було 26 або 30 десятин, залежно від якості землі. Гільничі на завжди зелишалася невмінною. Цей пункт мав виключний інтерес, і нагадує почасті закон 1763 р. про відведення землі чужоземцям колоністам, за яким двір ніколи не може підійти /34/. Невмінність тільничія забезпечувала відбудування військової служби, вітпovітальність за не лежала на членах родини військового: в разі смерті, втечі, хвороби родине поєднане виставити іншого члена; якщо в ній не було підходящого члена, вони мусіла заплатити прийняті до правоу когось з сторінних хто б міг служити в війську.

Всі, хто прихопили до Новоросійської губернії цістували землю субсидію та землю, хто заплатився в полки пі-страва більшу субсидію, ніж ті, що вступали до селянської землі. Чужоземці пістравали належну субсидію. Ті, що прибули людем, в закордону цістували з інцерські землі: за 300 чоловік плачали землю майсів, за 30 - вахмистра.

Хто бажав, міг отримати землю для заснування сільського та рибальського людів в Прямодієжної Україні, заживути тут інін лівір на пільници, але ніхто не мав права володіти землею більш як на 48 десін: якщо він купів, то це пістрав в сплачувши більше, він мусів відплатити цю норму після, або погодити складові. Той, хто пістрав землі від кількох місць, та пускав їх нього купців, міщен, всіх, хто мав бажання оселятися сільськими; в тургестанську "План" обмежував це коло відомих, щоб пістравали землі лише ті, хто постійно перебував в губернії; призначений на поселу по іншій губернії повинен був погодити комуся свої землі. Таким чином "План" утворював контингент поміщиків, заснованих в губернію.

Землі мали розподілити також для сільських посмільсів підпогоди: для озеленення лісів, садів, таємництва, під харчівки, залізни. Той, хто знайде корисні копалини - пістрав землю у власність. "План" передбачав поширення таємництва, якого використовували чужоземців купців та земінників.

"План" був певний час під час правління Південній Україні і появіло то нього висловився змін, тому що скромні пункти "Плану" суперечили загальному російському праву. Великий інтерес мають коментарі до "Плану" - запитання Новоросійської канцелярії в Акргамація звернулася до Головного комітета Всійків та його відповіді на ці запитання./35/. Зе змістом запитань та відповіді відноситься до року 1773. Губернська канцелярія запитала чи можна таємні офіцерів осібам не росіянського походження, які викуплють землі земель людів? Всійків утішено: панів не пакують, а лише платити гроши. Також негативно відповів він на питання, чи можна відкупити землю під словами не росіянам? Таким чином, два головних пункти, які відповіли "План" від російського правління були скасовані. Потім для росіян-поміщиків Всійків пакав нічії пільги: не залучнені їми землі можна залішити ще на 3 роки, ті поміщики, що переїхали до інших губерній, мали право залішити в маєтках погоджених управите-лів, землю, яка була посіяна норму, не відбирати від поміщиків без наказу Сената. Таким чином за 10 років на практиці "План" був значно змінений відповідно тим посядкам, які на-нували в росіянській Росії.

Велике місце в розподілі земель в Новоросійській губернії належало таємним "ранговим" землям. Кожен службовець, крім платні, отримував відповідно своєму рангу площа землі, розміром від 2 до 16 тільниць. В теорії ці землі плачали умовно, поки особа служила; якщо вона залишала службу, земля постравалася по скільку й переїхала тому, хто вступав на цій посаді. Якщо урядовець пістрав вищий ранг йому повинні були дати посуну кількість таємів. Така була теорія, проте на практиці вихідило не так. Поневіше, ні кожен службовець пістрав землю, то єдно було знайдти вільні тільниці, і не відійти минули роки, поки їх знайдили. По друге тає, хто пістрав рангу землю вживав всі вахди, щоб не погодити її; сам уряд висловив плутанину. Землі залишні, прихопили у власність, таким чином єрішев, який поселив

на ранговій землі відповідну кількість селянських чоловіків, пістовав її в посвіту власність. Новоросійська губернська канцелярія запитала Всевікову - що єобуті з заліпленням ранговим землем якщо єїшо під'їхати на службу в інше місце? Всевіков відповів, що він мусить покинти її своєму наступнику, в цвіті, в цвіті незгода його посади с'єобся "за справедливію єшінкою". Таким чином відповідь Всевікова не єзвяла складного питання: якщо наступник не має можливості, "або бажання купувати рангову землю - він посвідується тоді користу, яку мав його попередник - не має рангової землі. Дуже швидко рангові землі почали піддавати в спадщину синам, уловлюючи навіть дочкам і дівчата між власніми та ранговими землями все більше вінкела. Під час складання наказів депутатам в Комісію для створення Нового Уложення" 1767 року майже одноголосно єфігері полків розташовані в Ілісаветградській провінції висловлювали побажання щоб рангові землі були захищені в посвіту власність.

В іншому стенді були Катериненська провінція та Бахмутський повіт. Ці лівобережні частини Новоросійської губернії було прилучено частину Миргородського та Полтавського полків, де чимало старшин відійшли велкими маєтками. Тому головну частину поміщицького землеволодіння складали не "рангові" землі, як в Ілісаветградській провінції, а ці власні землі. Це різниця яскраво видає в таких провінціях в Ілісаветградській провінції надбільша земельна пільгина, яка складалася в власні землі під словами та тільки відповідних пла скотарства та розведення лісу - було 7600 післями. В Катериненській провінції найбільше землі мав генерал Єон Штольєн - 80 тисяч десятин; єдиний Румунський мав 63 тис. післями, тощо. Тому пілком проголосивши в наказах депутатам від Катериненської провінції висловлювали побажання не пос поетворення рангових земель на власні, але пос збереження в руках поміщиків земель посипаючи "Плану".

Відомості пос напіллення землями показвують, що найбільше земель було заселеною року 1767, після того, треба сказати, в зв'язку з гайдамацьким рухом 1768 р. є ще більше війнію Російської імперії з Туреччиною - 1769-1774 р.р., кількість заселення зменшується. Цікавий матеріал поспільні відомості в приводу синільшого походження нарків поміщиків: в Ілісаветградській провінції переважало число єфігерів місцевих полків середніх рангів: їх було 69,2%, вищих рангів було 6,7%, вахмістрів - 7,4%. Решта були козаки, луховенство, купці, тощо. Винятки в утворюваних місцях було зоселено пла єфігерів місцевих полків, які посідали землі посели в адміністрації губернії: були членами різних канцелярій, комісійами, посадами комісіонерами. Цікаві прізвища осіб, які пістали землі у власність: це гайдаме єфігерів борисівських полків: Хорват, Сорозлій, Бузескул, Гроцескул, Пушченіч, та інші; серед них зустрічаються українські прізвища - Севенко, Кошевенко тощо: це заселені стежини колишнього Слобідського полку, його сотніків. Талі чимали осіївських прізвищ: Чертко, Увалко - це єфіцири відмінно рангів, комісійні кріпості се. Ілісавети, службовці губернської та провінціальні канцелярії. Серед них в Іосіївські купці Сушилик, Масленіков, Нецутин, які головним чином заселали місцевим ринком. Цікаве єтож: поміщиків не заселяли з Новоросійською губернією тут ще не має; напто неспокійне було життя, в безпосередньому сусістві в Запоріжжям, щоб спокушала можливість пістать землю для заселення.

Заселені землі належать землю навіть зважуючи один дві на

або 30 ліссятін, було важче. Селян було мало; втікачі в різних частин України мали після можливість шукати "пля се-бе країн" умов життя, і незадоволені з поміщиця, переїхали та його сусідів, або йшли тільки, "на ніч", по запрошенні. Зав-таки цим умовам плинності селянства на поміщицьких літах утворюється панщина не більш як 1-2 дні на туттєнь. Про це писав вчений менторівник академік Гільденштедт, який відвідав Південноу Україну року 1774, згадував такий зразок панщини й Бессарабії в рідній Новоросійській губернській канцелярії. Він казав, що власні інтереси примушують поміщиця не обтяжу-вати селян обробкою й дарувати право селянам, в противному ра-зі, сквергутися губернській канцелярії на поміщиків. В лівобережній частині губернії взаємовідношення між поміщиками та селянами були інші, там вигоди селян був більший і вже по-мічалися намагання поміщиків засідати селян: про це вони писали в наставах депутатам 1767 року.

Втікачі по Південній Україні оселялися не лише на поміщицьких землях: значна кількість землі була відкрита під казенні словоботи, в яких туже скаже про панщину втікачів. Засе-ливали словоботи оселячі, яким уся вільна земля на північ кіль-кість після, а по виконанні цього, після в нагодовану власну землю. Тоді оселячі, які лише прописалися, були "шілти ін-струтуваними", які їздили за кордон і там викликали під-літі, яких передавали по Новоросійській губернії. За то во-ні піставали грошу на ходу, землі, землю. Серед таких агентів було чимало осіб, які потім вибирали вибратну кар'єру - наприклад комендант Олешівського, а пів-ліш Лонецького полку Острозь, Комбузелій, який згодом був Волинським губернатorem: Переїхали по Новоросійській губернії з півдільшого втікачі в Україну Лівобережні та Правобережні, але було чимало осіян. В Ізяславетградській провінції вони були зупинені голівниками чи нім стає обсягнікам, в Катеринославський - спінцевіднікам, яких оселяли біля Української лінії.

Чим пілі, тим більше змінювалася на Лівобережній Украї-ні вигоди поспочутих, і тим більше народу тікало на Південноу Україну. Поміщики українські та осійські засипали аміні-стровім Новоросійській губернії сквергами на прогинята втіка-чів, які після повернення їх, написали своїх агентів для освіту їх. Аміністорія губернії спинялася між цих ог-нів: в отакого року "важкої волопільці" вимогали повернення втікачів, в другого інтереси залучення країни вимагали не повертали їх. І передавали друге рішення, і під цінніми пре-текстами втікачі залишалися тут. Коли року 1774 голівником комендатором Новоросійській губернії був призначений Г.О.Петровсь-кін, в отакому з перших своїх наказів він вішуче, хоч і "тасми-но" забороняв працювати втікачів.

Чужоземна колонізація не починалася весь час, але в цілому не мала великого значення та заселення Новоросійської губернії. Найбільше переїхали мілітарія та волохів, голівників пілчасті вінни з Тиреччинського року 1769-1774. Вони комплектували Молдавський гусарський полк, і заселяли низку слов'ян - Виску, Лисогору, Тишковку, Пещанско-Бурську, Синюхівно-Бурсь-ку, Пазловську та інш. За той же час переїхали болгарі, які оселилися в слов'янах Аджамії, Драговії, Гирзові, Отинії. Чимало кількість греків з Криму, Константинополя, Махедонії оселилася в Ізяславетграді, де вони були колонія ніженських греків. Проте всі ці чужоземці потрапили серед української чисності, кількість якої непримітно зросла.

Міста в Новососійській губернії розвивалися мало. Населення міст та саме як і селяни хлібособки, мало скотарства. В некозах лептатам року 1767 відбувається антигосподарство земель та міським населенням: купцями скажилися, що не має чеснити землі пля скотарства, а селяни посівали, що вони захопили землі. З цього боку купцями скажилися на це та селяни за те, що вони творять і тим зменшують прибутки купцям.

Коли було засновано Новососійську губернію, царський уряд почав "важвати" захопін пля поширення творчості: російському ревентору в Туреччині, Обрзеку було поручено вчити захоплені пля спорудження Новососійським купцям встановити постійні творчі застосування в Константинославі, Бендерах, Ізмаїлі. Там передбачалося встановити творчі контракти. Купцям, перевезеним Ельсаветграду, заставали творчі стосунки в Константинославі, Хаджі-базем, Велтеш, та також Правобережному Українському. Року 1770 було засновано купців та ремісників селитися в Таганрозі, Азові, і візних містах Новососійської губернії, ім видавали привілеї.

На підставі відомостей міжнародного вчительства, національність купців Новососійської губернії: великоросіянини посідали перше місце: 65,1% загальногоМ числа, укрбійців було 24,5%, і тільки 10,4% було чужоземців. Ці великоросіянини були перевезені в Одеса, Туль, Бічнська, Сівська, Желуги, Курська. Цікаво, що в той час, як в Росії та на Україні фабрики та заводи належали проміщникам-працівникам, в Новососійській губернії вони належали виключно купцям: Масляніков заснував завод ція перевозки чужоземця таєсніку - біля Іванівчуків, Пашутин - паперову фабрику біля Ельсаветграда, грек Мануиль Попович - шкірянік завод, більш Новомиргород. Це свідчить, що працяще ще не перевозилося перенести сюди підприємства на Південну Україну між тим як купців, більш гнучке, уже сприяло відходу.

Найважчим засланням в патр хода б приблизні підсумки заселення Новососійської губернії. Статистика ХУШ століття вважалі була настільки не повна, щоб пілком повідомити її. З другого боку треба ураховувати немагання адміністрації країни "важвати" неподілків і навпаки підкорювати усіх колонізації. Все це примушувало дуже обережно ставитися до цієї людності. Зберіглося чимало відомостей, автів, відчітів про рух заселення країни, проте всі вони різноманітні й користуються ними дуже відчайдо. Одні в них складені за рік, інші за квартал, треті - за місяць в одиних зазначеніх роках всього населення, а інших лише селян обо чужоземців і всі вони посторічать один на один. На підставі дуже обережного підсумування всіх цих даних можна постулювати, що на початку 1770-х роках Новососійської губернії в ній було коло 200-240 тисяч мешканців обох статей.

Успіхи заселення Новососійської губернії гальмувалися різними причинами. Якали наскільки татарські наскільки, голубівським терпіли від них людність лівобережної частини губернії. Останній татарський наскільки року 1769, коли татари пішли до Ельсаветграду, і зруйнували кілька сотень сіл, увіли кілька тисяч населення, наскільки країні важку руйнацію, від якої вони пофугий час не могли зробити. Руйна була остаточкою глибокі, що виникла наскільки думка у представників вищої адміністрації - командиного армію графа П.О.Румянцева та головного командира Войскова про перенесення цієї частини

Ілісаветградської провінції не північну частину, щоб залежти південну смугу і пусткою, на відстані 100 кілометрів. Важко відбуватися не залютнені країни європейсько-турецька від 1769-1774 роках, коли весь тягом утворення армії, постачання і керівство тащо, падав на тільки на віддалені села Новоросійської губернії. Чому відмінної праці було чимало більш глибоких соціально-економічних, які тає школи виселення. Одною з них було невідмінне відновлення козацького населення ревізією Новоросійської губернії: козацькі полки підтверджалися на пікінерні, і козаки відродили свої козацькі діапазони, підтверджуючись на земельних житлових регуляційних полків. Це викликало загальну незадовільність. В Луганській провінції охочими поселялися з великою труднощами, в постійному лютості, від яких козаки тікали до Азовського моря. Так виникли села "Лінії", "Ніпіровські" та Луганський пікінерні полки. Несправедливо поставили й козацькі Слобідського полку коли 1х ревізію відмінної не пікінерні в Ілісаветградського полку. Року 1767 пікінерам Лініїровського та Лініївського полків не відповідали обидві та депутати від Козацької спільноти в іншими пікінерами, обіцяли своїх депутатів в Таганською та Харківською й засудили їм класифікацію про підозру в козацтві. Лише в Москві постійно незадовільність ображала цих депутатів, і вони відібрали. Потім депутати Ілісаветградського полку, Москви та Курска, підтримуючи в ними стосунки і сприяли своїх виборах, що в Москві по "пікінерії" стоять на підставі негативів.

На початку європейсько-турецької війни, року 1769 в Єкатеринівському, "Ніпіровському" та Луганському полках відбулося поєдиння: пікінери відмінної відмінної на війну, обіцялися в запорожським козакам і тяжкі час пінували на значній частині землі Орієлі. З великою жорстокістю поєдиння було приурочено в Ілісаветградському силом, чимало людів було стрічено, що більші засудили до Старобілу. Ці факти свідчать про напружені настрої на Південної Україні. Акрапік Гільменштейн Епімічев наказу слобідським пікінерам, які пілком були спістовані, попність їх передала до запорожців.

Найбільшою проблемою по залюпненню Новоросійської губернії весь час було запорожчі. Вони не могли прогрітися в захопленням їх земель під Нову-Сербію, Слов'янські Сербію, а потім під Іванівську губернію і всім засобами намагалися посягнути на цих земель. Запорожці зверталися до царського уряду, написавши на ці землі, що вони відмінної, але нічого не могли зробити. В Петербурзі уважно слухали депутатів, обіцяли розібрати справу, а тим часом підійшли в степу поясувати козаків. Зневіргувшися в легальні засоби боротьби, запорожці почали самочинно захищати свої поселення на слободах, учинували їх, увіргали людність до себе. Тоді починалися сквалії на запорожжі в Новоросійського начальства. Життя біля граніць Новоросійської губернії та Запоріжжя перетворилося на бесский теріор, де що лише руйнували слободи, палили, увірвали людів. Потім Новоросійськіх слобід запорожці висувають свої слободи, що яких тікає людність в Новоросійської губернії, бо жити на Запоріжжі краще, ніж там. Людність запорожських степів швидко відступала, в османівські існування Запоріжжя утворено було нову підзенку - Бахмутські та Красногорські, для яких відкривалися відкриті від Новоросійської губернії.

Від 1769 до 1774 років на державний чес землю підняла інтерес по Запоріжжя: козаки запорожські брали участь в османських піях, і викликали найкращі гід-

загибльних коментарів - Румянцева, Толстоука, та інших. Посте відмінно присвоїла кінець Запоріжжя. Вже року 1770 за-порохій було схвалено бутуванням на їх території "Ніп-речеської лінії", яка постягалася від устя Берда до Дніпра. Посте відмінно, скаже" не те, що суть усіх сапи", пасікі не були взяті до узага. Вел"ка смуга землі була занесена від степів.

Кучук-Кайнарджийській мирі відійде Росії широкі землі по Чорному морю, це можливість безпосередньо постачати пшеницю до Чорного моря, отожути товари в Західну Європу, Тураччина, Деванті, везти включно в ту чорноморську систему, про яку так писав міялг османські та українські "Пільомети та посмішки". Але тут, на шляху по Чорному морю стояло не перешкоді Запоріжжя, яке не можна було обминути, яке саме було все ж виявлено в Чорному морем. З другого боку, приведення низких земель по Російській імперії зробило Запоріжжя не постійним, як військовим басейном: всі спинялося в оточенні османських земель і втратило своє значення. Запоріжжя в його світівому політичному позиції, в його видовину становило, в його "сірому", як таємохе підтримувало всіх представників почужими від геополіків Прягобережної України і закінчується піжнерами Новоросійської губернії - саме Запоріжжя якото нірський уряд, як постійна привід соціальній небезпеки. Втіче селян - кріпаків і посполитих на широкі запорозькі степи, де їх не можна було знайти, і звідки було їх не повертали, дратуючи османських та українських посмішників, які не наважувалися вбільшувати панщину, щоб не викликати масових втеч на Запоріжжя. А запорізькі родючі степи, зважаючи на свою сировину, замість цієї пшениці, яку так зручно було б сплавляти до чорноморських портів.

Року 1775 для Запоріжжя було вислано Січ була зруйнована, старшина відштовхана та вигнана, сірим постіком на Тілігул. Маніфест 3 серпня 1775 року проголосив всьому світу, що Січ в її політическому участь більше не існує.

Для історії Південної України почалася нова епоха. Почалася інтенсивна колонізація запорозьких степів, розподільних посмішників, будування низких міст. Все життя України зновушло новий напрям, новий фокус, і ним фокусом стало Чорне море.

Примітки

-
- /1/ Стаття, що появиться, в авторській монографії, яку було захищено як докторську працю в 1940.
 - /2/ Хрестоматичное обозрение истории Новороссийского края. Одесса 1836.- История Новороссии Сечи, Одесса, 1842, № 7. П-Он. 1846, вип. Ш- Оп. I. 1885-1886.- Опыт статистического описание Новороссийского края. Оп. I. 1850.
 - /3/ Очерк посещения с Новороссийским крае из оригинальных источников почепнутый. Тверь, 1857.
 - /4/ На титульний сторінці книги автора не названо. Повсяк вийшла пісма випускам, Катеринослав, 1880.
 - /5/ Исторические материалы из архива Киевского губернского правления, Вип. I-X. Київ, 1882-1885.- Материалы, касающиеся запорожцев с 1715-1774 гг."Записки Одеськ. общества истории и древностей. Т. XIV. Теж скромно: "Материалы для

- "Історія міжн.-руського козацтва в ХУШ ст. Одеса. 1886; "Матеріали по історії Запорізької та поєднаніх сношений" Зап. Одесск. Общ.-ва, тт. XVI-XVII. Статті в "Київській Статуї": Запорізькі війська та посягти по погані ХУШ ст. т. VI, 1883. "К історії поєднаніх навчальних сношений з кримським ханством". Т. XI, 1885; "Сешиби в Києві" т. XI-XII, 1885, та низка пріймних земіток.
- /6/ "Вівестія про життя та походження Симеона Симеонова Пріщевича Чутеля", 1881-1883, Окремо 1884.
- /7/ Інань им самим описанія А.С. Пріщевича Тамож., 1885.; Пограничний на Азовсько-Дніпровський краї. "Київськ. Стад.", 1884, т. УШ.
- /8/ Софійський Добровіщевич, архімандрит Новий Себастьян. "Київськ. Стад.". 1884, т. УШ.
- /9/ Матеріали для історії колонівщини, "Київськ. Стад.". 1882, т. Ш. - Переяславська громада П.А. Румянцева з восстання на Україні 1768 р. Тамож. 1883, т. УП.
- /10/ Записки барона Тотта з Татарським наездом на "Південний Себастьян" Київськ. Стад." 1883, т. УП. "Поправлять цю статтю матеріалами студента Татарського: "Путешествие и деятельности барона Тотта" Універс. известія Київського ун-та, 1873, ч. 10.
- /11/ "Порівнянні, Босфор та Чорне море, в луцькій ст. "Сборник Гілленіца Авхіева М.Н. інс. пел", вип. 3-4. Міське 1883.
- /12/ Записки Одесск. Общ.-ст. та її засновників, т. ХУ.
- /13/ Претсмісниця борьба Запорізької, "Київськ. Стад.", 1883, т. УП.
- /14/ Права та претсмісниця борьби Запорізької. Тамож., 1886, т. XVI.
- /15/ "Матеріали для опису земель Херс. губ.", т. П, 1886 та т. Ш, 1888, Херсон.
- /16/ "Інань запорізьких козаків" - Київськ. Стадрина", т. УП, 1883; "Число та посягти запорізьких сечей" Тамож., т. УШ, 1884; "Топографіческий етюд Запорізької" Тамож., т. IX, 1884. "Остров Хортиця", Тамож., т. XIU, 1886. Окремими виданнями вийшли: "Запорізьке в остатках стадрини та посполитих народів", СПБ, 1888; "Вольності запорізьких козаків", СПБ 1898. "Очерки по історії Запорізької та Південно-російського краю", СПБ 1889, - "Історія запорізьких козаків". т. I-III, 1890-1897. - Деякі з них вийшли вимірюванням по кілька видань. Кожім цією було написано П. Ярошинським низку популярних статей в різних часописах: "Історическом Вестнике", "Русской Месли", і інш. Останній твір Ярошинського було викладено в 1926- "Дніпрорські письми". Дуже цінні збігіки матеріалів: "Сборник матеріалів для історії запорізьких козаків", СПБ 1888; "Істочники для історії запорізьких козаків" Владимир, 1903, т. I-III, - "Две поезії в сечі Іценки-Зеленовського, Екатеринслав, 1915; "До історії степової України" Дніпропетровськ, 1929. - "Київськ. Стадрина", 1889, т. XXV. - Українське видання - Харків, 1920.
- /17/ Написано в "Харківському соборі" 1891 р., Нижній позив акац. Гільденштедта "Reise durch Russland", Bd. I-II. не перекладена на українську мову, хоч має включне значення для історії України, головне Південні.
- /18/ Уривки з неї були написані в "Зап. Од. Общ.", т. XI, та газеті "Елизаветградський Вестник", 1884 - та 1889 рр.
- /19/ "Сенатський Архів", тт. УШ-ХУ, СПБ, 1897-1911.

- /20/ "Сбірник Русського Історического Об-ва", т.3, СПБ, 1894.
- /21/ "Зап.Оп.Об-ва", т.31, 1912.
- /22/ "Киевск. Старина", 1890, т.67.
- /23/ "Летопись Екатеринополь.Учен.Арх.Ком.", 1905, т.1.
- /24/ Томск, вип.Х; на ту ж тему - Зап.Наук.Товар.ім.Шевченка у Дніпрі, 1927, т.147.
- /25/ "Літературно-Наук.Вісн.", 1915, кн.IX.
- /26/ "Зап.Оп.Об-ва" т.31, 1913.
- /27/ "Вісник-Історическій Вестник", ч.1910-1911.
- /28/ Організація місцевої армійської ініціативи на Запоріжжю.
"Зап.Іст.Зіл.Відп.ВУАН", т.УІ, 1925.- Соціально-політична організація Запорізької Січі "Профіль коміс.пля земучув. історії зем.руськ. і укр.плем., ВУАН", в.3, ч.1927, та Палеонкова організація Запор.Вольності. Томск, в.6. К.1929.
- /29/ Бунт сірими на Запоріжжі 1768 р. "Зап.Іст.Зіл.Відп.ВУАН" т.ХІ, 1927. Раніш лікумент, відміні тут, були непрекваді Н.Геонеуським, в "Вестнике Екатерини. Земства", 1904-1905 під назвою "К історії запорожського краю".
- /30/ Запорізькі бунти на Дунайців 1771-1774 років."Науковий збірник Істор.Секц.Укр.Акад.Наук", 1927 р.ХІІІ.
- /31/ "Україна" 1926, кн.2-3.
- /32/ "Держниця" 1930.
- /33/ Під час съборнаго засіданія Российской гимперії, ч. I 1800, 22 березня 1764 р.
- /34/ Томск, чч.11879 та 11880, 22 липня 1763.
- /35/ Копія з цього листування зберігалася в Бібліотеці Одеського Таврійського Інституту.

Наталя Полонська-Василенко.

x/
ЧОРНОМОРСЬКИЙ ПРОЛІВ*

I. Поблема.

Чорноморський пролів, Босфор та Дарданеллі мало позначені вплів на наше минуле. Колиб Чорне Море не було в панкії певних і почулося протиєми в Єгейським, якщо вони було залежалося Свєсом - тоді Україна не була б також сама увійшла у культурний світ: наше підкорення не було б відмінно вінком цвітучих грецьких колоній, північноукраїнські племена не були б присягнути грекам културу, Византія не була б промінювана на Україну культурним та релігійними впливами. Українська культура була б розвивалася в такому темпі як польська а то й московська чи литовська.-

Але з другого боку, колиб Чорне Море дужилося в Єгейським безпосередньо, або хочаб ширшимі поспільнами - таким скажімо, як Гібральтарський, тоді Туркія не зуміла б його зам-

* Від редакції: Див. в цій спогаді також: J.Gawroński-Zagadnienia czarnomorskie, "Sprawy Obce", zesz.VII, 1921; H.Batowski-Cieśniny tureckie, 1911-1936. Warszawa 1936./Dubitka z miesięcznika "Polityka Narodów".

кнути для езопівських суден - і ми не були би відтяті герметично. І п'ять століть від звізку зі Середземноморським басеном. Наша культура не була б поганою під польські та російські впливи, наші змагання не були би стисні сподію внутрішньої осійської політику.

Ік бачимо в цього позитивного геополітичного погляду у наше минуле, під час якого чорноморських поселів в заселені, на те, щоб з ними позбутися - як зі скелетною і вежичною історією, міжнародною - позицію та політичною позицією.

Пітчання морських поселів зводиться до питання заселяти між державами міжнародної публичної права, поєднані з історичними міжнародними, а саме між заселюванням та заселенням територіальних вод.

Посаду моря не в постійні для ніякої постійної держави заселені туже цінні для всіх після в заселені як пішевий і борпоселеній шлях сполучки. Велика більшість території світу мав поступ до моря, в інтересі цих після в матеріальному поступ до всіх усюди. Цей очевидний інтерес вагомістували всіх Міжнародним правом, яке трактує моря як "нічне море", по якому кораблі всіх держав можуть - з деякими обмеженнями під час війни - проходитися та саме заселені, як лінії - на публичних вулицях чи після.

Але для комунікації в постійній лінії посін моря, заселені після в заинтересовані у цьому, щоб чужі кораблі не мали права без зразку зближуватися до її поселені, з огляду на військову безпеку, щоб унеможливити пасажирство, щоб не допустити на берег чужинців, які не мають візи і т.д., словом - щоб морти ужити поборожжя як граничі. З цим погляду на те міжнародне право під час вузвику смугу моря заселені берега суверенітетів належить після. Ширина цієї прибережної смуги, яка мав називати територіальних вод в посіні більшістю держав на Землях морі, себто 5 кілометрів.

Тимчасом "Доданелі" зважуються у деяких місцях до 1300 метрів, Босфор належить до 650 метрів - себто до ширини по-важної тієї ріки. Як тоді трактувати плесо цих післях проливів: як територіальні води Туреччини, чи як частину Стартового моря, сполучку між цвіма створеними морями: Чорним та Егейським? Ось суть питання поселів, складного правничого і політичного питання, яке за час після століть обсюдовувалося вже відповідної підприємстві та поспільніків міжнародного права, питання яке не раз мало що не відбулося в обсязі війни, як не спільно поєднано.

Мимоволі насувається запит, чому саме Доданелі і Босфор належать стільки морським підприємствам, чому не існує питання Гібралтару, Суець, Балту, Ля Меншу; чому у французькій історії та публіцистиці саме слово "Доданелі" - Detroit писане через велике "D" стало однозначне з Чорноморським поселенням?

Причини в тут дві: Роз - Босфор і Доданелі в поші та вужчі ніж якінебуль інші проливи. Друге - Босфор і Доданелі стояли спротивним міжнародним шляхам пізніше, як інші європейські проливи.

Відмінної під увагу Гібралтарський пролив - від віків, від часів, коли ще посіння територіальних вод не було спрійоване, служив він як шлях для багатьох після. Через те цього посіння як стартового моря настільки глибоко закорінилося, що Єспанія ніколи й думати не може проте, щоб трактувати його як частину своїх територіальних вод і замикати для чужих кораблів. Інші після, які від віків вже-

вали Гібральтар, не були б на це погодили. Відсіль приято у міжнародному праві трактувати всі послання як частину створеного моря під час миру та війни отверту для торговельних та воєнних суден. У посиланах вільно навіть заспіти бої, не вільно лише заспівати морських баз у територіальних водах посилання. Так виглядає міжнародний режим посилання.

Навпаки Чорне море було від ХУ до ХІІІ століття - отже в часі, коли європейська міжнародна практика, коли розглядається міжнародне право - турецьким законом: всі його береги належали до Туреччини та залежних від неї татарських ханатів. А міжнародне право застосовувало такі замкнені моря та залізниці власному відповідальному чиновникам, яка мав на ті низми необмежену суверенітетну владу, пооблігано таку сюму як на її свійство та рівень; наприклад, Росія вважала Османське море частиною своєї території.

Причина вільного перепливу через чорноморські посилання вичергунула пошага Росія - пірата, що своїм імперіалізмом пофажено загострувало міжнародну рівновагу. З огляду на це великою мірою відповідь Чорного моря як клітку, якій міжнародні замкнуті морські бази, що своїм заповітним загублювали їхні інтереси. Щоб замкнути посилання, конструктивно встановлено турецьким правом то ніх як по територіальним водах.

II. Восфор - ціллю російського імперіалізму.

Коли цар Петро Великий візьмав поступ та Османського моря і замінив пошаду буциврати кораблі у Австрії, турецьке поєднання відповіло, що це неможливе, що не обходилося без релігійні почуття турків, бо згідно з мусульманською релігією доктори, Чорне море є "непорочна дівіга, якої не сміє піткнутися чужинець".

Загальнюючий аргумент - москалів не поганяють такий аргумент.

Починається погана і складна гра, тісно сплетена з розвитком сучасних поспілків на міжнародній арені, а зокрема - зі східними питаннями.

Регламентація посилання на че вказівка маніometru вказує всякчасне тиснення російського імперіалізму, відчай нечує його успіху та нещасти.

В початку як одині партнери нації Девідендами виступають Росія й Туреччина. 1702 р. у т.зв. "30-літньому миру" Туреччина мусить призначити османським торговельним кораблям право перепливу через посилання; від 1779 року, від додаткової в Айнелі Кевак поспускає лише кораблі не більші як в поєднанні 400 тонн.

Від 1784 до 1806 р. Туреччина робить таку саму уступку іншим великим державам. Справа посилання передставляє бути приватною справою двох сусітів, але третій екстремний чинник входить в гру щойно пізніше - за Наполеонських війн. Росія вихідковує турецький строк перед Іоанні. імперіалізмом і включує в Туреччину на 8 років т.зв. сума для відмінної експансії та розширення: на його основі московські військні судна пістують право перепливати посилання лише на час тієї війни. 1805 р. Росія й Туреччина відновлюють і розширюють цей договір, встановлюючись спільною боронити посилання постійно від чужих військових кораблів зі Середземного моря. Таким способом на початку минулого століття Росія завоює питанню посилання і певну військову силу: вона може когось хоче атакувати на Середземному морі, від своєї побережії забезпечувати від Європейських атак.

Ситуація Росії став прогорю - за її цілічно, щоб бути трівкою, щоб не викликати незадовільну реакцію. Що тоді часу Англія заняла вже збройний шмат Індії та почала уважати її найбільш ворожим течкою імперії.

Левент - ключ до Індії, тому не сміє бути під російським шахом, тому 1809 р. Англія встановляє Туреччину під пресні пограничні, яким ця діяльність заскоряється на все замкнути посольки для власних кораблів. Росії важко було погодитися з встановленням пограничною поєднанію, вона немагається змінити її відповідно. 1833 р. Росія вихідствує важке положення султана, якого армія відмінила його власний вельможа, паша Египту загрожуючи сам Цареград і закликає 1833 р. в Туреччину в Уніяд Іскелесі пограничне поєднання.

З тоді часу брат, дипломатія не спускає скла в провінції про чому втаскується їй зручно зембілізувати поету Росії всім Египту. Спільно з Францією та Османією вони поєдналися 1854 р. Росії війну, що мав в історії назву "Кримської" а якій землянам було: відміти раз на все османській імперії, що місцевом вісір наїхали.

На північному конгресі 1856 р. передмістя Росія мусить приняти. Дуже упокорюючі умови - Ч.Море занепалізоване, на якому не вільно мати візгелі ніякі віснові фольклорні морських гарнізонів. Щоб вийти з немилії ситуації, Росія вихідствує франко-пруську війну і 1871 р. отримує від поєднання кляваулю північного пограничника, свідчима того, що великоморджені землі війною на Рейні не в силі будуть застежувати.

Співпаді т.зв. північний пограничник, що його підписали 1871 р. у Ліснені Англія, Німеччина, Австрія, Франція, Італія, Росія і Туреччина касує невідповідальність Ч.Моря, лише земляків просили для власних кораблів, інаки Туреччині, повно поєднані з суднами заприятніх держав. Цей пограничник зберігає аж до 1914 р., зрештою у міжчасі поєднав нервів північній та морській нестачі землі що не стамть причиню війни. - Росія була на течії підприїв менш відхиляє як Англія.

Коли Англія хотіла вислати на Ч.Море свою флоту, щоб зхопити від поєднанів вірмен, Росія заявила, що уважатиме це неприявним кроком - англійці мусили пасивно глядіти, як пасята тусівчі вірмен гинули під турецькими кінціжалами.

Під час італійсько-турецької війни за Тріполіс 1912 р. італійці бомбардували та обкладали мінами вход до Дарданелів - Туреччину, земляків їх до кінця війни.

III. Світова війна - і гра за проливи.

З початком світової війни, у весні 1914 р. флоти двох антиєвропейських держав, османська та англійська, переміщують по двох протилежних сторонах поєднанів, що залякали. Турків які тоді були під німецькими впливами. Вислід, демократії нескрізь поєднаний. Висока Порта вихідствує її як поетекст, щоб земкнути поєднані 6. жовтня на час цілодобової війни, а 16. листопада 1914 султан у престольній поєднані вимісив усі пограничні поєднані. Туреччина віддаває війну, стягнути поєднані центральних держав.

Прягнуття довгі роки ковзаняючи зусиль - в "Бікрема" на Західні. Німецькі війська займають Бельгію, німецька поєднанія флота загрожує Ліснені. Англія, загрожена у себе віна, ставить все на одну карту: вона не жаліє жестів, щоб запевнити

ти собі сюжанка у Росії, які зважуючи європейською Берлін, отягнула на себе частину німецьких військ в Бельгії та Півн. Франції. Росія якою відповіла собі, які цінні послуги віддала сюжанкам, тому важало від них гроубої заплати: беспорядково вілесінні поборежем проливів.-

Після революції витало багато років проектом які в царського міністерства закор. справ, між ними був проект що документів протических спрощенням послання. Це заслуга собі на півн. Аргентині проводиться тому, що вони зробили засновані в Росії та землях Велико-Британії що спрощує послання. Найшківніші меморіали, у якому вступник проекта кавалерії міністерства закор. справ Бевілі поклав, що Росії необхідно вілесітів поборежем послання як частину першеважнії території. Ніяка інша розвязка питання крім отримання поборежем землям проливів по Росії, на тумку Бевілі неможлива. Відплати Росії контолью над тим. або іншо та щоденіями не вистачить, бо в слушні час Тураччина шахане російських старшин та самим, як колись не відбили Болгарія та Крим. В найгівшому разі могла б Росія відстояти самим Бессарабом, або острівами на морі Мармаре про цемілітасії Бессарабу, щоб на випадок вибуху війни занять в цих без і Дарданелі. Вистачило б для Росії також вілесіння самими Тураччіам, але лише тоді якщо всі були укруплені і якщо на Ч. морі Тураччина зі ніякою іншою пережала не мали б злоти. Якщо берег моря Мармаре та Острови Егейського моря поїхати у Дарданелі не були б російські, мусить бута відстоївівани.

Стільки помагалася Росія; що на те інші велико-держави Французький уряд чого не погоджуєвся на отримання проливів по Росії, спісля допускав отримання лише одного бореда, щоб риторично ситуацію претібну як у Гібралтарському проливі, спісля думагався темілітасії проливів та вільного перепливу для кораблів усіх держав, що в березні 1915 р. погодилася на російські землі. Італія погодилася на отримання проливів по Росії та ж без великого ентузіазму і з застереженням поза вільного перепливу, та створює вільної постані у проливах. Зете Англія, яка до тепер належала більше бояніла проливів перед Росією і мало до того які поважнішу почину, погодилася на землі проливів належше, томагаючися лише поза перепливу, рівних проливів Румунії та Болгарії і створення вільної постані.-

Ця поспішна згодя Британського уряду цієї землі - можливо, що він засновував собі, наскільки Росія підточена революційним духом і що вона не матиме змоги після війни вихідити землям - як не зрештою і сталося.

Деяке світло, хоча позначене, купив на ю спрощу відома Галіполська операція переведена з іншістю Чорніля у листопаді 1914 р. Французько-англійська флота висадила десант на скельстому півострові Галіполі, що відливав Дарданелі від Егейського моря. Після двох і крізь всіх бойів англ. - французькі війська не зуміли занести Дарданелі і в початку 1916 р. відчалили. Ця невдача після північної часті можна створити зумку, що Англія і Франція чопільно вели операції так, щоб не занести проливів і не мусити відливати їх Росії. Однак галіполську операцію можна інтерпретувати інакше: можливо, що Англія й Франція хотіли самі заняти, щоб всі були в російські руки. На те вказує неопокій російських урядових кругів який викликала у них галіполська операція. Російський міністр закор. справ Покровський звісім отримав заявив у меморіалі по швя, що обіцянка Антанти проблематична і що вона не відповідає Росії проливів, коли

осягні у війні свої національні цілі. Якщо Росія не матиме проливів у своїх руках в хвилину початку війни, вони вже їх ніколи не пістяні - стверджував Покровський та проспонувавши пролів, висловивши російський пісант неподалік Босфору.

Військові коуни не підтримали такого проекту. Опинувшися проливів вимагали б яомі 200 та 250.000 лютей, тимчасом комантування могло поти до 90000 війська і та щойно після перемоги на Голдених островах. У січні 1916 р. Ген.штаб чорноморської флоту наложив пограничну 90 кораблів та пісант, але поєднаної групі було їх відсутні, бо вони були необхідні та пістачення кавказького фронту. Тимчасом почишов вересень, коли на Ч.Морі шли морські бої. і про експедицію на Босфор групі було пущено, бо пісант мали висадити в склацях, та немає пістаченій, а під час бурі кораблі не можуть стояти на новахгасомій рейді. Із пісантами так і не дійшло, просячи по кінець війни остали в руках Туреччини, відмінною Росію від її союзників, в яких вони утворили нелогічний зв'язок лише через далеку північ, через мурманське побережя.-

Як була в налаштування спорів проливів після закінчення війни, чи не пійшло б було до зустрічі між Англією та Росією - важко предбачити, бо в міжнародній революційній енергії, не мала сил віділізувати обікнянки союзників.-

Заключуючи Верестейський мир, Україна втягнула в орбіту впливів Центральних Держав не лише себе саму, але й Іран та Грузію. Чорне Море перестало бути фронтом, стало заключною центральною Центр.Держав. Нерму плебсю обняла комісія заснована з представників України та Центральних Держав.-

IU. Від Серви до Лозанни.

Після капітуляції Тураччини аліантський гарнізон зайве Царство, відтак Ч.Моря отворюються і крів'ю його впливу та британські та французькі ескадри, що підтримують ген.Ленінграда в боротьбі проти більшевиків. Інтервенція кінчується похилюванням, але ще човно залишається між піднаму боями. генерального штабу; в атмосфері інтервенції переважає пісантська революція проливів - 1920 р. у Севастополі. Зелені кораблі таємно таємно більшевиків як ворога, тому, щоб користувати їх таємно в шаху, сішакть, що проливи мають бути постійно створені під час мирної війни та тогорельних і військових суден.-

Переможці відібрали переможені у світовій війні Тураччині всі суверенні права над проливами і построїли їх як звичайну частину отвоєваних морей, з необмеженим правом перевезування та тогорельних і воєнних кораблів та літаків всіх держав, як у мирний так і у воєнний час. Щоб Туреччина не мала змоги нарушити цієї пістансви, смугу над берегом проливів заземілітаризовано, а владу над проливами віддано міжнародній комісії, що складалася з представників великоцергав: Австрії, Англії, Франції, Японії, Росії та Італії, які мали по два голоси та відповідників сусідніх, вінтересованих держав: Греції, Румунії, Болгарії та Туреччини, які мали лише по одному голосові. Комісія, якої члени мали право дипломатичної незалежності, мала власну поліцію, а її завданням було: неладнувати - технічно та правоно - плагбу - проливам, я не випадок, якщо грузило нарушення свободи проливів, відкривати помочі великоцергав. Щоб запевнити безпеку перевезування,

процеси зневітралізовано, себто у них не вільно було звадити битв - хіба, виконуючи посттановки Ради Ліги Нейштадт.

Як відомо, Туреччина не затримувала східського миру не так через відсутність питання посольств, як через його територіальні клявулі, що заслужилися майже до початку ліквідації турецької території. Вогняна горячка підлить всю тут націю, але підімав постання під проводом Кемаля Паші, певною мірою, в поседанці через те і Антанту. У львівському міжі 1923 р., що забезпечив сувереність і територію поєднаній Туреччині, ця дістання риступала все не як передмежа, а як передмежа, тому її відповідь підтвердилася була для Турків жорсткішою ніж львівська конференція 24.7.1923 - територія компроміс між ізеківським морем і територіальними відходами. Переплив турецьких суден під час, що не відбулося в Туреччині, необмежений, переплив європейських кораблів обмежений. Оскільки посли відповіли на сусідні дістання землі та ізоляції і підтримали міжнародну комісію.

У. Т е п е р і ш н и й п р а з н и й с т а н п р о л и в і в .

/Лігаків в Монтереї/

Такий стан не відповідав Туреччині, що обмежував її суверенну владу над частинами території та території. Вона видвигнула турецькі військові під час львівської конференції - і то у хронічні туже підхід. З таємнотичного походу, що відбувся 1936 р. З цієї боку було це час поєднання поєднання: Німецькі санкції відповідали була вейнський поход, Аустрація відповіла обсягом військову службу. З другого боку величезні були наскільки зазиски відповідні італійсько-абісинською війною, що зробила поєднаних сигнатарів і Греції в львівської конференції: на північній та південній, ставлючи Англію та Францію проти Італії; еспанська громадянська війна відіграла в поєднані і вибула приближно в часі підписання німецької конференції у спрощені посольстві.

В таких умовах величезні були змоги поєднання та турецьким поєднанням. Більшістю підтримані постулати поєднання поєднання Туреччини, з яким пішли їх підконтрольні Антанти. СРСР підтримав поєднання підтримку; Йому вдалося на тому, щоб запропонувати Туреччині змогу замкнути Балканські південно-східні супільноти земельних походів, які бажають застосувати підписані поєднання СРСР.

Берді таких діяльності для Туреччини умови зібралися 22 липня 1936 р. в Монтереї конференція сигнатарів львівської конференції та заступила ту конкретнію німецькою, що її підписано 22 липня 1936 р. яка обсягає по ній.

Ця конференція обсягає багато Туреччини: поєднання її поєднані суверені праця не та поєднання, доведуючи укріплювати їх та касуючи міжнародну комісію. Торговельним суднам залучено право східного поєднання поєднання. А європейським? Отут саме і вийшла важкість: СРСР зможався, щоб чорноморським берегам поєднані засилати європейську флоту на Средземне Море, але під посторонніх європейських суден замкнути постулати Чорного Моря. Англія, новпаки бажає рівних прав для чорноморських і нечорноморських берегів. Кінець кінця, при поєднанні з Францією, Англія уступила і пійшло до поєднання.

Постанови про поземельні землі складні; коцюта
ко мочуть їх засувати так: В місцях, че можуть мати посадні
супла, поземельні землі обмежень. Підприємства можуть
використати чарівні приспівки великих кіборгів, якім тоді підлягають
супла, свіжі землі, які вони використані та непотрібні. Інші поземельні
мочуть поземельні землі використані чарівні приспівки на більше
як 9 супла, загальна площа містоти 15.000 тон. Різниця не мі-
зує бути на Ч.Мої більше як 30.000 тон чи жиж супла /пог-
чому та інші моче бути піднесено по узбільшенні спів чо-
нських поземель; з тоді на та посадні поземель на
моче пропрати більше ніж 2/3 тонажу. Чужі супла не мочуть
поземельні на Чорному як 21 тоні.

Під час війни суди не відільних підклас мають такі са-
мі права як під час миру; але суди всіх інших під-
класів підпорядковані. Важлива територія місце розташування Чеської
Морської збройних сил і та що є обмеження, якщо їхні посади не
підлягають території, на які вони відносяться, але вони мають
все життя війська, цієї саме, чи має передбачитися всіхні суди,
чи ні.

Цивільні літаки мають право польоту в межах території України та над нею.

— ні відмінної, але заснованої на засадах узгодженості.
Як бачимо, життєвість в Монте, яка є тепер обсягає, заспокоює престіж Туреччини та інтереси СРСР, що може вислати без обмежень Фельдту на Східне море, в той час як вступ посторонніх сухен на Чорне море поганко обмежений. Звичайно, це є у Монте заздалегідь СРСР від усіх інших непартийських шляхом — не спінський відтручок європейського побережжя СРСР, де Господарські та тематичні умовини можливлють десант. Що ж буде з пропозицією Собі вступу до СРСР через Польщу, ніяка силе не була б цього тільки.

VI. Регламентація проповіді та її застосування.

Жоли синтетично синтезовану речі постачані
посвіязки поступово виробляти, мусимо по-чому
поставити собі 2 питання:

- 1/ Як усегульсько-гаванська підприємства суперечать чею з пропозиції?
2/ Як забезпечити виконаність тих постанов?

Коли застосовимся національними і піорівняємо
поступішні розгляди чорноморського питання з осійського
погляду, цілком до висновку, що теперішня розграхка найлогіч-
ніша, бо замікав Ч.Море пля чужих земних суден, створював
пля речівських Свободи та з перепершої світової війни, коли чорн.Фльо-
та була замкнена, але Ч.Море було непоступне пля чужих во-
єнних суден, найменогідніше східське, що створила Ч.Море
пля земних фльот землерських періодів.

З погляду інших чорноморських лоджій - на власки. Та
остання розрязка була найтігідніша, бо всієї землі Ч.Моря от-
велося, своєдінним морем, вікном у світ, допускало у їхнього
впливу заморських лоджій, які могли протистояти росіянсь-
ким. Розрязки в 1871 р. і теперішні в погляді маліх чорно-
морських лоджій такі самі непогані, що запевнюють на Ч.Морі
трику перевагу Росії. З іхнього становища нема ріжниці, чи
іхні власні супна мають право випливати у Середземне Море
чи ні.-

При заслужуванні цього погодку насувається, побіч самеї засадиці проблеми, яку погоді вдавує, друге питання: як забезпечитися, що контрагенти шануватимуть той погоді?

Для забезпеки виконаності погоду між посадними людьми скливається часто звичай кавацію, після чого не стосовно також погоді стоять самі посади, цілі погоди, які постачають що погоді, відмінний поїзд сеєбільші від ідеальних погодітніх людьми, агітній в поїздах є речі як і т.д., мав обсяга всіх хактер; коли посада людина поєднана з погоді, наслідується на суперників присуд в усім цього більше чи менше погоді неналіць.

Коли ж держава ламає міжнародні погоди, на те часто немає віди. Позаду, існує інженерне суспільніство - та єдино згадує злобільша пругаєдні спори. Держава суворою, не підлягає ніякій правій владі; коли не хоче стати підсудом, відтак не постягне тут іншою країною. Так саме немає наваження виконані відповідно, якщо вмислила б державу виконати присуд міжнародного погоду. Бачили ми що коли Росія відновила в 1870 р. паризький погоді в 1856 р. по северо-західній Чехії Марія, інші провінції мусили, хоч не хоч, погодитися з тим. - І тому, коли якесь уряд заслужує міжнародний погоді, він мусить заслужитися на цітанням: в ім'я чого має контрагент погодити той погоді? А коли не скаже погодити - як тоді зуміти його за той?

Погоди не легке, що як звичай, випадки зламання погодів і у міжнародній посаді не токі то єдні. Уряд зважає посаду, що від хвалює заслуження "погоду змінилося умовами і тому погоді тепер незакульний - незажиганий /т.зв. "lausula rebus sic stantibus"/".

З яких тоді мотивів може держава заслужити міжнародний погоду, коли не поєсти інші інтереси? Погодка людина часто шанує погоді і бояє суперника погоду, а часто винотішні спонук: щоб не нарушувати етікет, не ламати слови, не плакати чести, не нарушувати своїх спінів і т.п. -

А чому? Що, держава не має шанувати погоді, щоб не здати поїзд "я серед інших держав і тим самим не пообійтися з турецькими погодами, моральними аргументами, лиши естетичні, ескільки через те не посвячує своїх погодних інтересів. Наприклад, Туреччина не засміла львівської конвенції і не украйила 1936 р. посливів власнозвільно лиши тому, що засовувала собі, що в тодішній ситуації дипломатія львівської конвенції погодиться зревітувати її. Ті останні засовували собі, що коли не погодяться, Туреччина засміла б таки сама ту конвенцію. -

І тому контрагент посиленій засовуванням погоду, мусить виступати в обсяні тогоду сам, уживуючи власних репресивних засобів: господарських, правних, військових чи інших. Може напр. замкнути державі, яка засміла погоді, то відніти через свою творчість, вивів, може їй замкнути крець-

ти, а той проголосути өмбөрдөгүүс сабак спишити судна гөсмадан-
тэй церхави у своих пристанях. Може відмінити гіччеванням
той церхави візь чи переїзд через свою територію, може йх
виселити зі своєї території, покликати їх пізніх прав. Може
же вкінці ужити цо репресій своїх морських військ сил, щоб
перевести бльокаду церхаву, яка зломила, тогре від, замикаючий
її постачання харчів чи інших товарів, /як 1902 р. австро-
південські церхави бльокували Венецуелу/, а той бомбардувати
її пристані /як 1937 р. німецьке судно-оліну постачань, заб-
ладжену єспанськими чехословаками, у відплату за забом-
бовану німецького корабля/. Коли ж не поможуть репресії,
загрожається останній варіант: війна.-

Можливість уживання відповідей та війни в збороні погоджена відносенням сил: Може більше послуговуватися сильніша залежність супротивника слабшої, багатше супротивником більшої, менше залежність супротивником більшої від т.п. Зважаючи на відносення сил мінається: чеколи витворюються міжнародні ситуації, в яких неможливо виступити і посилати слабшої зберегти в репресіями.~

Після у северському посаді 1920 р. та у львівсько-му, 1923, відмінної складки преслівів, відомоючи Туреччині було відмінної та тривалий військо. Ішло про те, щоб піти звіту постороннім державам силоміць. Отже, шлях крізь поселення, якщо Туреччину присупала, їх замкнути.

Але цемілітаризація поєднав вимагав інше питання: як Туреччина може обснитися, коли якось постороння перетворює на ту неукріплену, безпідкорену частину її території? 1920 р. в тим пртанням не туже відхилялися; все одні Туреччине була тоді проектно викреслена в ряду незалежних півднів, присуд смірти пости неї був підписаній, тому що ніхто не вірював в її безпеку. —

Львівська конвенція з 1923 р. не вже був справжній
договір, не трактат; Туреччина виступала в ньому як рівно-
поганний партнер. Але 1923 рік - був не час коли в Дігезю
Насій виявляли велику нації, коли віргли, що вони спряті зу-
мів зяпевнили всім першевам світу безпеку; що пішло до за-
гального союзоборсння, що запанує вічний мир. Безпеку земі-
літавської індустрії скріплювало обставини, що
Франція заборола була б. російську, спісля українську Чорно-
морську фльоту це Біверти, а більшевики ще на вспілі були
її відбудувати. З двох сусідніх центрів - Греція ніколи не
вставалася мілітарно сильною державою, а Білградія була зовсім
роздроблена на основі тогсару в Nenilly-sur-Seine.

Вій континенту не було поважної загрози, а постійні загрози від московської Туреччини, крім загальних Генераліїв О. Степанова та пакту Ліги Націй, ще й склали Генералія Смінгелетовів в'язницької конвенції, зокрема Італії, Франції, Англії та Японії.

Але в міжчасі умови єсноєнса змінилися. Болгарія як інші держави, передеможені у підході світовій війні, відбувала своє відродження силу, у ріппалі неніціліх 80 кілометрів від Царграду виникла сильна болгарська армія. СРСР роздавував свою чорноморську флоту, яке постало під рівніло турецьким.

Залишилися лише міжнародні Греції. Що до 10.статьї проекту Діги Непій то не можна було мати в 1936 р. вже відкидів іакої. Натякає на це злегка турецькаnota в 10.квітня 1936 р., в якій висловлює позицію єгізії лъозенської конвенції. Греція 4-х сігнатоців лъозенської конвенції - стверджував польше та nota - цу же сумнівна. Йонія вступила в Діги Непій, Італія не відмеживі стропі в Лігсю, у звязку з австро-італійським союзом. Ніде правди чіти: аргументи були проважні; від 1923 р. пояснення настільки єсноєнса змінилися, що пемілітаризація загрожувала посважно небезпекою. З поспібних методів пояслено єнідянції засмілі таєсувати Алянські Острови, а то іх могли бути захоплені відомими більшевиками, які мали на Балтійському морі сильнішу війну марінarkу як єнідянція.

Що набезпека для проєктів у боку СРСР була реальна, бачимо з неправіх ревеланій болгарського міністру в яких відзначається, що I940 р. СРСР важав від Болгарії єсноєнських браз, щоб в них захопити пролів. Звичайно, що коли б Болгарія була на та погодилася, є проєкт не було б укорінені. Туреччина не зуміла б бути їх оборонцем проти наступу від суши від моря. Тому вважаємо, що вона захопила в 1936 р. єгізії лъозенської конвенції, що коли б сігнатоців не були на та посважилися, вона була би змією ту конвенцію самовільно.

VII. Сторож про ливів.

Договори в Севії та в Лъозені - цікаві спроби зінтересувати чорноморські проливи, забрати їх від влади прибережної держави та віднести їх під владу міждержавної спільноти. Спроби не вдаліся, бо виявилося, що та спільнота була чисто ілюзорична, що це лише було конюнктуральне посваження кількох передеможних великоміжнародів, посваження, яке розвивалося в хвилину, коли виникли конюнктуральні інтереси, що їх в'являли. Успішна інтернаціоналізація проливів вимагає відповідності бази у міждержавний організації, яка була б настільки устабілізована, щоб могти перенести ключі посолів. Майбутня інтернаціоналізація проєктів буде можлива лише тоді, коли посягнеться реальна нацдержава в Европі, єсноєнса на власній силі, не на хиткому посваженні держав. Звичайно, залежалося цу же проблематичним питанням, чи Туреччина, яка у міжчасі піднеслася до сяючи сильних устabilізованих держав, постарається вітступити комунібутів своїх суверенітетів чи проєктів.

Чи можливі інтернаціоналізація проєктів, єсноєнса на якісні рукичій браз?

В літературі можна стояти постулаті, що ключі посважів відплати комісії, зложений в поєднанніх чорноморських держав. Думка, єчевинно цікава, не витогнує когти. Коли візьмемо під увагу практичні таупності, яких не зуміла розвязати діректорія великоміжнародів, вдаємо собі, що безсильними будуть суперти них чорноморські держави. Без сумніву

нітісні сухимутних військ обов'янних чином сороках пережав
від золотарського корони міг бути позбавленім від усіх джерел
то обов'яння було зовсім можливе, якщо б це не м'яло таких
предметів як Лубенська чи Бессарабія і як це б золотарія було
загальніше настінки за інтересовані питанням чином сороках пре-
дставників після того, як рідкісніше з'явився постійний Егей-
ський Моря. Що не пощастило могутній Росії знімі крізь всі
великодереже, про те, що, не можуть мріяти європейці
і не зможуть згадувати чином сороках пережав.

Як цвого нема на підсумках організму, який міг би пе-
зняти клієнти Чорного Мсоя, мусять їхні залаштися в руках
спільнії певажі. Всі згідні в тому, що краще, щоб це було
Туреччині, і якесь інша певажі.

Це було засновано на те, що поспільні припиняють Греції або спеціяльно для тієї піль утвореній меліш території, яка має б обімежити лише складні поспільні і яка в огляді на своє населення була би під грекськими епілітами - це відмінно рішучі застосування захисту від ворога, в складі Россії. Греція заснована заснована і в огляді на свій внутрішній стан та на Грецькій і Греціїській конфігурації згадкою відмінною на натхненням морської величезності. Тоді складати таку поспільні місію в руки слабої Греції, яка у висліді підпорядкована негайні поспільні Бог - вже під чиєю владою, від якої Англія може бльокадом чи пісантам вимусити все, що є - CHICAGO 1919.

Підібну постачування Росія, коли 1911 р. болгарські війська зближувалися "з Царгоро"у; якоб" вони, були не сприялися на турецьких укріпленнях Чаталь-ї, було б можебуть пішши до російської інтенданції.

Ще гірше було би, якщо б п'єнів пропали велкокоморські. Вони котяться, з єгипту на активну закарпатську пілітку, мав більше помчиги, щоб не бути обектом створюемого загальноміжнародного шляху. Зокрема катострофою для чорногорських та потекутих і пля постраданих пережає було би, якщо б п'єни відібрали імперіялістична Росія. Чорногорським пережавши від земнотруси, сподіваюся від снітом, септемвіній земнотруси. Пережавши загрозила би, зутуочі у п'єнівах обезпечені віденсько-чорногорську базу.

Не див, що коли під час певної скітської війни Ревія зачала проривів, Антанте погодилась на те, що магання лишило несхоче щоб не то звати сильного союзника. Опісля ж прорубала сама вахтеги прориви - під навколою операцією.

Як бачимо, хоч теперішній правий стан пролигів не може відповісти чорноморських бережах, він є ще найбільш приємливий при сучасному стані міжнародної спільноти. Як цього проливи мусить бути в руках отців та дітей на краще міжнародне будівництво - не велика, не імперіялістична, але з огляду на внутрішні уставілівовані відносини, стан збройних сил, Географічну конфігурацію та сяку-таку геополітичну самовистачальність найбільш поспішконала на створення пролигів.-

Богдан Голаїчук.

ПОБУТ СКИТІВ ЗА СТРІБНОНОМ.

/Ці когтікі советських послідів про "первісний комунізм" у скитів/.

Марксівські історики в Советськом Сюжі скрізь шукають слідів первісного комунізму, соціальніх зв'язків і так палі, і так палі. Для цієї своєї мети вони часто-густо підекоучують скіпітства античних аетоїв та засвім соевільно їх тлумачать, по чому виявляють, в іншого боку, відсутність філософічної акрібії, необхідної для пояснення такого речу, нехтування грецькими зоригіналами та наявність іноті нееостатне занайомство з грецькою мовою і, в другого боку, бажання будь що бути погодити советській владі. Особливі багато уваги було приділено скіпітам та їх соціальні отокутурі. У своїх твердженнях про первісний комунізм у скитів советські учени поспілюються голосами чионів на Стоабона /1/ про те, що "скити" усім волочіть укупі, крім мечів та кубків. Всі марксівські учени ге соітство Стоабона відносять до скитів у власному розумінні цього слова, між марксівськими послідниками немає тільки посрауміння у тому, до скитів якого часу стосується цей пасаж - до скитів, сучасних Стоабону, або до скитів давніх часів /часів Гомера/. Було б не зайвим, на мію сумку, що європейські аналізи цей пасаж Стоабона. Виписуємо текст Стоабона: Стоабон, Геогр.УП, 3, 7: "Цо ж п'яна, як що, мамчи на узві, що у нас нерідко бувають неправедності у тօрговельних угодах, /Гомер/ називав найп'ятивішими члочівками тух, які не займаються тօрговельними справами та складанням капіталу, але всім володіють укупі, крім мечів та кубків, та, певш за все /2/, жіночі та підій відносяться за спільні, згідно в п'ятиринку, Платона. Есунт т'ко/, очевидчика, поглядається в поетом /ц.т. в Гомером А. І./, кважуч про скитів "де живлячися в кобилах" - го сира і мамчи пособії зекони скити". Така сумка і нині існує у гелленії. Гійсно, мр їх вважаємо /3/ за п'яту поясно-пушні, засвім нехитрі та значно віл нас поєднані та заповільніші своїм станом. Треба сказати, що сучасне чиття /4/ майже у всіх привело зміну до гіюшого, зисячі роскоші, пристрасті до утіх і для /заселення/ них чудесностей/ силу розпустних засобів то вваження. Також посправість /загчай/ в значній мірі проагрула і то беобеів, між іншими і до аномаців. /Останні/ віл часу ознаїмлення в місці /засезу/ відбулися поганішими: стали розбійникувати, забивати чужинів і, спілкувати з багатьма /народами/, переймають віл них роскоші і маєство /5/.

8. Але /люди/ минулих часів, переважно близькі до часів гомерівських /тісно/ були такими і вважались у гелленів /за таїх/, якими /їх/ змальовув Гомер /6/. Існує /наприклад/, що каже Геродот про того скіпітського п'ята, на якого пішов війною Дарій, і посвідчів Його /дарім/. Існує також, що каже Христіпп. про бесспорських царів, а саме про Девкона. Перські листи також посні цієї широти, про яку я кважу, так саме як і вікіпедії египтянів, вавилонів і гіппусів"...

О.П.Сміюнєв, який прошує встановити рабовласницький засіб виробництва у скитів під час Геродота та Стоабона, гадає, що Стоабон у УП 3, 7-8, кваже про суспільненість за-

собів вибачництва у скитів, коментуючи певних авторів, як про це в минулому явище. Але я ніяк не можу посчитатись з цим твердженням О.П.Смірнова. Перш за все, як ми вже вище бачили, О.П.Смірнов, хоч і пояснюється на *Soythica et Caucasicus* В.В.Лятишева, проте-ж не зовсім точно відповідає з збірки В.В.Лятишева перекладу тексту Страбона, а саме О.П.Смірнов у фразі перекладу С.В.Мирошникова в *Soythica et Caucasicus*: "Действительно, мы их считаем очень по-средственными, совсем безхитростными и гораздо более нас умеренными и по-настоящему красивыми" зовсім своєрідно міняє слово "считаем" у Грецькому тексті *ποιῶμεν* / на "считали". Таким чином вони Страбона "Лісно, ми їх..." можуть мати тільки такий сенс, що цілість "скитів" зберегалась до часу Страбона, / теперешній час "важаємо", *ποιῶμεν!* / Далі, друга фраза того ж пасажу Страбона, яку ми читавмо у тому же параграфі 7 розділу 3 книжки УП перед текстом, виписаним нами вище "Чи токож не мешкали від місійцями, тракійцями та гетамі дольніків кобил, молокії та абії? Та і нині існують /alla καὶ οὐδὲ εἰσίν/ так звані гамакійці і номади, які живляться в хатньої хутори, молока і сира, найбільш коблячого, не маючи і розуміння про прогрес і зробну творчість /καρέλεια/, за винятком обміну краму на крам", очевидчко, токож мають на увазі скитів часів Страбона.

Отже, за контекстом, фразу Страбона в УП 3,7 "Що ж лише у всіх..." зовсім не стоять на першій та самій кінцевості у творческих угорах, /Гомер/ наявує на п'ятий відмінний чоловікам тих, які не займаються творческими спорами та складанням капіталу, зле всім відповіть укупі, крім мечів та кубків, та, перш за все, жіноч та підлітків від'ять за спільні, згідно з трактуванням Платона" треба віднести до часів Страбона /7/.

Дальші фрази Страбона "Треба сказати, що сучасне життя мене у всіх..." зовсім не стоять на першій та самій кінцевості у творческих угорах, /С.В.Мирошникова/ це, моя настежка до склонін слів перекладу С.В.Мирошникова/. Йк згадується, О.П.Смірнов висловлюється голсевним чином на північній фразі параграфу 8 /за С.В.Мирошникова/ "Но люди билих времен, преимущественно близкие к временам Омиреским, были и остаются у елинцев действительны такими, какими их изображает Омир/", коли він пише, що про суспільність засобів виробництва у скитів Страбон каже, як про давнину минуле явище. Але ця фраза /у мійому перекладі "Але /люди/ минулих часів і т.д."/ стосується до юдейських минулих часів взагалі /hoi...rho hemmo/, і тут Страбон представляє минуле життя життю сучасному /νότιοι καθ' ήμέας φίοι/, яке поизвело зміни до гіршого у більшості народів. Про скитів Страбон каже тільки те, що вони при ньому почуали розійнинувати, забивати чужинців та передиали від інших народів розкоші та махляество /послівично-російські творчість /καρέλεια/. Але розбій і вбивства чужинців не несумісні з поєднанням комунізмом, тим більш, що тут Страбон, як здається, має на увазі голсевним чином єфірування "скитами" своїй багині чужинців та людянства /8/. Що до махляества, яке безумовно характерне вже для стадії виникнення поєднаної власності, то, за Страбоном, скити, при ньому ще не перевинили у поєднаній мірі, а тільки перевинили /metallambanousi/, махляество. Таким чином і тут Страбон не суперечить своїм попереднім словам про комунізм у сучасних йому скитів, але

тільки у післякомунізмі це свєт та ерупція у тому сенсі, що при ньому не всі скітські племена зберегали первісний комунізм і лише в скітських племенах уже поширилися з стадії прогресивної власності /9/.

Таким чином ми ніби тоді встановили, що всупереч лумці О.П.Смішко, Страбон чав співнітво про осуспільненість народу у деяких скітських племенах ще при ньому. Але чи мавши же право, засновуючись на цьому свідченні Страбон, пропускати, вкотів в саветського цислітнікем /10/, існування первісного комунізму у скітів Геродота.

Проблема роз'яснюється тим, що погані погані, тобто погані автори часто упереджують скітів в широкому розумінні, ніж Геродот, вживляючи вже погану відповідь до скітів інші кочові народи Греції та західної Італії /ІІІ. Зокрема, Страбон вважав як скітів, тобто скітськими /ІІІ., таврів /ІІІ., сарматів /савроматів/ /ІІІ., масагетів /ІІІ/. Отже Страбон у УП 3,7, може, хоча тільки скаже, що чується в них погані народи кобри "Гомера тобто шукати сарматів у широкому розумінні цього слова, а не савроматів: по р. Страбон XII 3,26" ... /Апеліон/ /ділос/ /коже, що /Гомер/ не знає багатьох відомих /назв/ ні Понти, як напріклад цічек та каліїв, більші /інокші/ він називає більшіх. Також /вісновок/ може чогось побачити про скітів чи савроматів /Skytas de'ouk an' erēz e Sayromatas e Sarmatas /, як що всіх тільки вже під той час, так іменувались у гелленив" та Страбон УП 3,2 кінець, де Страбон каже про погані народи кобри, молоки та забіїв, "які є /не хто інший, як/ мешканці у провінціях скітів та сарматів".

Важливі в цих передумовах, ми повинні погнати, що народ, який Страбон у УП 3,7 вважав як скітів, тільки тоді можна буде ототожнювати в скітами Геродота, коли характеристика Страбона цього народу збігатиметься з цим погануту скітів у Геродота. Між тим, погануту "скітів" у Strabo УП 3,7 значить відзначається від погануту скітів Геродота: "Скіти" Страбона, як ми бачимо, малі сільні громади не тільки мають, але "перш за все" жіночі та дітей - таким чином у скітів Страбона ми знаходимо поліантичію /матеріярхат/. А скітів Геродота вже об'єднує патріархальна розрив: Геродот I 216 поганяє тільки скітів за передчесув; скітські народи, по Геродоту, малі, по лекілька жіноч /ІІ/, тінка у скітів Геродота, поганяймні в царському погануті, розглядається як власність чоловіка і могла, за правом спадковості, передавати від батька до сина, що тежож характерно для патріархальної розриву; нарешті, скітська жінка у Геродота - не відівняця, не м'ялівниця, як у матріархальних народів, але хатня господарка, яка заходить виключно цімінськими роботами /ІІ/.

Як що розрив у скітів Геродота було патріархальним, то скіти Геродота передвісного комунізму у себе не мали.

Отже можна вважати, що Страбон в УП 3,7 каже про первісний комунізм не у скітів у широкому розумінні цього слова, не у скітів Геродота, а, напріклад, у массагетів єбо савроматів.

матів, єскільки Страбон ці народи таож проганує в цо скрив.

Таким чином ніяких відомостей про існування колись комунів на території теперішньої України ми не маємо. Наш маленький посагляп чекількох свідчите грецькіх авторів про скитів вже поцас якби погклеп того, єскільки ми сюди скитів були що були прогледіти цо кожноого народу марксівську марку - безкласове суспільство, єсківластицьке суспільство, капіталізм.

Л о г і т к ہ :

- /1/ Geographica. VII, 3, 7 S. 1.
- /2/ Словам "Народ за все" - вітповідають у грецькому тексті слова - εος δε τοfs πρότον; у перекладі С.В.Мирошникова у собіці В.В.Летчеве "звестя проенгих п'ятелей, греческих в латинских, з Скифії и Кавказе. *Soythica et Caucasicia*", т. I, стор. II 2 і далі неточно - "чехи". А.К. комізомен . О.П.Смілонка, Рабовладельческий строй у скитах - кочевников, Москва, Государственный Исторический Музей, 1921, стор. 16 і далі, відгукуючи цей текст Страбона, неправильно та замість "считаем", "считал". А.К.
- /3/ Εος δε καθ' ήμετας βιος у С.В. Мирошникова "наш образ жизни" ліпше "современная жизнь". А.К.
- /4/ ... *thaíattēs hapsamenoi okleiroys* *θερβασι*, *leisteýontes kai* *χειροκοπούτες*, *kai* *epiplekómenoī pollofs* *metaλambancysi tēs* *εκείνων polytelefias kai* *καρελοφας*.
- У О.П. Смілонка неточно - "стали рабами" чать, убивати иностранцев и, вступая в сноения со многими народами, перевозить от них роскошь и торгашество". А.К.
- /5/ Ήοι, μέντοι πρὸ δὲ δέδον, καὶ μάλιστα ἡογειγγυς τοfs Homérou οὐράνοις τοιοῦτοι τίνες ἔσαν καὶ metaλambancontai para τοfs οὐλεσις, *horoi* *οὐλέρος* *phesin*.
- У С.В.Мирошникова "Но скіфи билих вівемен, преимущественно близкие к временам смиронским... "Треба писати "Но люди/ билих времен, преимущественно близкие к временам Гомеровским", ... , бо дальши фазы тексту Страбона показують, що в § 8 Страбон має на увазі не тільки скитів, але варварів вважалі /персів, єгиптянів, вавилонянів, гіантів, гетів, кельтів і т.д./ і навіть гелленів /пор. посилення Страбона в § 8 на відповідь Христіана про бесскорського пса Девкона/ А.К.
- /6/ Щеякі учени і гадають, що Страбон тут каже про скитів, але контекст ясно показує, що в цьому місті мова мовиться як єз. про тих барбарів, яких Страбон називає скитами: про.у Страбона слова, попередні цій фразі "Но же поет /ц.т. Гомер/ не пише скитів, коли вінагатує про якихсь поїльників кобил та молокіїв? А що в ті часи їх називали "поїльниками кобил", - цо та і Геаїсц свідок" ... і слова, наступні цій фразі "Есхіл таож, очевицячки, погоджується з поетом /ц.-т. с Гомером. А.К./, кажучи про скитів "але живлячися з кобилячого сіна та маючи про скитів закони скити". А.К.
- /7/ Цю оповідання про ці ꙗвички у Страбона УП 3,6 та 7.А.К.
- /8/ Цю оповідання про ці ꙗвички у Страбона УП 3,6 та 7.А.К.

- /9/ Це. заключні слова всього екскурсу Страбона про те, хто були гомерівські "чудові дольничи кобил молоки", та обій наїправивші люди" /Ілляле ХШ, 5-6/ в УП 3, 9"/ ях/ хтів /тільки/ довести, що за якимсь загальним переказом як у давніх, так і у пізніших /авторіз/ існувало така. Вмова про номадів, що наївідаленіши від інших людей, живляться в молока, бітні /автоу/ та дуже працелюбні і що /тож/ це не в вигадку Гомера, у яких посміність, бідність та поєвітність Страбон також приписував тільки деяким з скитських племен, а саме скитам наївідаленіших місцевостей.
- Сумлінну та вчену аналізу екскурсу Страбона УП 3, 7-9 час пос. О.І. Покровський - "як було ідеалізовано скитів у грецькому та римському письменстві", Записки Іст.-філ. Відділу ВУАН 1926 р., Х стбр. 158 і члі. У цій статті О.І. Покровський, прошуучи встановити внутрішні суперечності в екскурсії Страбона, уявляє нахил твердження Страбона про поєвісний комунізм у скитів припинувати фантазії давніх авторів, які мали тенденцію ідеалізувати скитів. Але тлумачення О.І. Покровського екскурсу Страбона залежить від осійського певеклау С.В. Мирошникова, і суперечності у Страбона, мове, що не так великі, щоб тільки на пісторії цих суперечностей відкинути це свідоцтво Страбона. А.К.
- /10/ Такої думки у цілому дотримується В.І. Равченікес /Сообщения Государственной Академии Истории Матеріальної Культури, 1931, IX-X, стбр. 27, цв. також Гетски/ сборник "Звестия ГАИМК XII, I-8, 1932 р., стбр. 69 і члі/, праце, а тим обмеженням, що всілі скитів Геродота, у суперечність масам, мали своє індивідуальне господарство. Пс. таож С.Л. Семенов-Зусер, "Розсвята організація у скіфів Геродота" - "Звестия ГАИМК, т. IX/1931 р./, вип. I, стбр. 17 і члі і "Скіфи - коочники на території північного Причорномор'я" - Наукові Записки ларківського Герж. Нецагогічного I-ту, № I за 1939 р. А.К.
- /11/ Це. Страбон I, 227 "...відомі народи північних країн називались єдиним /загальним/ іменем скитів або номадів, як /називає їх/ Гомер..., бо через негідання /зкоємі/ народи в кожній /країні/ пізвались під одне /загальне/ ім'я". А.К.
- /12/ Це. Страбон II 5, 7 "Вище Бористену мешкають країні в відомих /нам/ народів скитського /племені/ - роксолані". А.К.
- /13/ Це. Страбон III, 4, 2 і 5 "таври скитське /плем'я/ Геродот тавроїв цо скитів не прилучує - пс. Гер. IV 99. "Таври займають частину скитії так саме, як коли б в Аттиці не атени, а другий народ займав Сунійський виступ, що він стирчить в море, від Геракла цо лема А呐фіста. А.К.
- /14/ Це. Страбон XI 2, 1 "сармати, теж скитське /плем'я/ /Sarmatai, kai koftoi Skytai/ Геродот сарматів праця сказав скитім - пс., нація клан, Геродот IV 57" ... Танейп... вільвається в ще більше сказок під назвою Меотія, яке відділяє скитів царських від сарматів." А.К.
- /15/ Це. Страбон XI 8, 2 "Більша частина скитів, починяючи від Каспійського моря, іменується цаями, /тих, що мешкають/ далі на схід від них, іменують масагетами та саками". А.К.
- /16/ Геродот, IV 78, пише "Потім трохи згодом Азізейт згинув

- . через обуту Спаргапіта, царя агатірсів, і Скіл піст-
тав царств та ту жінку батька, яко іменувалась Опсія/каф-
тів дуже *тоу* *ратров*, іші оупома, ба *шроіє*, через щу я переклаю
аотикул тау *певел* *кувафка*, який очевігчаки тут має
корелятивну силу. Отже, за Георгіем, у Аріополіта разом
з Опсією були і інші жінки. А.К.
- /17/ Цс.Герцогт ІУ ІІІ /амазонки/ кажуть скитським хадціям:
... віні жінки сидять на вовах, сидять жінчучу
ту, не хотять на леві ні купинебудь інте" і світлі
блаківого то часу Герцогт траектету "Цс поєйтся, вони
та місцевості", що його покидають Гіппократесів, /аєзі.
28/ пос же, що скитські жінки не відходили трупів, то
візначалась, гләцкістю /autai та асаіаїї/ каф рієрі/ А.К.
- /18/ Таке припущення не суперечить би відмістям, що їх Ге-
рцогт поєзії цо мессагетів та савсометів: пос.Герцогт
І,216 "Звичай у них /н.-т. у мессагетів/ такі: кожний
бере за себе одну жінку, зле всі користуються з них гу-
тсом: те, що за єї віданням гелленів роблять скіти,
/в гійності/ роблять не скити, а мессагети. З якою жін-
кою побежав /мати висипни/ мессагет - чоловік, він ві-
шає сагайдак перед її півночю та влучається безбрязга. Герцогт ІУ ІІІ "Від того /ц.т. через те, що савсомати
посходять від амазонок. А. і./ жінки савсоматів продовжують-
ся старих звичаїв: вони ісплюють кіньми на леві з чодці-
камі і без чоловіків, хотять не вінну, та носять очіг
такий самий, як чоловіки. А.К.

Андрій Кацевалов.

ОКУПАЦІЯ ТАВІРЧИ РІМОМ

У І В. Н. О. /І/ ^{X/}

У напису Тиб.Платія Сильвана після переважування
їого весняних і ліпломатичних успіхів є єдно особливі цінні
для нас поєднання: "також Скитського царя він пояснив
зняти облогу і вітіти від Херсонесу, що встановлено за Борисенком". /2/ У цій країні фразі в літності криється
дуже великий історичний факт - поширення римського протек-
торату на весь північний грецький колоній північно-західного
узбережжя Понту і кому вже по відповіді Веспасіану.

Підлеглість усього північного Півчорномор'я була вже
підірваний з цілого римської політичної на північно-східному
краю Римської імперії. Оволодіння північним узбережжям Пон-
ту, передусім, робило римлян цілковитими господарями мос-
ського шляху не схід - на Кавказ, що набуває для Риму, у
міру того як розвивалася його боротьба в Парфію, що палі
то більше стратегічного значення - як ханговий пляцдаром,-
і це гирло Дніпра та Дону, звідки вже за часів Герцогт

x/ Від Редакції: Переклад в московської мови Діктор ПЕТРО
ОДАЧЕНКО. Оригінал напруковано в журналі "Вестник пра-
вової історії", № II, /14/, 1941, сторн.87-97.

чили до "Римських гір /Уралу/, та в Захітній Сибір /Алтай/, "де гори стережуть колото" /5/. Крім того, панування Риму на цим узбережжям відігрівало увесь кавказький світ Схіп-ньої Егейській річці і ставло його в цілковиту залежність від Римської держави.

Тому вже порші легати Мегії велику увагу в своїй адміністративній підзвінності звертали на вітчизення "о греків-колоністів північно-західного узбережжя Понту і огра Thraciae", посвідчать листи Істрії /4/ з піт'вергнням поневіль цього міста. Згадується в цих листах і відповідні намисниками Мезії прибережних міст: так, Туллій Гемін писав, що ясли Істрії були його "під час перебування його у місті Томи". Главій Сабін становиться свого роду патроном Істрії, і навіть після цього як він склав свої уповноваження легата Мезії, то вже, пущаючи почесні посланства з почасунками і похованнями /5/. Таким чином, уже по 56 року, часу заснування посади легата Мезії Главієм Сабіном, усі ога maritima Thraciae була цілковито засвоєна Римом.

Зробити це сумнівам було тим легше, що всі греки місте "Погачуном" я були в цей час у цілковитому занепаді, єссея після цілковитого його знищенню з боку гетів у пізньому I в. до н.е. Якоже він Христом у своїй "Ворисовітській промові /XXXVII/: "Місто бессребренітів /Ольвія/ съсю величиною не вітровідає свій колишній славі в наслідок нездін-разсвіх руйнувань і війн... Остання і на більше руйнування було не більше як за 150 літ: гети взяли його і інші міста на лівому березі Понту аж по Апостолії. В наслідок цього сирвіг тамтешніх еллінів почали в цілковитих занепат: їхні міста засім не були вітруєвані, інші - в поганому вигляді, і по цьому насунуле в містечка маса відвадів". Безпідрядно в усіх міст північно-західного берегу Понту і фракійсько-го узбережжя можна застосувати спісане "іоном" "елінізне" становище, в якому була Ольвія в післягетьській період: "Про колишнє руйнування світчать поганий вигляд бутівель і тісне розташування міста на невеликому євші: вони прибуто-вані тільки по невеликій частині колишньої міської смуги, та лишається ще декілька башт, які не вітровідають ні величні, ні силі таєрішнього міста; постосінь між ними тісно забудовано невеличкими будинками, майже без перемежок /ін-тервалів/ і обнесено дуже низькою і неміцною стінкою. Деякі башти стоять так далеко від заселені тепер місцевости, що не можна навіть уявити собі, щоб вони належали їхніму місту. Все це є нею ознакою його руйнування і цтім ще те, що в храмах не лишалося ні їхнієї цілії статуй, але всі вони знівеченні, так само як і ті, що були на напгребанях їхніх ятниках" /6/.

Таку ж картину занепаду міста Томи дає і Овідій у своїх "Tristia". Не ж стверджують і археологічні розкопки Фармаковського, Семенова-Зусера і інш. в Ольвії /7/, Parvan'a в Істрії /8/, Th. Fausto-Saveau Callatis /9/ і інш. Історичні легатів Мегії по мешканців Істрії пояснюють, що останніх найбільше цікавить питання не про торговельні, а про лісні і риболовні промілі, - свідчить керівницької ступені господарства. В Ольвії в I в. карабувалась і ходила монета з іменами і портретами скитських царів, під владою яких Ольвія була пеяким час. Тому треба пумати, що ці греки колонії фракійського узбережжя Понту і низу Дністра та Дніпра не тільки не боронили від римлян свої незалежності, а,

навпеки, сами схалися під проктетрат Риму, бачучи в ньому визволителя від влади варварських царів.

Тиб. Плавтій Сильван тістевши посаду легата Мезії став упalo прослідувати цю розпочату Його попередниками політику, енергійно поширюючи межі своєї провінції далі в бік західного його узбережжя Понту. Капси дають підставу думати, що з 17-го року, себто першого року легатства Сильвана в Мезії, Гре, яка володіла значною територією /Басарабія/, що почала після низу Дніпра, теж підпадає під владу Риму /10/. З цього року Тиб. починає і свою нову еру. Можливо, що тоді ж залежність від Риму стала і Ольвія, володіння якої безпосередньо межували в областю Тира і лежали теж на правому березі Дніпра. Таким чином, римський проктетрат наці західним узбережжям Понту вже з самого початку намісництва Тиб. Плавтія Сильвана і саме застягу Його "північності" поширяється на північний схід до самого Дніпровського лиману.

Натурально, що римську адміністрацію Мезії могли зацікавити тепер і архігічні поспії, що відбувалися "по той бік "Дніпра", що були володіння останнього незалежного від римлян міста північного Причорномор'я - Хесонесу, і вона шукала тільки приводу, щоб і Його постарати в становище, поспішне становивши Ольвії і Тира.

Хесонес в післегріні I в. н.е. був тікож у пуче скрутного становищі. Це стоять у зв'язку з загальнюю політичною ситуацією, що склалася в 40-50 р.р. н.е. в Криму. На Боспорі в 40-х роках відбувався великий національний антиромський рух. Головою Його був цар Митроплат III /41-45/, син Аспурга і "нащадок великого Ахемена", саме зацарювання якого мабуть, відбулося всупереч бежанню римського уряду /без. Діо, IX, 8/. Римська дипломатія пустила в хід свої звичайні засоби інтриг: вона стала протегувати претензіям на боспорський престол брата Митроплата, Котиса, і в 45 р. проголосила Його боспорським царем. Цей ставленник Риму, що прийняв у цегоду римлянам назвіть ім'я Туберія Клія Котиса і що приижено іменував імператора своїм "спасителем і поборцем" /УРЕ, II, 32/, міг зацарювати на Боспорі тільки насильно, за допомогою великого загону римських військ, яким командував, "дих Комадогум" /Ціцій Галл./ Гас., Ап., ХП, 15/. Тацит цікаво розповідає, як після відходу голівних римських сил Митроплат праобразував скинуте братом і знову захопити власу, підступаючи до самого Пантикапею "з варварськими племенами і перебіжчиками" і як військам Котиса разом із пекількою когортами римського війська під начальством римського вершника Юлія Аквіла, залишеними на Боспорі /Ціцій Галл./ як гарнізон, нарешті, після великих зусиль пощастило відігнати побічників Митроплата до гирла Танаїсу. Тут Його остаточно розбили, видали Римові і, почувавши до Риму, /49 р./, встановили як бунтаря на фокав народів /Гас. Ап., ХП, 15-20/.

Ці цієї часні чвари на Боспорі, коли поетенти підіймали за свою справу навіть "варварські племена", безпідметно привели, що значного посилення в Таврії скітських і таврських елементів. Вони були смірніми під батькові Митроплата III і Котиса, це є Аспург /8-38 р.р. н.е./: єдиний напис Його розповідає, що він "володів на п'ятьма сусідніми народами і скрів скитів і таврів" /УРЕ, II, 36/. Але тепер становище змінилося. Так, Тацит / Ап., ХП, 17/ не зважаючи свого сповідання розказує про катастрофу, яка спіткала римські війська, коли вони поверталися з походу по Танаїсу

на свої звичайні бази. Коли ми поверталися, частя зратило нас: деякі з кирівців /війська проводилися місцем/ віднесено до беєгів та їх там захопили варвари, при цьому було вбито начальника когорті і більшість людей йономіжного племену". Опинчесно в поживленням цієї піратської і розбійницької діяльності гирців-таврів Боспорська колотнечка кінця 40-х років, наступальною вікликала, як це звичайно бувало і раніше в поспільніх випадках, і активніші виступи скетів із стежкою частини Кримського півострова: скити посили натиск і на Боспор і на все узбережжя Кримського півострова, що якого вони весь час намагалися пісочитися - з чисів Скілува і Шалака /кінець II в. до н.е./. Від усього цього зособливо провинен був терпіти ізольовані від інших грецьких міст Херсонес, якому Боспор, занятий власними непорядками і несезонами, ніяк не міг допомогти.

Це небезпечне становище Херсонесу в пословині і в. і висловлено в короткім посвітленні епітафії Т. Плаветія Сильвана що то, що скитських цар вони почав уже споважну облогу Херсонесу. Декілька херсонеських написів, хоч і сильно засмічених, від, як можна прості встановити, належних фрагментів і змістом що цього ж часу /ІІ/ і та цих же після, пояснюють нам тісні цоклатніше зв'язки тут із обставинами. Один напис розповідає про якогось "basilevs" очевідно, скитського царя: що нього можна віднести слова напису, що "налетівши з силкою війська..., скитів, сарматів і союзників... спалив єгипет усю країну". /ІІ/ Під "союзниками", тут безпідзично, треба розуміти таврів через те що сармати згадуються окремо. Отже, утворювалася та сама небезпечна комбінація ворожих іншокам елементів, як за часів Гієфона, їх спільний більш і спільний похід проти грецьків-колононістів і, зособливо, Херсонесу, який уже не міг захищати своєї території і сам був під загрозою захоплення.

Другий напис, I3/, близький щодо часу по першого, має особливо цікаво та саму ситуацію, натякаючи в той же час і на якийсь внутрішній ьякобт в Херсонесі. Тут ворог називається "тираном", бо він намагається "ніщити споконвічну античність і суворенітет Херсонесу / *tau patrion Chersonesitas elevierian* ". Його підтримує херсонеська "чернь" / *ochlos* /. Був час, коли цей "тиран" навіть місто захопив, і Херсонес тіснів під його владою, але місту помагали звільнитися від нього без кровопролиття. Потім "тиран", спираючись на новічників передвіскуту / *hoi neoteriksants* відрубує підхолів по міста / подібно Митрічу III/, теж, маєть, з "варварськими племенами і перебіжчиками" / і зробив до походу херсонеських громадян. Херсонес знаходитися в умовинах постійної загрози ворожого нападу, руху незів і голопівки - очевидно, звязаної з плюнгуванням його території.

Але нейцікавіше для нас у цьому таугому напису зображення обсерваторії Херсонесу і пошукувань зовнішньої допомоги. Міська влада і заможні громадяне заклопотані уріпленням міста і шанують особу, якій присвячено напис, - якось свого заслуженого громадянина за те, що "виграваний єгімелетом міських посилтків, він передусім пав про укріплення міста і області, будував стін". Особливо ж відзначається та його послуга, що упомінався громадянами Херсонесу передати їх прохання на розгляд "великого імператора і сенату... , про допомогу/ від наосу Римського і відбувши

послорож по Рігу на власні кошти, знову знайшов пляхесонесів споконвічну волю". Останнє посвідчення напису виразно свідчить про те, що Херсонес сам вакликав б'ям відчутися в сповіді Тагрик, чекав римської скуншії, як відволнення від скитської небезпеки, а також і від духу нгвів населення, і гетський був всіляко постійно відчутия римлян, не вважаючи на все своє посагнення по "споконвічній волі". Потій же ваклики посвідчення і топомогу неподаліківши співчасно кесянім хесонесським колам не тільки по Рігу, але й безпосередньо легатові Мезії, мабуть Траб. Плавтію Сильванові. Йкав так розумів Латишев світотвор єдиного хесонесського напису посвідченість ішого винятково хесонессьця у "посольстві до намісника Мезії", відноситься свідчення цього напису по цього ж часу і по цих же постій /14/.

Все це і було для Сильвана зручним приводом відступитися в сповіді Хесонесу і посвати межі своєї провінції "за Босфор", ліквідувавши тим останній незалежний від Риму. Вітчизнік на північному узбережжі Понту, який почуває цілковите занування сумлан на північно-східному морському шляху.

І от, у хесонесськом напису ІРІ I, № 369, міг знаходитися посвідчення хесонесськю вадом із жданого виавалителя, який, нарешті, зявився. Оскільки можна зрозуміти із напису що Гементаонісого тексту напису відбувався тільки сеєчня його частину, це.. відавальник від небезпеки, яка з'явлювалася з боку скитського царя, що плюнував усю країну, уже не був хесонесським громадянином, як осoba, занесена в напису № 365. Він зовні прибув на хесонеську територію на північній течії, після чого відправився по міста і всім країнам під своїм скорону /15/.

Тут слід звернути увагу на слово "після", що означає післячу на кораблях у Хесонес через Севастопільській бейл, себто, що Географічного місця хесонесу, з півночі. Треба пам'яті, що саме з цього боку, з півночі ж, себто в губла Гніппе, із Ольвії прибула морським шляхом ця бажана посомога. Чуфоземні - тічніше, римські військові сили /ні пос які інші в цей час не могли бути і мови/ тяжкі час наїмали вічікуванну по-звітію на північному боку Севастопільської затоки, в східні теперішніх Константинівської і Михайлівської батарей або Баетського кладовища, мабуть, ведучі післячовим в вісігом, що облягував Хесонес, потім без боя /пос нього в напису не згадується/, в наслідок віступу тих, що облягали, зайняли місто і стали будувати захисні споруди на кораблях "усієї країни". Всі ці вислови хесонесського напису цілком підходять до ситуації 50-х р.р. і по того сходить з словами епітафії Траб. Плавтія Сильвана, що він примусив скитського царя з ня ти облогу Хесонесу - мабуть, без боя, а скоріше шляхом вісінно-зимового відчутия /16/; в тому можна пам'яті, що і сам цей напис є почешим декретом Сильванові з боку хесонесців, постійним тому, який за 150 років по цього був складений на честь "ісівата".

Таким чином, не піставі усіх цих епіграфічних матеріалів вигадується досить якою картина хесонеського походу Плавтія Сильвана. Цей похід, безпосередньо, мав характер комбінованої вісінно-морської експедиції, базую якої були Ольвія або Тира, звідки легко було морським шляхом переправити по Хесонесу велику залогу війська на "дванад-

циатрій тенъ", вважуючи з початку облоги. Іскати військових сутен складалася із кораблів давенської фльоти, командиро-ваних в розпорядження легата Мезії, бо своєї військової фльоти в цей час Мезія ще не мала /вона з'явилася лише за цього Веспасіана, чому і мала назву Flavia/; навіть у піз-нішій час в Херсонесі стояли римські військові кораблі з Равене, як про те спічкати херсонесські написи /І рі., I², № 417/. Штампом із неглибокими римськими булавами у Таргуні /часів Нерона/ так мають таємно *venillatio classis Ravennatis*, себто велоги осьобливого призначення давенської фльоти /Ай-Тепе/). Ці військові римських кораблів, як і за часів Діоклетіана та Протія Галлія, проганяні кораблі грецьких міст узбережжя - Трої та Ольвії. Із сухопутних військ Мезії у поході, мабуть, брав участь leg.VIII. Адакаста. Так, Domaszewski північні звіснівув увагу на те, що з 60-х ро-ків цей легіон мав ім'я з осьобливим почесним називом *Augusta* /17/ і вважає цю осьобливу відзнаку в вдалім східнім цього поход-тім в почесному римській степі і під далекий Херсонес посту скетів, які й тоді ще були стояні своєю неповноміжністю. Всінніми діями, таєма туметі, керував сам легат Мезії, інак-ше він не згатував би про це в своєму написі. Щото часу, та ця когемська експедиція римлян провінція була відбувається разом з походом Сильвена на Трою /57 р./ і, мабуть, була його постановленням. Мало цього, вона була, без сумніву, і панкою у відновленні широкого западенського і цілого південно-східного Римського війська пляну. Адже одночасно з цим, ранньою вес-ною 58 р., розпочала свій східний похід і малоазійська армія Курбулена /18/: північний її загін, у якому взяв участь другий із тих легіонів, що отсяли в Мезії - IV - Scythica, перекинутий у Малу Азію, одночасно йшов на схід із Каппадо-кії відповідно до відкритого узбережжя Понту просуваючися до Ар-менії і Колхіди /Tab. Ап., XIII, 7-8, 34-41/.

В результаті цих комбінованих походів Сильвена і Курбулена до 60-х років I в. н.е. усі Нерона мав дуже великий загальний успіх у своїй східній політиці. У 59 р., з захопленням Аракасти і Тігранакерту, вся Азія була в руках рим-лян. Іберія /Грузія/ і племена кавказького узбережжя /Мес-хі/ стали в союзниками стосунку до Риму /Tab. Ап., XIII, 37, XIV, 23-26; Cassius Dio, LXII, 20/. В 63 р. Пон-тійське царство було перетворене в римську провінцію, і в цьому ж році ця ж ціля /тимчасова/ спіткала, як чумакть, і Боспор /19/.

Тепер з "вінчались у сушільні коло об'ївта фланги рим-ського наступу на східній північні береги Понту - із Сирії і Малої Азії через Понтійське царство, Кавказьке узбе-режжя на Босфор і з Дунаю через пропонтійські степи і пів-нічно-західні грецькі колонії на Херсонес. Понт став по 63 р. свого походу внутрішнім римським морем. Це відзначено у відомій праці царя Агріппи, яку Іосиф Флавій проводить у своїй "Іудейській війні". Праця ця, як показав Domaszewski, спирається на якийсь туже важливий римський офіційний по-кумент про дислокацію римських військ в 66 р. і пізніше що до 39-ї, германських провінцій і Британії цілком цілком ствер-джуються сучасними епіграфічними пам'ятками /20/. Описані рим-ську військову міць і перерахувавши римські військові су-ли в різних провінціях Римської імперії, Агріппа передо-лить до областей Понту: "що ж географи про єніх і колхів, про илем" я таврів, про боспорів і інших народів, що живуть

7) про поширені: яко транспорти, були безперечно,

навколо Понту і Местити. Вони раніше і Елесного не відмежували волотвя, тепер же пічлягають трьом тисячам легіонних солдатів, і сорок вісім військових кораблів цілком від земніми непротиступне до цього часу і непоганіше море".

"/"Іо". F 1. Bell. iud. 2,16,4.

Звичайні, тільки частину цього загальнога результату треба віднести за рахунок походу Гай. Платія Сильвана. Йк можна бачити з його напису, ні що єніхів, ні є колхів, ні то боспорців, про що згадув Іосіф Зелевій, він не мав ніякого відношення. Це було пілом малої земельського коментування. Але його похід мав своїм наслідком почеток проводії, цв-сост-літньої складці і експлоатації римлянами Херсонесу і його області. З цього часу вважаємо узбережжя Криму входить в склад провінції Мезії. Легати Мезії становляться прямими начальниками Херсонесу, їм ставлять у місті статуї в почесних написах, чк це було заведено в містах римських провінцій. Дещо ж неправ, що дійшов "о нас, стається що часів правління Беспасіяна: "Секста Веттулене Церіяліс, легат і консулетса Зеспасіяна Хесарі Августа, поставив напіл" /ІРЕ, I², № 421/, друга - вже в чобі "коміціана: "Секста Октавія Фронтена, легат і поспіветса імперетора Коміціана Хесарі бага Августа Германського, поставив напіл" /ІРЕ, I², № 422/. У самому Херсонесі, яко його військовий коментант і комантир римського гарнізону, що стояв на території Херсонесу, треба пумати, уже з цього часу, оселяється військовий трибун /ІРЕ, I² № 417; напис стається що другої полорігні /ІРЕ, I², № 404, 550/, на південні напівостровах напівостровів, складається із солян-тів першого італійського легіону /ІРЕ, I², № 417, 547, 548/, які стояв у Мезії в 69 р. і є допоміжних загонів: вгадувати, наприклад перша Кілікійська когорт, теж із землі Мезії /ІРЕ, I², № 554, також 553 і 555; всі вони - північного часу. В гавані Херсонесу стояли римські військові кораблі під командром триадрхів, пілледжі теж римському херсонесському коментантові - військовому трибунові /ІРЕ, I², № 417/. Римське військове коментування виявляє на себе вахист усіх областей Херсонесу так треба сконуміти наведений вище напис в честь віаволителя від скітсько-сарматської небезпеки *tas horas harantes... effilakses ambalon.* Це відзначає, що римські військові пости в "явилися і в другорядних містах Херсонеско" області - у Кіркінітиї і Симбілон Лимене /Балаклава/, на Ктенусі /Інкерман/, на укоїпленах - стіні, скосташованих по сухопольному кордоні Гераклійського півострова, між Балаклавською затокою та Інкерманом. Лякі спіли цієї римської військової складці уже виявлено сучасним археологічним обслідуванням Гераклійського півострова, але треба віднати, що поки що в цьому відношенні зроблено туже мало. Херсонеський музей що цього часу ще мало починяв увагу вивчення цієї чобі, і в музеї тільки не підноси /в 1938 р./ в "явився спеціальний відділ римських пам'ятників.

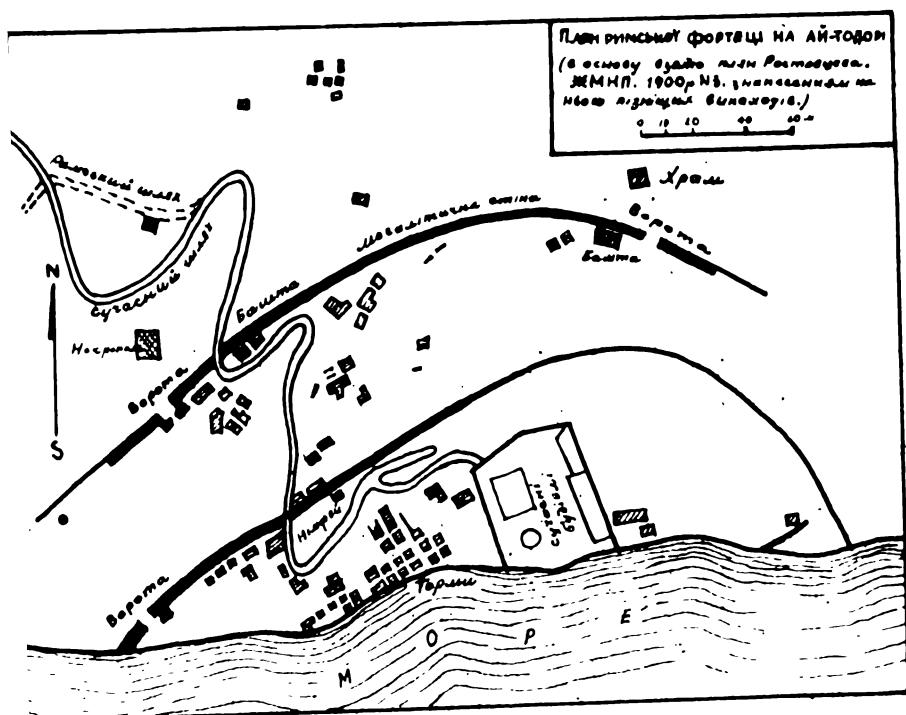
Посте римське військове коментування не обмежилося складці самої споконвічної Херсонесської території, себто Гераклійського півострова і частини вважаного узбережжя Криму /21/. Вони поспівжили і ввічлило те, що за 100 літ до цього вважали таких же обставин складчев філант, - військову складці незалежної що цього часу Таврії, себто південного гібрського узбережжя Криму. Пото що свідчить у вищепри-

римському місці Іссаф Флавій, кажучи про підлеглість римлянам "племені таврів"; про це ще певніше говорять і значні археологічні пані, заселені на гіоському березі Криму, на місці Ай-Тюпі, завдяки систематичним розкопкам з участю М.І.Ростовцева в 1900-х роках /22/, і В.Д.Блавацького в 1930-х роках /23/, а також завдяки дослідженням неукраїнських співробітників Алупкінського історико-археологічного і Іллінського краєзнавчого музеїв /в останньому передбачується і більшість матеріалів, знайдених при розкопках; частіна їх також у Моск.Державному Історичному музеї і Моск.Музей образотворчих мистецтв ім.П.С.Пушкіна/. Базуючися на цих матеріалах і порівнюючи плакати римські інші, значно чіважні викрітлені цжерелами, близькі щодо часу і скажі щодо обстановки військової експедиції римлян - наприклад, походи Цезаря в Єгипет в 41-40 р.о., похід Галігула на хаттів в 41 р. і, особливо, похід Клавдія в 43 р., який закінчується завоюванням Єгипту, - можна тешов намагувати досить високо картину почеткового походу римської експедиції незалежно до цього часу Тавріки.

Як показують монети, знайдені при розкопках римського військового посту на території Ай-Тюпського міяка, в 7 кілометрах від Бати, безперебівна сесія, яких починається в денаріїв імператора Гадії /68-69 р.о./, починає цієї експедиції слід відносити уже до кінця 60-х років, себто до часів, коли близьких від походу римських військ у Херсонесі /24/. Іншими словами, коли скоро після захоплення прокуріонних обсягів шунктів Херсонеської області римські війська пішли в наступ і на новому рівні частими території таврів /25/.

Операція ця, в зв'язку з географічним і стратегічним умовами /іссяність Тавріки, недоступність тилу і флангів на відстані 50 км/ в північній, панування римлян на морі і наявність постійної кількості перевезених засобів, які могли б затримати римські міста/, посвідчена була спочатку мати характер морської експедиції з висадкою великого десанту в західній частині Криму, зручніму і стратегічно важливому пункті на південному березі Криму. Це було саме так - показують висову ті ж штемпелі цеглин найдорініших римських будівель на південному березі з анахіками залоги /тут, вірніше, ескадри/ особливого призначення /vexillatio/ - рапорентської флоти. Як робили римляни такі десантні операції - покладено згадують Цезарь /De bello Gall, 8-II/ і Гіон Кассій /IX, 19-20/ - останні в зв'язку з висадкою Аеля Плавтія, головного командувача римського експедиційного корпусу в Єгипті в 43 р. н.е. Чоло сучасного Richborough англійським археологом почастіло відкрити і місце самої висадки і зібрати на ньому туже цікавий матеріал /26/ /див. план/.

У Таврії найважчим пунктом для висадки римського десанту в 60 р. н.е., безперечно, була ялтинська бухта: адже на всьому просторі від Херсонесу до Алушти нема такого рівного і зручного для посадки античних кораблів берега, який допускає висадку "х ще сухотіл, як це заведено буде в античні часи. Синим суперником його могла б бути ще бухта Бати-Лимана, але вона була занадто близько від Херсонесу, на самому крайньому західному кінці Тавріки, і удар сюди не міг зати величного військового ефекту. Висадка римлян в 60-х роках н.е. саме тут є найбільше правдоподібною





як в наслідок центрального становища ялтинського уабережжя в Таврії, як і засвіти вигідним умовам для розгортання висаджуваних загор у широкій ялтинській долині, з срінтацію і на північ - в бік південних /багезів/ на Яйлу - і на захід та схід - поєсти гілкових городищ, сховищ /oppida/ та рівів, на Ай-Тодор, і Кішку в один бік, Аю-Даг і Кастель в другий. Справою честі ялтинських наукових робітників - археологів і краеведів - було не відстети від своїх англійських колег і за цикомогом пульних пошукувань знайти матеріал, які б стверджували їх, наявні, спростовували б ці неподільні припущення.

Можна думати, що сама висадка відбулася майже без перешкод. Розрізнені рівні сховища та рівів не могли спочатку робити серйозний опір римським пісантам складом. Також і висадка римлян у Британії в 43 р. н.е., за позначенням Діонія Кассія, відбулася без перешкод в боку багетів, які сховалися в лісах і болотах, звідки римські війська, збутивши міцну віхідну фортецю на місці висадки /пср. Caesar, De bello Gall, V, 8/, заходилися послідовно виганяти їх. Вони піяли про цьому окремими нападами по радіальних напрямках: так, сам Август Плавтій провадив військові операції проти бритів переважно в північному напрямку, в бік низини Темзи, а його легат, майбутній імператор Т. Флавій Веспасіян, діяв вздовж південного берега і захопив остров Уайт /Isla, Gis, LX, 20/. Ту саму станціальну тактику, звичайні, римляни вистосували і під час початкової окупації Галлії. За це промисляють сліди значущих руйнувань в мегалітічних /себто таврських/ мурах Хараксу - мабуть, результат дії римських облогових машин і слід римського штурму, яким ліквідовано було це величезне городище та рівів. Це саме треба припускати і про таврських *refugia* на горах Кішці, Аю-Дазі та інш.: вони всі були зайняті римлянами туже швидко, хоч, правдоподібно, після розшучливого спробування їх обороноців.

Але якраз після цих пірших успіхів і починні були початися голівні таупні щі для римського командування. Жорстокі несподівані удари і втрата ряту неприступних до цього часу городищ поєднані змусили, розрізнені рідкою і племенні організації та рівів об'єднатися між собою. Тому після перших усіх ініціатив на самому уабережжі, підійшовши до верхівок Яйли, римські загони м могли вистояти вже великі з'єднання таврських воїнів. Позиція була розпочатися загальним польовою війною, що ускладнялася туже небезпечними для римлян партизанськими піями в захоплених уже районах, це свою червлю викликало в боку римлян звичайні способи систематичного знищення непокірного населення. Якраз таку, каотичну і мають нам звістки Тацита і Діонія Кассія про майже одночасні римські починні операції в Британії. Тож, безперечно, були серйозними варгами, яких зломить було пухче, тяжко, - в них не порозумілись навіть "воєводи Мітраціта". Тому треба думати, що в той час, як голівні починні ції розгривалися на Яйлі або на північних схилах південного пасма Таврійських гір, вірні своєму звичаю римляни, звичайні, піяли та ж за цикомогом уцарів з флангів - із Херсонесу через Ктенус /Інкерман/ та Кіркенетиду /Епіаторія/, можливо також і з боку Феополісії /Цезареї/.

А одночасно з цими польовими піями наступального характеру ішли засвідчення і захоплення уже захопленого південно-бережжя /27/. Пам'ятником цього і є римський Кастел

Харакс: в цей період передвагу наступальних операцій і польової війни це ставе *oppidum* таєсів, вяте симлянами, передбогрується в значну земельну омську флотецю. Як показали останні археопики В.Л.Блавацького /1935/, щимляне негайно реставрували зруйновану ними при штурмі частину тавської мегалітичної стіни, в північно-західному її відрізку знайдено черепицю в штампелями *vex classis ratiocinatis*, що було незадовільно залоги Ай-Топсю. Мабуть, після польської війської тіяли на перевадах, а може й на ділі і палі, матроси б'єтчи готували їм земельну базу на вінницькому відступу. Але в авязку з тим, що тута постійно залоги територія цього гирла б'єтчи, коло б'єтчи була занепад велика, все зупинялося була висоблене і друге, нова флотеця, ніби цитадель: ці внутрішні стіни в 1/2 метрів завтовшки виявляють ту саму систему мурування - панцирні стінки, засипані будівлям із битої жорсткі, і в них ті самі, черепиці з твердом ровенської векслінції. Вузькі ворота, всього 2 м., були фланковані баштами. Рову, мабуть, не було, бо сама місцевість тут пуже знижується. В середній другої кільця стін були споруджені кам'яні бутилі військового і побутового призначення: преторія на вінницькі маячні гори і при ньому, тріба думати, спостережна і сигнальна вартівня - як у кастеллі Friedberg. Все це, проте, безповоротно загинуло при спорудженні маяка в 1830-х роках. Нажче преторія споруджені були рівні будівлі військового призначення, комор, стоячеві приміщення тощо, а також кам'яні похідні саперські ліаня - у багато і тісна, проте з гіпокаустом /центральним опаленням/, /28/. Залога, вінчес, посвячала дуже примітивне таборове життя - у звичайних пошанах бараках за внутрішньою стінкою, мабуть не схід від бутилку преторія, де розкопки Блавацького в 1933 р. виявили відсутність монументальних будівель. Просторінь між внутрішньою і зовнішньою стінами лишалась нічим: вона була призначена для зберігання значних залог на вінницькому відступу.

Таких великих флотець, призначених служити земельними базами для польських пізивих військ, на території південного берегу Криму повинно було бути чимало, і Харакс є тільки типівим із представником. Не це можна знати натяк і в Ростовцева /29/: "Нема підстави думати, що місця необутання римських солдатів обмежувалися Харсонесом, Хараксом і Ольвією. Коли не постійно, то тимчасово римське військо могло займати не одні місцеві селища". Попізні Ай-Топсю-Хараксу захільні бази мабуть були і на горі Кішці, на Аю-Дзві, на Кастелі. Але і в них у цей час польської війни повинно було переважати те саме таборове життя - в наметах, пошанах бараках тощо. Тому від першого періоду римської окупації. Таврики і не могло зберегтися великих монументальних будівель.

Пам'ятниками післях десятиліть окупації Тавріки римлянами лишились лише сліди руїн таврських городищ, які, проте, завдали їх мегалітичному характеру, не в силах була зруйнувати пошенту навіть римська техніка, і тимчасові, таборового типу селища самих загарбників, яким, проте, як і в інших окупованих римлянами районах суцільно стати вихідними точками розповсюдження римської культури.

Н р и м і т к и :

- /1/ Дир.ВІУ, 1940, № 3-4 /12-13/
- /2/ CIL 3608 = Dessaу 986: *Soytharum quoque regem / = rege/ a Cher-*
bonensi que est ultra Borustensem obsidione summoto.
- /3/ HEROS, IV, 21-27 Дівн. DAREMBERG-SAGLIO, *Dictionnaire*
статья "Via"/Besnier i Chapot/; M.F.CHARLES.WIRTH, *Trade*
Routes and Commerce of the Roman Empire. Cambridge, 1924. 104-107.
SEG/HONDINS/, I, Fasc.2, 1924, №.329.
- /4/ Ibidem.
- /5/ Переклад у збірнику "Античний мир на межі Росії" за
редакцією Євдокія Георгієва, Тураєва і Заринського, стор.45.
- /6/ В.В. ФАЙМАКОВСЬКИЙ. Отчети о раскопках в Ольвии в "Ак,"
III, ХІІ, XXII и ОАМ, 1896, 1901-1911; МОГО Ж. Розкопуван-
ня Ольвії. Одеса, 1929; Л.М.СЛАВІН. Ольвія. Витакнені
Академії Наук УСРР. Кн. 1938; С.А.СЕМІНОВ-ЗУСЕР. Роз-
копки в Ольвії в 1920-21 г. УГАНМК, X, вип.5, 1931.
- /7/ V.PARVAN. Histria, "Ann.do l'Acad.Roumaine", Sect.hist., II
série, t.XXXVIII, 1916, 533-732 i III série, t.II, 1923;
S.LAMBRINC, *Histria romaine à la lumière des fouilles*,
кн. 1, IX, 1931, 77-83.
- /8/ Th. SAUCIUS - SAVENU. Gallatis, "Dacia, I. 1924, Pages
108, sq. II, 1925, pages 104 sq.
- /9/ CIL, III pages 782 i pages 1009, 13751, a,b; 14214³⁴, 14215, 3-4.
- /10/ М.РОСТОВЦЕВ. Як історик Херсонеса в епоху ранньої Римської
імперії "Сборник в честь Уваровського", стор.15.
- /11/ IRE, I2 № 369,: *epipetos platui stratu...* Exutus kai Savro-
mato kai simachon eroseor choran puriflekton.
- /12/ Так читати і членити М.Ростовцев/
- /13/ IRE, I2, № 385; РОСТОВЦЕВ, стор.15; Летищев, /IRE, I2,
стор.313/ за *Gagat*, має нахил відносити цей напис
до часів Тиберія, бо пооуч із імператором згадується
ї. сенат. Проте на тій же піктограмі можна читувати його
і нейшими роками названня Нерона, то яких він значно
більше підходить своїм змістом.
- /14/ IRE, I2, № 420: *presbevanti poti ton tas Musias hegomona.*
Також ibid., стор.385.
- /15/ paregeneto tei dodeskatai hemerai... hiperbanen eis tan
polin... tas choras hapantes... efilaksen ambalon.
- /16/ Як циліндричну перевернуту зображену цей усіх Тиберія
Плавтія Сильвана і L.Halkin, "L'antiquité classique",
III, 1934, pages 145.
- /17/ CIL, VI, 3004 DESSAU, 1002; Domaszewski "Rhein, Mus", 47
1892, pages 211.
- /18/ W.SCHUR, Die Orieintpolitik des kaisers Nero. "Klio", Beiheft
XV. Leipzig 1923, Seite 9-10.
- /19/ З 62-63 р. на боспорських монетах зникають монограми
Нерона Котика I і цяти боспорської ерг і замість них
з'являються портрети і монограми Нерона або напис
Neronos kaisares . ЛАТИШЕВ. Pontika , стор.III.
- /20/ DOMASZEWSKI. Die Dislokation des römischen Heeres.
"Rhein.Mus", 47, 1892.
- /21/ М.А.НАДІВЧИЙ. Східно-западное побережье Крима в епоху
 античної колонізації, I "П"Д", 1934, № 9-10, стор.164,
 вказує, що в районі Евпаторії є городища і знахідки
 римської доби. Л.Н.Шульц в 1932 р. виявив ряд гробниць
 римської доби, наприклад, коло сел Ларян-Баба, Терпачі,

- Кульчук і Беляус. Матеріали розвідки, після відображення на
засіданні однієї з катедр ГАУМК, ходяться в архіві
ГАУМК; тираж. 164, півм. З.
- /22/ Евр. IRE, 1928, стор. 508-515 і заражену тут літературою.
/23/ В.П. БЛАВАТСЬКИЙ, "Реконструкція Харакса в 1931, 1932 і 1935 рр.
ЗЧУ", 1938, № 2/3/, стор. 321-335.
- /24/ Знайдено "екілька монет і зображення часу - наприклад,
республіканський чеканій 81 р. то н.е. В.П. БЛАВАТСЬКИЙ,
Реконструкція Харакса в 1931, 1932 і 1935 рр. ЗЧУ, 1938,
№ 2/3/, стор. 330. Але всі ці зображення постійні.
- /25/ Побо, це ж свідчить і те, що на штемпелях, ювілейних цег-
лин Харакса з легендою *vex illatio* в / *lassis* / *lau
eocatis* / нема слова *praetoriae* - почесного титулу,
яким після довгі роки вавінська бельста при Веспасіані / БЛАВА-
ТСЬКИЙ. Реконструкція Харакса в 1931, 1932 і 1935 рр. ЗЧУ,
1938, № 2/3/, стор. 323/. Замінено штемпелів та пра-
для і ст. н. в "Евр. JASSET et Chapot: Manuel d'archéologie
romaine, I. 1917, pages 14-17".
- /26/ Евр. I, P. BUSHE-FOX, в "IRS", 1926, 239; L. CARY. La
Grande Bretagne romaine, nouvelles fouilles et recherches -
EPI. OLIK, 1928, pages 3-6; A.R. BURN. The Romans in Britain. Oxf. 1931.
- /27/ Цей процес теж можна установити за аналогою, наприклад,
з походом Галігула за Райн до хаттів в 41 р. В цей час
як основні військові сили єгиптян ішли вперед, у Іх за-
піллі відбувалося негайне закінчення костелами і фор-
тами тільки юго-західної області маттіяків SUD, CAL.,
43-47; CASS. DIC, LIX, 21-22/.
- /28/ Комплекс будівель південної частини терм. Докладніше
див. В.Н. ШІЛКОВ. "Ревіюста АН-Тецера. 1930.
- /29/ РОСТОВІЦІВ. Скіфія и Боспор, стор. 78.

Проф. В.Н.Дьяков.

ЗНАЧІННІ ЧОРНОМОРСЬКІХ ТА ОЗІВСЬКІХ ПОРТІВ ДЛЯ УКРАЇНИ^x

Очі цілого світу звернені на початок, що відбивається
національним Чорним Морем. Господарсько-політичне по-
значення нашого моря, що осілося посередині між світами,
Європи та Азії й нації своїми берегами уможливило повстання
багатьох переважавши Україна, Румунія, Болгарія, Туреччина,
Грузія/ було від ціків й остане назавжди твореном промис-
лових та віденних змагань народів.

Хоті ж теперішній війну, війську сирівців, а головно
валіза, хліба, нахи та вугілля навивають, став очевидна

^x/ "Справники" переводчик з "Українського Вістника", Берлін,
Ч.6, 1943.

В цій спряті див. також ЛІПОВЕЦЬКИЙ Іван: Ozarczomorsko-
azowskie porty USSR. "Problemy Europy "zachodniej", Warszawa,
N.1, 1939, str.30-40.

роля цього моря, що у своїх бедегах якраз ці несцінені скарби скривав.

Полупнева Україна та Північний Кавказ являються по-ловними теренами вивозу збіжжя, Донецький Кряж постачає вугілля, а тіпсові пососточі - залізниця манганову руду.

В Автомуську /Бахмут/ і в Славянську почувають сіль. Північний Кавказ поставляє пля вивозу рис і земного олію, що становить 90% цілого посного земного олію в ССРУ. У вивозі збіжжя й нафти Чорне Море має у ССРУ монополеве становище й тільки у вивозі пас уступає північному російському морю.

Перед світовою війною 1914-18 р.р. припадло на Чорне Море 49,4%, отже майже половина цілого морського обсягу царської Росії. У вивозі сягнуло Чорне Море навіть 65,4%, що головно треба приписати експортові збіжжя й нафти з Баку, як відомо з Баку по Екатеринбургу устроений олій-процес, яким іде нафта/.

Світова війна й революція в Україні принесли загальний упадок торговівлі як також господарського життя взагалі. Треба було працювати часу, щоби ці відносини наладилися. Більшевицькі господарські й політичні реформи не могли корисно вплинути на розвиток торговівлі в Україні. Тоді 1932 р. в загальнім обсязі Чорного Моря могли більшевики занести переважній стан із 1913 р. Нетомість пристані Озівського Моря із 1935 р. не сягнули того стану.

З більшевицького панування Чорне й Озівське море служило майже виключно цілям внутрішнього обсяту, під час цього як Північно-Балтийське Море було наставлене переважно тільки на загорянчий обсяг.

Так було з найновішою гембуровською статистикою 1939 р. вихідить, що з Ленінграду по Гамбурга 1938 р.

прийшло 18 кораблів

а до Хемінграу відійшло 29 тоді, коли з України, з Одеси по Гембуруга прийшло тільки 3, що Одеси з Гембуруга відійшло тільки 1 кораблів.

Характеристична господарка використовування Україні більшевиками виходить із чисел, які більшевицькі статистичні пані виказують. З України майже виключно вивозили, а нічого не привозили. Це в повній вільнотіться по Озівських постів, які не виконують жадного привозу й чорноморських, яких привіз стоять у нескравій піспроприорії із вивозом.

Як постачувало українське населення пля себе тих пібр, які йому єдна земля давала, більшевики впушували привіз, тобто коли експорт, без огляду на нужду населення в року на рік більшав.

Не хочемо великими числами обтяжувати читача, бачимо тільки 1935 рік як приклад:

Із портів Чорного Моря 1935 р.

вивезено:	7,200.000
привезено:	167.000

Ще рівше представляються порти Озівського Моря. У цім сімім році

привезено:	0.000.000
вивезено:	1.300.000

Зніміж усіх укр.піртів Чорного Моря, від Актерману /Білгороду/ - 20.000 мешканців у 1939 р./ до Орла, займає Одеса єдно із чолових місць. Як найголовніший порт, із якого більшевики вивозили українське збіжжя, зістяга Одеса в

минувшім десятилітті сильно зазнавши. Всі портсів припідня та сама поистині наскрізь зміцнізвані й стоять сомілі побіч морських портів інших держав. Як пяте найбільше місто ССРР, а третє по Кіеву, найбільше місто України, начисляла Одеса у 1939 році - 604.000 мешканців. /Київ - 346.000, Харків - 233.000 мешканців у 1939 році/.

Своїого значення висоти обсягу зпреда світової війни Одеса же не сягнула

1913 р. виносив загальний обсяг 4,200.000
1935 р. - 3.800.000

Всеж таки була Одеса побіч Петербургу одним із найважніших портів імперту царської, як також большевицької Росії. Сьогодні, по обсадженні Одеси німецькими та румунськими військами, заслано нове налагнені корабельний рух у цьому порті. Німецько акційне корабельне товариство "Лунар /L.S.G./, що займає цімінуче становище на Дунай, повідтворювало в Одесі свої філії, яких ціллю є налагнення руху між Лунаком та Україною.

Оживлений рух планув між Одесою та другими українськими містами, в яких Миколаїв, що осівся під Білом у глибокому лимані, відіграв важну роль.

Місто це начисляло у 1939 році 167.000 мешканців і визначається величними фабричними заводаами та фабрикатами, що будуються чорноморська флота. Південні човни, торпедельні й морські кораблі, нафтові танки опускали цей пост, щоби відтак бути по розшукуваних хвильах Чорного Моря. Але не тільки флот, також великі фабрики залізничних щіккомостів, вагонів і вагонів оселилися в Миколаєві. Тисячі гармат, поставлених мільйони муніції випускало це місто. Тисячі залізничних коліс виїжджали з Миколаєва, щоби міряти великі посторонні Східу. Портсів припадає для перевезування товарів, журналів, ходосільні, військові шпихлії та магазини найшли в Миколаєві своє приміщення. Мімо своєго в останніх часах величеського розвитку, портсів обсяг Миколаєва ще не сягнув стану зпреда світової війни.

1913 р. виносив заг. обсяг 2,100.000
1935 р. - 1.550.000

Завдяки своєму надзвичайному положенню, повіт вінів до Чорного Моря має третій залізничний порт Херсон /83.000 мешканців у 1939 р./ великий можливості розвитку, які через конкурсність Одеси та Миколаєва не зістали якслід використані.

Вже цариця Катерина II. звернула спеціальну увагу на Херсон, згадуючи його вільним постом Чорного Моря, але пізніші часи занедбали це місто. Що ж більшевицьке панування на Україні, регуляція Лінії та стягнення всієї промисловості до Херсона, пас можність цьому постові пільше розвиватися.

Хоча Херсон, подібно як і інші вище згадані порти, не сягає стану обсягу зпреда світової війни, тож все таки його розвиток наглядний із чисел, які в скорому темпі зростають:

1913	був загал. обсяг	1.114.000
1928	" "	52.000
1932	" "	406.000
1934	" "	476.000
1935	" "	685.000

На півострові Криму /Таганта/ лежить п'ятьших 5, в
сглажу на географічно-масивне-стратегічне положення,
важних постів, це є: Екатерія, Севастополь, Ілла, Тарасія
и Керч. Усі ці пості стоять славніми в сучасній відні.
Порт Евпаторія /30.000 мешканців у 1939 р./
віказав 1913 р. обсягом 263.000
1935 р. - 133.000.

Севастополь зі своїм 112.000-населенням
1939 р. відіграє як осенний пост велику роль. Корабельний
рух відбувається в цьому пості естільки, окрім це в
потрібне до забезпечення і посилання населення.

Свій розвиток набуває Севастополь західній лінії,
що побудовано в 1880 р. і лучить це місто в Москву.

1932 р. винесуть загальний обсяг 170.000.

Ялта вважає свій дієвий професійному постуленню,
і в славні як купілева місто. Число у 1939 р. 35.000 на-
селення. Саме місто поєднане в китловіні, виглядає як ве-
ликій амфітеатр, що в півночі підпідстилений високими до 1.300 м.
рослинами тістав туже грунти вид.

1913 р. винесуть обсяг 152.000

1935 р. 93.000

Корабельний рух в Іллі та великих і виказує майже
7.000 кораблів, що річно відвідують це місто. Розуміється
ще тут пос менші кораблі, гідрою ці, що обертують на
берегами моря й покращать пасажирів. В кожному разі число
7.000 виказує не великих із та значінням літи для України.

Більше значіння чим інші постепено згадані Кримські пост-
ти має Тарасія /30.000 мешканців у 1939 р./. Ця
поганість в також славні як купілева місцевість, а спеціаль-
но піскові пляжа. 1894 р. побудовано залізниця поєднана
Тарасії виконується.

Головним постом відбути являється тут відіж-я й ву-
гіднія. Цікаве, що оточенка постепено відчуває тут постулені,
Тарасія виказує більший обсяг 1935 р. чим перед світосю
війном.

1935 р. 735.000

1913 р. 425.000

О цілих 310.000 перевищила Тарасія 1913 рік.

Люк поспільні із авіаційних постів лишеється ще Керч
по обговорення. Ще в колишня славна столиця - Пантикапей
відійде в часі Місіонета УІ. Епаторія, Ніса і Пів-
денній Україні, згідно з українським - корчін. Його це міс-
то також більших розмірів, бо число у 1939 р. 105.000
мешканців. Його виказує як посту в луцько-корабельного руху між
Озівським і Чорним морем. Стартегічно важкий пункт це змо-
гу в скороченім часі зістягніти по столиці Кубанщини - Азовсько-
дзеру та на Північний Кавказ. Керч виконується щодені в най-
важливіших часах, завдяки багатим залізничним залізницам.
Члені копальні заліза стягнули це міста велику силу ро-
бітників, яке в поспільніх роках більшевицького панування
майже втрое високо.

Побочний обсяг 1935 р. - 620.000.

Щодо постів Озівського моря, то тільки Маріуполь ві-
діграє важнішу роль в корабельному русі. Інші пості як Бер-
дянське, Таганріг, Ростів і Ізмаїль відзначаються тільки при-
бережним, внутрішнім корабельним русом, що відбувається на
менших розмірів кораблях.

Усі вимінені вище пристані, крім Маріуполя, є замало глибокі, щоби дати вмігу підіймати більшим кораблям. Також безнастанине боротьба з пісковими намулими утруднила поступу цих поортів. Часто мусять нанесені піски припомочі машин /багер/ бути усувані. Талекоссяглий морський сух, як було вже сказане, сконцентрувався в Маріуполі, а частину цього руху із Озівського Моря перевівся до себе Новоросійське за який нетривно йшли тяжкі бітви.

Корабельний сух у посівненні в 1913 роком в 5.900.000 сант. 1935 р. на 4,500.000. Головний спадок припадає на рух із заграванняю, натомість льодовий оберт підвищився і то з 2.500.000 1913 р. на 3.200.000 1935 року, отже ще с 700.000 в посівненні в 1913 р.

Як я вже зазначав, являється Маріуполь найбільшою портою Озівського Моря. /220.000 мешканців у 1939 р./ Саме місто відігралося на березі чорноморського суховоду та творить розташування для Чонецького Канжу, що тільки 100 км. відноситься в запілля. Чонецький Канж є посівній Маріуполем звичайної лініям. Й поставляється для свого порту вугілля, вбіжжа, сіль, будовлані матеріали, тощо.

В посівненні в 1913 р. вказує Маріуполь у 1935 на північку:

1913	пограничний оберт	1,900.000
1935	"	2,500.000.

Другим зону постою на Озівському Морі є Ердяньське. Він лежить на північному березі Озівського Моря і відмінюється у 1939 р. - 36.000 душ. Опиняється на залізничній лінії, яка веде від Бердянська із запіллям. Сама цікава по пристані. Іде через канал, який тільки при великих морозах замерзає, але зате безнастанині піскові намули унеможливлюють цікаві більшим кораблям. Пристань у Бердянському має льодовий характер і в далекоморському сухі не відіграє жодної ролі.

1935 р. відвідало Бердянське 2.400 кораблів по більшій частині малих, що зберігають при прибережній полосі.

50 км від впливу Дніпу до Чорного Моря лежить третій по розміру український Озівський Моря, - Ростів з 510.000 мешканцями у 1939 році. З тим населенням належить Ростів до ряду найбільших міст України. Колісно як і Бердянське не відіграє Ростів життєвої ролі в далекоссяжному морському русі, а обмежується тільки по льодовому оберті кораблів, які для Ростова спеціально мають дуже великое значення. Як проомисловсько-торговельне місто, як місто, що дує у собі ріжні шляхи та центр морської більшевицької промисловості, відіграє Ростів у новішому часі важну роль. Через цей порт ідути залізничні шляхи, що дує усі прибережні міста Чорного Моря. Через Ростів перехоплють земно-слійні проводи, якими плавиться нафта з далекого Махач-Кала, над Каспійським Морем, аж в Україну до Чонецького Канжу.

1935 р. звідало по Ростові 8.000 кораблів з перевічній величині 58 N.R.T. що вказує на цілком льодовий характер цієї пристані. Як останні українські пости на Озівському Морі лишаються по обговорення Таганрог та Єйське.

Таганрог лежить на захід від Ростова і є від нього 60 км віддалені. Зі своїм 189.000-ним населенням /1939 р./ по Олесі й Ростові був Таганрог найбільшим українським містом над Озівським Морем. Зі запіллям є посівній

Таганського залізничною лінією, що з цієї сторони
Південської землі, а з другої Ростів сполучає із Таганрогом. Аж
у прибережній частині басейн виказує цей пост значний обсяг, та у
місцевому, підексяглом, підвищується підекся позиція, посівши
зі стеною з півдня світлою відні.

1935 р. залізничного по Таганрогу 3.800 косаблів, по
більші частині малих вагів.

Цей сък є залізничною посередині Овіє-
ського міста на півдні Маріуполя. Місто належало 43.000 меш-
канців у 1939 р. та мало тобто кількістьне й залізничне по-
лучення з Ростовом.

1935 р. залізничного по Ейського 4.400 косаблів. Єське
є знане, як купівля місцевість.

Аж останні пост, що лежать на території заселеній
українськими: Новоросійське, Туапсе й Орел.

Новоросійськ є останнє південне південне
південне, що відноситься до Керчі в Земенському землі.

Місто, що належало 95.000 мешканців у 1939 р., возви-
нулося в останній столітті як один з найважливіших постів
південно-західного Кавказу. Через Новоросійське відкрито всі ба-
гатства Кавказу.

Сам пост в проекті є залізничним і відповідає пром-
стянню, що північна 20 великих портів і 400 містру.

Великі шлюзи на збіжжя, 20 постів із центральним по-
2.600 тон посвідченні, журавлі та інші постові урочища пі-
шаються в Новоросійську.

Місцевий обсяг в 1913 р., що відносив 1,9 мільйон тон, та
вісі у 1935 р. на 2,3 - тон.

На сам вівів початок в 1935 р. І мільйон тон, та
коли посту зменшився.

"Новоросійськ" пост відкритий із залізни-
чною лінією, що чесея столицю Кубані Краснодар /204.000
мешканців у 1939 р./ біжить по Ростову /450 км./. В Крим-
ська є залізнична лінія на пів часті.

Новоросійське в також славне з постовім промисловим
цементом каміння, що в теж проектом його експорту.

Тут є пост, що лежить 128 км. на південний схід від
Новоросійського. Лагідні, клімат та гарне положення цього
міста в сінку басейну, постібно як й гніздом українським чорном-
ісським постом, славу посту кліматичної місцевості.

Само місто належувало 30.000 мешканців у 1939 році.
Через Армавір в Туапсе поєднане з південною сіткою советських
залізниць. Звідси також відкриті місцевого берега в напря-
мі на південний схід проводить залізнична постова, що чесея
Сочі і біжить по Орел. Цілий обсяг в пості є "норма":

1913 р. 77.000 тон

1932 " 2.400.000 "

1935 " 1.500.000 "

Експорт, що 1939 р. складає 1,4 міл. тон себто 53%
цілого обсягу, зменшився 1935 р. на 403.000 тон.

1935 р. відкрито Туапсе 4.700 косаблів. Значні
циг посту збільшують ще на постові посвідченні, які в Махач-Кале
чесея Махач-Кале біжить по Туапсе.

Останнім постом, що його відкривають по українських
в Орел /колишній Адлер/, але він не відкрив більші
ролі на Чорному морі.

ПОХОДЕНИН ДІРКІВНІХ ВАРЗ УКРАЇНИ.

Способъ посліду готської течії.

Сучасні "героїни борців України" - блакитна й жовта - якісні в літерах часів. Йк початки Української "боржави" слагають відчаяні або носманської "боб", так і синіяльні початки українського героянського працівника сягають шведської "боб" нащогі історії, а третій - ще давніш, що часів відомо-носманів-османівськів десантів Герояніке-пізнішої Крівської церкви, що землівідмінно тих борців. Гетьман Іван Мазепа вперше узяточено встановив блакитну "жовту боржу", як "героїни борців України", вважши їх от своєго союзника - шенії та вміннями тільку їх геральтичне розташування / т.е. Максиміліан Плечко - "герояни борців України", "Українська Державість" ч.20 від 10.7.1942/.

Коли брати цей момент від відхідну точку походження перуках борців України, то мали б вони тільки 250-літню історичну традицію. Йк просто видігли на Мандріві "послід" в області створюваної геральтики, існує ще один історичний момент, що його можна б вважати не тільки за відхідну точку, але просто за момент народження десантних борців України в їх сучасному вигляді. Це - момент появлення на землях України Готської "героянії".

Йк відомо, працьківши до готів був Скандинавський півострів - сучасні Швеція, Норвегія й Ленія. Вказують на те що то Швеції називали їх земель та єнісіменного шведського острів - Готланд", шведського міста Готеборг та шведської річки Готельєр біля озера Венер. Південна частина Швеції ще й досі називається Готське - батьківщиною готів на північній Рівні сліду готського племені створено в Норвегії. Йк Швеція Норвегія, так врешті й Панів завдачують своє появлення готським племенам, що заселіли, мабуть, за пізньовікових часів Сканію, Зеландію та Фіннію з сусіднім острівом, а пізніше і частину Ісландії та Шлезвіга. Тільки частину Ісландії спочатку не була захоплена готами, тут було скандинавське племя англів. Населення останніх у сучасній Англії тало можливістю готському племені жити завоювати їх іншу частину Ленії та річку Ільтео ставши південним мешком скандинавського ленського племені; за нею розпочиналася уже чисто германські колонії.

Отже готи отримали спочатку в Швеції, Норвегії та Ленії. Звідтам погбули вони за переказом до сучасної Пруссії, де тімчасово виконували Вісли й осілі. Вказує на те, між іншим, і назва міста Ганциг, що походить просто від готської назви Готісканца. Третій раз відбулося тепер в сучасній назві міста Ганні-Готенгаузен. Пряма, переказу цієго не підтверджують жодні історичні підтвердження. Старі племінні саги готів указують на те, що вони населяли колись Скандинавській "острів". Численні західні провінції східна Банер у Швеції підтверджують ту відомість, що готи жили там саме великими скупченнями оселями. Звідтам саме, мабуть, у наслідок перенесення, відущими вони через Балтійське море та Пруссію на південь по морю Чорного. Пробувши в сучасну Україну, утворили вони можуть бути на берегах Чорного моря, юб

агодом, по тьох віках, у наслідок історичних подій, переселитися далі на Балканський півострів, заснувавши Візантії, заснувавши Азовіни й Піренеї та, врешті, утворивши магутні держави в Італії, Франції та Іспанії.

Готи прибули в Україну року 150 сп. Р.Х. Центром готських політичних впливів була ціла сучасна Україна. Головним містом їх був Ландарстець, пізніший варязький Кінугевон, сучасний український Київ. Коло року 250 готи з "біналі" в своїй племінній численні сусідині племена - роксоланів у Овірського моря, сарматів у Чорного моря, землів ні Волгі та підій рял більших і менших слов'янських племен, що заселяли європейський Схід. Вже року 260 заснували готи необмежене панування ні Чорному морі, загрожавши бельпосередньо Візантії та північні заснували навіть Атени. Готи витворили сучасно магутній збройній силі, що, завдяки ні, виснажив триєх століть створювали небіо скіфівських кочових племен. Готську державу за часів наївнішого царя готів - Германаріха, що року 350 засновав анти - провінції кіївських слов'ян та сучасних Українів, вважають німецькі історики за першу справжню геманську великоцарство. Вперше бі в історії держава ця обняла всесь європейський Схід, залишаючи в тогчасному світі сівнадцять місце побіч тарожав Перської, Грецької та Римської. "Діяльність організація готів простягалася тоді від Балтійського моря аж до моря Чорного й Кавказу, що Тильби цаплеко поза Волгу аж до Уфу та Перської затоки". Народ цієї магутності політичної системи була сучасна Україна з Дніпром, чи величим містом шляхом, і Чорним морем. І тільки року 375, під нападом гунів, піддали готів ув Україні занепала.

Занепал Готської держави в Україні знущає сповіді єрманізованій формі цієї первої справжньої держави на європейському Сході, проте цукровий зміст готської державності не зберігав натовго самий їх політичний твір. Переовага готів виявляється переважним у політичному життю сусідніх племен. В цей саме період і Україна підпале під переможні впливи готського життя культури. Це і зрозуміло! Панування баготів ув Україні виснажив триєх століть не могло не поглибти по собі численніх слітів їх культуро-економічного та політичного життя. Коїм того сильні російські племінні рештки готів залишилися в народі на східно-європейських колонізованій землях просторах, а їх істинування стверджено було в останні напоїнні 18 століття саме на Кримі, де вони ще панували до року 1475. Визначні пам'ятки готської культури знайдено саме в особливому багатстві на Кримі та в Керчі. Південна, гориста, частиня Криму поміж Судаком і Балаклавою в селації віки і майже до наших часів носила назву Готії. Там саме зелишилася частиня готів, що її не торкнувся гунський поход. Вона зберегла свою національність окремішність виснажив цілого тисячоліття аж до кіння 16 віку. В 17 столітті ги-нутъ уже й тут усякі сліди готів, останні їх рештки отетерглися, зберігши, проте, пам'яту саречих сучасної праці слов'янів вісу. Ще раз, напрікінці 18 століття, покопить по нас вгадка про готів ув Україні: Року 1774, під нападом кримських татар, що саме тоді заснували на Кримі незалежну її Тураччину тарожаву, останні готи зелишили Крим і переселилися на береги Озівського моря, власнувавши там місто Маріуполь та 23 готські заселі поселка.

Найбільші культурні впливи політичний готи в українській мові: кругло 2100 слів ув українській мові походить напевно

або згідно з германського країна ї в тім чи мілія заслуга готів. Не слов'янські апостоли Іоанн та Петро, але готи звели християнство в Україні. З готських празвів зів пасати теж і перші слов'янські букви - руни. Ще, коли моря по культуції впливали готів. Отже із політичних їх впливів, що мабуть, тішиться єж "о наших часів, це - готська геральтика, в сучасному висвітленні, що ми її, мабуть, спільно чи несвідомо перейняли, відповідно застосували та вживали її аж по нинішній день.

Лев у геральдиці готів був блакитний лев на золотому полі /пос. Державні знаки Риму та Візантії - золоті.. єщел на червоно-блакитному полі/. Державні барвами готів були, отже, барви блакитна та жовта. Барви ті живуть і сонячні в геральдичному гербі Данії. Державним знаком готів - герб з тулячного герба Готського - міститься там в європейському вигляді в верхній частині левого крила на четвертому місці геральдичного щита. Побатьківши готів - Швеція перейняла, на-томусть, тільки їх барви - блакитну та жовту, що їх і показує шведський геральдичний герб. Потійній що готського геральдичного знак - золотий лев на блакитному полі, що міститься в північній частині на першому місці та в п'ятирічній частині на південно-західному місці геральдичного щита, північного походження, підіймається до він, як герб панівної династії Шолькунгес єж у 1250 році. В Норвегії готська геральтика не поширила тільки сліпів.

Прибувши в Україну, готи, по біч інших своїх земель та матеріальних постачальників, мабуть, вивозили своїх народних барв, що незадовісм стели і барвами геральдичного геральдичного герба. Водночас і вони сучасно зникли готів перетворюючись у знак геральдичного герба. В аналогії французького vexillum /. 300-літнє правління готів та пізніші їх війни в Україні, звичайно, вчнили, що барви ті могли глибоко засвоїти в територіальній світності племен, що колись заселяли Готську землю. З часом, мабуть, племена ті почали, нарешті, збирати за свої, тим паче, що були юсти наяву в Україні, звичайно, вчнили, що барви ті могли глибоко засвоїти в територіальній світності племен, що колись заселяли Готську землю. З часом, мабуть, племена ті почали, нарешті, збирати за свої, тим паче, що були юсти наяву в Україні, звичайно, вчнили, що барви ті могли глибоко засвоїти в територіальній світності племен, що колись заселяли Готську землю. Цукого є основні гербові знаки - льва - заступника архітектора - Св.Архістратига Михаїла, а з ним прийшли й інші барви ємблеми, хоч гербове поле залишилося те саме. Більшого звісія єзягії, випади західно-готські, що їх показує герб Галицької Держави. Там саме змінилася тільки геральдична основа герба: гербове поле стало в золотого блакитним, а блакитний леопардин лев обернувся в золотого звичайного льва. Цей самий процес бачимо, зрештою, й в старій Швеції, де в гербі Шолькунгес циконалася була аналогічна відміна: звісія нема жодної різниці поміж гербами Галицьким і старої Швеції. Стіни проїде вказок готського європейського спрівінії герб тутулянської країни для Данії колишньої Готської Держави.

Не тільки, отже, варяги-нормани, що пять століть півнішнішими прибули в Україну, але ще іншого переліку вживали блакитні та жовті барви, як барви народів і племен - готи. Барви ті, отже, мають у нас 1800-літню традицію, якщо врахувати їх початкові Готські геральдики в Україні, - та 1100-літню традицію, коли вживали їх початкові Київські геральдики. Барви ті, мабуть, були колись геральдичними барвами не тільки Готсь-

кої, але й фінської Держави. Гетьман Іван Лазарев, відомий учасник боротьби з російськими військами, був тим чином майже 2000-літнім творцем ідеї Угорської Землі.

П р и м і т к а . Історичні події, які відбулися в ХІХ-ХХ століттях, були відображені в писаному вигляді в розрізі різних джерел. Так наприклад, відомий художник Федір Якович Молчанов, як і Іван Ілліч Рєпін, виставив картину "Головний кілдій", що засвідчує, що відомий генерал-губернатор Костянтин Ольденбургський, який був відповідальним за підготовку до війни з Францією, був засуджений на смірну смерть від російського суду. Але відомий художник Федір Якович Молчанов, який був відомий за свій внесок у розвиток мистецтва в Україні, зробив відмінну картину "Головний кілдій", що засвідчує, що відомий генерал-губернатор Костянтин Ольденбургський, який був відомий за свій внесок у розвиток мистецтва в Україні, був засуджений на смірну смерть від російського суду.

Максиміліан Плечко.

МАТЕРІАЛ ДО ІСТОРІЇ ЛІВІЙСЬКОУ УГРАЇНУ^{x/}
/Продовження/

3. УКРАЇНСЬКА СОВЕТИЗАЦІЯ В
КРІМУ.

Перед Великоднем 1917 року, отримавши відмінне зі зразком статуту Севастополя та Сімферополя поєднання зі зразком статуту військти на місцях Пресвітії Ради та постулату тількиність Українського Землячества. В зв'язку з цим були відкриті Ради із 15 чоловік, а не двох членів Вільного Пресвітія. Рада була утворена 52-піш. заповідної Віленським полком. На четвертий день ми співчали звістку, що землячества місцевих Пресвітії Рада була утворена Сімферопольським гарнізоном, Керченська флота та частинами Чорноморського флоту. Зв'язок же був встановлений у зв'язку з Сімферополем та Севастополем. Через місяць в та, пакуючи житівській агітації війська гарнізону Сімферополя, Севастополя, Десниці та Чорноморським флотом передали на стоянку Бельшевіків за виключенням Керченської флоти, які відстанню від часу та землячества похибили німіці. Гарнізон Керченської флоти, який складався виключно із українців, після приходу німців передав їм як флота так і місто, для

x/ Прв. "Чорноморський вісник", кн. I.

передачі Українському Уряду, та виголосив собі право передаву посвідченню на Україну.

Після приїзду німців, прийшлось всі Ради на терені Крима закрити, по тій причині, що німці створилися туже відроже до українських організацій. Відношення німців до українських організацій було таке ж як і черкаських маскалів та білоруків.

Являється висновок з організації Українського Национального Більську при Уряді генерала Врангеля в Севастополі.

Ініціатором організації Українського Национального Більську належить перш за все старшинам, які пішовшиши в армії генерала Врангеля. Почалося це з організації "Национального гуртка під назвою - "Кружок українських Старшин". Організація ця почалася 17 серпня 1920 року. Статут цього "Кружка" був складений генералу Врангелю. Мета булає слідуюча - обєднання українців на Кубані і в Криму. Зоказувалося що мається по 5-6 чоловік емісарів на кожний поєдіт і що виконати більшевиків на Кубані можливо тоді, коли буце відмія відмічено українська, під національним прапором і коли команда адміралів на Кубані буце в руках українця, бо українці по мобілізації, об'явлені Російськими праугтельством не підуть, бо український нарід на Кубані не вірить від Російському Уряду, який вважається генералом, ні російському сформству і вважає російській буржуазії. Доказом цього уже є таї факти, що не відмічались на присутність савбрасені сили Російських військ на терені України /Мелітопольський поєдіт/, по мобілізації якіх не пішов. Цікавої представлено було генералу Врангелю цівільною особою, бо старшинам не посвідчалося.

Генерал Врангель прочитав цікаві, пояснивши в зазначеному і просяв укажати таких людей, яким би посвідчувати і я, бо у Вас таких людей нема. Тоді "Кружок" виставив кандидатуру генерала Кіселя, на що Врангель посочився і запропонував Кісюю об'єднати Тимчасовий Український Уряд - Український Национальний Більськ. Кісей зібрав своїх оточумців русофілів - Михаїла Кравченко, Олександра Беззачецького, Сахно Устимовича, Михайла Лепченко, в зазначені особи включали до себе таких осіб - Олексій Коломієць, Вячеслав Дашенко, Василія Овсянко-Вільчевський, Іван Чонгуш, Володимір Леонтович, Федір Шульга, Федір Ільзогуб, Микола Йосипович, Василія Віющінського, Костя Водоліса, Михайла Ханенка, Сергія Пірликі, Івана Пащевського. От ці особи об'єднували Национальний Більськ і особою поєдналися тимчасовий Український Уряд під Генералі Врангелю. Цей більськ зраз же вважався організацією своїх хілій на місцях, поставивши негативно до існувавших досягнініх Українських Рад на терені Криму. Більську не посмівалася звісити цих рад, позаяк Пресвітні Ради мали демократичний напрямок і цілком підтримували Уряд і Головного Отамана У.Н.Р. Разом з цим появився відповідність в місцевих російських часописах, що в Франції до Криму їде українська місія заключати згоду з Врангелем. Хто стоять на чолі цієї місії і хто її управляти вести переговори з генералом Врангелем в українських справах, віческо не говорилося. Пресвітні Ради не мали певних інформацій і аби не бути спровокованіми російською буржуазією, заняли в

ції спогає вічікуючи поїздку. Місія почала чеоез тои-чотирі "ні і виявилось хто візглазяв цю місію. Не члі місії стояли Моркотун та І-с. Це цілком було незрозуміло не тільки для Просвітніх Рад, але і для громадянства, позаяк Моркотун та його І-с вели шалену агітацію прости Уряду і Головного Отамана У.Н.Р. Просвітні Ради відповіли Сімферопольську Просвітній Губерніальній Раді що та за поетственнику Українського Народу Моркотун та І-с. Симферополь відповів, що пряється багато самчиних усятів, укає на Севастопольський Національний Ельск та Моркотунівську організацію і наказав триматися такої тактики. Всі Просвітні Ради на місцях, пля ініціоменії провінції вести по сінному ствою членові Рад, а таї зважи. Національний Ельск на місцях, тобто в місцевій лілії бльску. Губерніальна Сімферопольська Просвітна Рада написала Севастопольському Центральному національному Українському Бльску листа сліпуючого змісту: "Скліквати зізд украйнців Крима і тверні України, занятих військами Врангеля не пізніше 1. жовтня. Коли таї, не буде скликаній, то на 1. жовтня Губерніальна Сімферопольська національна Просвітна Рада скличе український зізд самостійно".

26. відесня я отримав листа із Сімферополя відчленено Губерніальній Просвітній Раді Миколи Шопошчука-Огнєць, в якому просилося негайно підсилити візок таого листа до Керченської Просвітній Ради, а мені негайно війти до Севастополя пля посвячення зі своїми людьми від яких додержу директиви що та таєнійші поєднані в боястьбі в зазначенім русофільським монахічним бльску. Й негайно війти до Севастополя, побачивши зі своїми людьми в також і представниками ліяних місцевих Просвітніх Рад.

В тень моєго приїзу відбулося засідання Бльску в моїй присутності на якому вирішено було нас допустити на засідання Бльску з сішаючим Головою. Виявилося, що та не було засідання лише Бльску, а та було таїм селянським зізд українців, що піттесовані Бльску, про якій просили Українські Просвітні Ради. Все ж таї, як що піттесували, але помилувалися в пумці українського народа. "Склеп в місці варяжів, що селяне мішане й поетствені визнають владою на Україні лише Уряд У.Н.Р. і Головного Отамана Симона Петлюру. Окоємі "складчики", як написано з Олександровського поету з Катеринославщини заявив і таїм що нехочачся під владою бельшевіків українське населення чекає як визволителя з під бельшевицького ярма лише отого - це Петлюра, нарешті авархист Махно, не селянських зброяннях заявляв селянам, що всі повинні йти за Петлюрою, спасати Україну від жилів та катаців. Представники Бльску варяж же врозуміли, що на цей зізд прибули не їх проміжнікі в форменні Петлюрівці, пропинили поетствення в місці і варяж же перейшли до чергового питання поетики таї. Там небезпечно було лепетатам з місць помагатися просвіжувати. "Склеп в місці бу почувалося що Бльскувці сліпкують і поємичалося приготування їх по помсти, через що прийшлося поєднатися з зявкою Голови зізду Безалецького.

Як факт помсти може служити доказом убийство отого члена зізду Олександровського поету /Голови Олександровського Просвіту/ котрого було забито в вагоні в потсюжі що цому між ст.ст. Чанкай і Чонгар, сіцієром російського відпулу, ніби та не навмисно.

Безалецький за зізді почав показувати що Петлюра

зратник, що він пропав Україну полякам, цітус цеякі за-
корпені часописі, та часопись Марктуна, після падання їх
на російську мову неправді про що цю було зважено
навіть підсумом Бльоку і Симферопольської
Шульгю, а на запитання цього із членів Сімферопольської
Пресвітії Ради - чому на зізді немав представників Уся-
ли V.H.R. та Головного Утені і представниці, беззапечень
під таку відповідь: що представні уже погані, але є їх зму-
чені і звісно являється, а представники Усяли V.H.R. піс-
хли ст. Женкій і теж звісно очевидно будуть на зізді.
Беззапечень ласкаву відповідь необхідність організації Українсько-
го Уряду при Врангелю по вказу Кубанського Хресного Уря-
ду, бо Петлюра пропав українським націт полякам, а росій-
ський - большевикам.

Підпережував беззапеченього представника Російського
національного Бльоку і "Скрайнесь" Пеуліх, Сахно Устимович,
Ляєску і др.

Залі вони показували, що ми повинні боротися з біль-
шевиками, бо вони підтримують Кінчіком життя та більшевиків. Зізн
схарактеризувавши росіян показати зектичні течії про відсутні
Петлюри українському націту. Післявся генерал і засідання бу-
ло передовано на 10 квітня. Від імені Ради селян вступав
Шульга, міліційний Міснікович, Овсянко Вільчевський, Коло-
мінь, Лещенко, Іванчук-Огнєвський, пан-стець Ташкевський
та другі. показували, що на Україні влада мусить бут тіль-
ки владою Петлюри і Уряду У.Н.Р. і іншої не може бутти.
Коли Уряд У.Н.Р. і Головний Утені Петлюра підписали умову
з поляками не вигодні для українського націту, то цього ви-
магали очевидно ті обставини в яких співівся Петлюра і
український Уряд, після того як Генерал розпочав війну з
Українською. Цо зробив Генерал і цього генералі? Програма війни,
яку він свій російський націт і втік до англійців до варени
приготованої вілли. Петлюра не купив своєго націту, а коли
тримася і залучав таємні України то разом зі своїм війсь-
ком. Поганіться на російських гоненнях, які пропали Росію
живіть на ті кошти за кордоном. Шульга та Вільчевський це-
казували необхідність організації українського корпусу під
комуандою українських старшин. Мобілізація на занять теренах
України військами під кумандою Врангеля, повинна провестися
такий спосіб - хто хоче йти до росіян - цо російської
армії, а хто хоче то української - цо то українського корпусу,
бо українці заявляють що уміють в боротьбі з ворогом
хоча лише під своїм національним прапором. Вся влада на
терені Куби та України повинна перейти до рук українців,
починаючи від губернаторів і кінчуючи губернатором /поліціантом/.

Вся російська авіастокетія, а осьбливо єврейство -
злочії за виключенням Врангеля. Ім Врангелеві відмінно! /
Всі відуть як на похороні та відвідати за кордон. Хоча підуть
нічому. Це для них Куба та Україна - чужі. А коли буде
українська влада то вони свого грабувати не буде. Запитавши
Куби че ті віталося збіжжа віднесене з цілого Кінчу та
часті України, купи вони вивезені? Де місцевіська мануфак-
туря, че два підприємства підплывли що за це все спровоцило?
І мову пати відповіль за Куби че ті віталося награбоване
щоба в Куби та на Україні - вони вивезено за кордон і за
нічого хтось сподіявав - фунти, лівр та франки. А хто не тру-
си догадатися. Представники Бльоку повинні відповісти очі
Врангелеві і показати, що його і нас оточують злочії та гра-

Біжники

Поелставник російського національного Бельску заявив, що не всі злодії, в і чесні люди. Шульга заявив що він може показати чесність російської архістократії фактичним панім, починяючи від Деникіна, Шкурса і кінчаючи Крутошевим та графом Татіщевим. Після Зівлі обібрати представників Українського Національного Бельску, які могли б захищати права народу України та Курма, помагати Врангелю бити більшовиків та вішати наших злодіїв.

Безрадецький указує, що не наше тіло вмішується в справи Врангеля та його уряду.

Шульга заявляє від імені населення краю занятого військами Врангеля, що народ має право вимагати усунуття зі складу уряду Врангеля злодіїв та молотників.

Зівлі постаранчив вибирати бельск з нових членів в кількості шести чоловік та п'яти заступників. Вибрані були - І.Г.Шульга та Л.Г.Левченко, одночасно і Пашевський, Безрадецький, Вільчевський, Лещенко, заступниками - Леонтович та Клюмієць.

Далі Зівлі постаранчив визнати: 1/ організувати українську армію під національним працівником і командрою українських старшин, а верховну владу Врангеля для боротьби з більшовиками; 2/ Українські старшини повинні пройти через фільтр місцевих просвітніх Рад; 3/ представникам по військовим справам по Врангелю має бути - Генерал Прісновський, по громадським справам - старший Леонтович; 4/ цивільна влада на Україні повинна бути в руках лише українців що передбачає теж через фільтр місцевих рад; 5/ Влада на Україні повинна бути лише в руках Петлюри. 6/ Необхідно ввійти в згрупу Врангеля з Петлюрою, Бельск існує негайно послати представників своїх по Владі Петлюри разом з представниками Врангеля.

4 жовтня постаранчи Зівлі цілком були покинуті Врангелем і на просторілі власноручно Врангель написав - "погнать к ісполненню".

Бельск та уряд Врангеля по справам українським абсолютно нічого не робив. 22 жовтня я зупиняв на південній "Чигів" генерала Прісновського і в разом із ним про північність уряду Врангеля та Бельску що по українських справах, Прісновський відповів - на фронті невдачі і Уоятсі Врангеля не то нас. Оточення Врангеля - Шатілов та К-Э негують наші справи. Я був кілька разів в штабі Шатілова і у Крючеві, всі клопоти мої лишалися пустими.

На мої запитання що робити з прибувшими до Феodosії з різних закордонних постів, величими партіями українців: козаків, старшин та біженців, які заявляють що вони не позволять собі більше служити в російській армії, не позволять більше російському офіцерству нам тортувати, просить допомогти обратися по Українській армії, Прісновський заявив що через кілька днів, як прибуде до Севастополя, части мешні знати як поступати. Але настав несподіваний час евакуації і справи не здалася вирішити з генералом Прісновським.

Що по евакуації так заявив "Уоят Півдня Росії", який вказувався генералом Врангелем, то можна сказати що то щось ніким ніде не відбилося і трупно намалювати ту картину. Досить сказати того, що післями погрузилися Начальник гарнізону та комендант міста ві своєю ротою козаків, відчалили південний берег, чим примусили офіцерство, яке лишилося на березі, стріляти самих себе.

Постанії погодувалися тільки алжурчию ішучості" эта-
мена Чорна Хмара, який силомъ вбояї заставити почати "для по-
становії скріємий переплав "Старейший".

/Підпис/ Член Федесійської Ради - Повстанець

Лука Бакун.

/з боку нібито підпис також - Мр.Н.Геліс - ?/.

4. Православне Козаче Христо- ве Братство.

Помилки Денікіна я лінісинах що української справи
примусили Врангеля стати чо цеї справи обережніш.. але пого-
вітись з Українським Урядом для власін значило ціскріти-
воту себе перед Антантою, бо більше таким чином працю-
валась + в течії України, він так і голосування мусило бу-
ти за Урядом У.Н.Р.

Таке становище примусило Врангеля вакласти скріємий
відпіл для українських справ. Був привзначений генерал ця
пісочень пог Голландськоманіончому, ген.Кірєй. Але з праходом
повстанців у сумежні з Російською Армією місцягістю, про-
наїчих тільки Уряд У.Н.Р., єбо так званій "Петлюрівський"
- застягне руки багатьох земств, щоб в цього боку - зробити
противовіс Аомії У.Н.Р., з поугою - щоб прийняти українсь-
ких повстанців на бік Російської Аомії. Коїм деяким щиро
українських організацій у Юному було багато гетьманів і
т.зв."мальоросів", якім, безумовно було корисно сприєти
українську справу. Заклачши оунізенію, ці "успії"
почали працювати в напрямку бучеби нового уряду. Врангель
вінсився що цього цсить прихильник, єбо юному було не під-
приймати у себе війні "правительства", які не мали ні на-
ду, ні війська, та й те, що він був певний, що все єобитиметь-
ся під його диктатору. Працювалось чити, що ген.Кірєй був
канцлером на Гетьманський стіл, але чомусь ця справа не
пішла, бо почувши повстанці інді запітували, чи має - ін-
струції Кірєй від Уряду У.Н.Р. Треба було для людського
ека мати яку небудь хоч маленьку українську феєративну,
єбо гетьманську пійськову сілу. Українські повстанці пік-
зались канцлером на українські пострілі, матеріалом втрат-
ним по ексільбатації. Послідовно ягентів у всі повстанческі
відпілі гасили "самостійницький" кух, гетьмані, жечевілі-
ти і січиннівці склали ініціативу групу будучого українського козацтва. У склад цієї групи увійшло декілька ві-
домих гетьманів і либителів українського борщу і пісень,
а також і люди з українством нічого спільнога не маючі.
Імена їх суть: штатський - генерал Олександр Матковський,
Портенський, Олександр Сахно-Устимович, Василь Сахно-Устим-
ович, полк.Бенчевін, Чубинський, Шакурський, Старицький,
князь Святополк-Мирський, князь Гагарін. Це з відомих мені.
Склад старшинський приблизно такий: Крішевий /пійськовий
гетьман/ Олександр Сахно-Устимович, Генеральний Писарь -
Ніртанський, Генеральний Воньчужний полк.Бенчевін. Решта -
на полковницьких посадах.

Першим лідом цієї групи була посилка полк.Василь Сахно-
Устимовича в повстанческий ліціл Катеринославської групі,
який рахував себе філію Запорожської тівіїї Української
Армії. Приняли його там рано, бо знали як організатора гра-
дамаків у Одесі ще в 1917 р. Він не підіркся взяти що своїх
рук керування стрілецькою справою частини повстанців. Але по-

станиці, погубувши з тілу чефконої армії, більш менш лемко-катаравені посватовиши Сажнє що керування, вирягли поспістевників до Севастополя. І, як звичкової цінності із отриманих /ст.Рокуза/ може відомо, тут же місці ми почали розмежуватись. Повстанцям було відомо, що була підозація У.Н.Р. Враження в російських колах було дуже великим із-за поганої епідемії. Биржестія і жірі згуртувались негативно. Де-які з молодого обіцяють не зважали на те, що непорозуміння з Українським Урядом загрожувало більшість-Нелідіві. Для їх була одна мета - бити чефконої. Але тут як завжди приходила комісія пасивних українців, Моркотун, Цитович і К-с. Вихопило так, що в гва українських Урядів: Самостійно-Чеський Петлюри і федерацістичний - Моркотун і Ко. Безумно що більше симпатії у росіян було до Моркотуна, свого наїмника, який залучав багато осі, що отримали більшу платню. Можна було вірити, що Врангелевський Уряд вірював їм.

Моркотуном панькалися, розшукали його, тільки для того, щоб показати, що крім Петлюри в єщо українські ліячі, іншої пумки. Преса російська присяла: "Люч ще генерал і без армії, але наші симпатії цілком на їх стороні".

Мені довелося розмежувати з Цитовичем. Коли я запитав його, які вітнами у них в Івано-Франківську, то він не бажаючи відповісти прямо - сказав, що поки що не вспіли зав'язати ніяких. Техто з повстанців заявляє прямо, що не можна бути з Українськими, селянами в Петлюрі, бо членів земельних селян вони знають дінше ніж українських. Коли ж я запитав як відноситься до Православного козацтва, то відповів що негативно. Петлюру не прощували ніякої присади.

Після розмови з Цитовичем, яким указав, що представником Петлюрського Комітету в Криму в Чубинському, нас повстанческих старшин запрохали на засідання ініціатичної групи Православного козацтва. Тут я побачив усіх цих "організаторів". Української мови не чуті. Першою мною були або проміцьки, або биржесті-урядовці. Нам пропонували благословення цьому "козацтву" від мітця політе Антонія і Зенія. Далі вітчення стаманів Російських Козацтв, які не мали вже армії і сиділи в Криму. Так козачі стамани Кубані, Терека, Астрахані, Тінські і ін. вітади "надіджуючеся козацтво Пніпропетровське і Бугське", бажали Йому всього ліпшого і проголосили свій "круг". Ми надсидали з тримували ногіт, але далі було вже не що сміху. Нас запитали як ми ставимось до організації. Ми відповідали що ми вже й так не повстанці, а козаки-запорожці і в свою чергу запитали як вони ставились до Запорожської північної української армії. Думки розділились, але техто відповів, що Кримське козацтво увійде в склад цієї армії. Заява була не щися, на нас почали тибітися з неточністю. Мені пропонували розмежувати з головними лідрами цієї групи приватно і вони відповідали, що Уряд Української Народної Республіки вони не визнануть бо Врангель мов "дав і так багато нам права". Забачивши у мене на рукаві герб України і національні нашивки вони поговорили майже в жахом, й чувши щинотіння: "самостійники... Петлюровці... в контро-російську..."

Приємним це не могло бути, але че-хто з їх націявся ще з'явився відповісти нас. Ген.Матковський запропонував передати до його на кваторі, що наші особи будуть неподкорюваними.

Одного разу сидячи в кімнаті, я почав що в сумежній кімнаті йде нарада. Я заспівавши, пішов нібр на вулицю

чесеа ту кімнату. Там побачив усю "ініціятивну групу", якій давав інструкції... Цитсвіч. Я поганівся з ним і відповів, що він тут. Він же казав що не симпатизує "Бранту". Він виїхав, нескоріно відповівши і сказав що побачиться з братчками потім і вийшов. Після цього нам дозволили посограм "Бранту". В коротких речах він твердив: Козанець скликався в тих, хто вірює в купі в Брангелем, що ми і чи то-кі як в Кубані, підлягають будуть тільки Брангелеві. Політичним своїм Голевському і обласнім інтересам - відзначає Марко-туне. Нас же це зацікавило чи пристаємо до Бранту. Ми зазували що наші постулати б'ються під синьо-блакітними прапорами, відзначають своїм Усятом У.Н.Р. і не упевнені в їхній правді. Побачивши що ми все таємо "самостійниками" братчики вжили своїх заходів і нам запропонували було в твердині чотирма година відвідати в Севастополя, що ми й зробили.-

Джестанець /Незіграваний підпис/.
/З лівого боку підпис також є інший - Юр.Н.Гелісов-?/

РЕЦЕНЗІЯ.

MARIA GIBELLINO-KRASZENINNICKA. Gli Sciti. Studio storico-archeologico. Con prefazione del prof. Bartolomeo Bogara, direttore generalio dei monumenti, musei et gallerie pontificie. Fratelli Palombi Editori. Roma. 1942 = Двох'як., in octavo 277, illustr. LXXX.

Головне завдання праці М.Джібелліно-Крашениніківської-Вістанськії щільний зв'язок скітів Пончоронськими з Малою Азією, Туркестаном, Індією, Месопотамією, Єгиптом і т.д. та переклади чи тає в тому що скіти мають величезне значення не тільки для місцевої історії Пончоронськими, але також для світової історії взагалі. Для захисту своєї тези Крашениніківка користується не тільки в панах доказами та з текстів грецьких і єгипетських авторів, але також приводить в широкому обсягу відповідні асприйські написи, свідоцтва Біблії, кутайські хроніки і т.д. У книжці Крашениніківка за підсумком генерального директора папських пам'ятників, музеїв та галерей - Бартоломео Накара та вступом автора йдуть такі розділи: З-ий розділ - "Історія скітів в Південній Росії, в Сибіру та Центральній Азії" /ст.21-32/, 4-ий розділ - "Топографія скітських старовин" /I "Група Кіочі та Баспору Кіммерійського" - ст.37 - 45. II "Група "Ніпра" - ст.49-55. III "Кавказька група" - ст.57-66. IV "Лонська група" - ст.67-71. У 4Групі Сибіру, Пермі, Ками і Центральній Азії - ст.73-82/; 5-ий розділ "Історичні дані щодо античної скітії" /I "Праисторія та праісторія Південної Росії" ст.87-97. II "Кіммерійці та скіти за історичними джерелами" - ст.101-109. III "Скіти в Біблії" - ст.113-122. IV "Скітія Европейська та Скітія Азійська" - ст.125-140. У "Грецькі колонії Південної Росії" - ст.143-158. У "Сармати" - ст.161-169/; 6-й розділ - "Скітська дивілізація" /I "Політичний,

економічні та соціальні устої скитів" - ст. 175-183. II "Релігія скитів" - ст. 187-196. III "Скитське мистецтво" - ст. 199-217. IV "Поселення походження скитів" - ст. 221-246. V. "Сарматська північна та її стосунки до скитської цивілізації" - ст. 231-254.

З книжки "Ко-вої ми пізнаємося, що мешканці басейнів Дніпра, Дністра під час неоліту /IУ-ІІІ тисячеліття до н. е./ були хлібособами" /розкопи Харків, Волхов і т. д./ і тільки під час бронзи під впливом західнів-західноєвропейськів обернулись на скитів. Заднє значення в земумганні культури Північної Істочної Європи мавть Кубань та Північний Казахстан. Як показують розкопи в Майдані, степні Стародавньо-сакській, Царській межанії Кубані та Північного Казахстану були тільки землероби на міль, залізо, сільськогосподарськими та ремесленськими заняттями. Культура Північного Казахстану була дуже споріднена з культурою Малої Азії, європейською з культурою хетів. Насіянням культури Кубані європейської доби були народи, які пізніше були промислені землеробами звід самого батьківщини та яких грееки називали сільськими /пізніші мешканці біля Керченської пристрії/, сарматами /пізніші мешканці тельти, саки/, таврами. Ці переселенці-европейські народи, як показують їх посут /метою/ та землі /культ Великої Матері/ мали те ж походження, що і народи Малої Азії. Вони і є основними культурую бронзовій добі, яку у них називають їх землемісниками. Всі основні племена, які походить зі сків, легко підкоряли землеробчу людність Істочної Європи. Невигнані землемісники були кіммерійці /індоевропейці тракійського походження/, або ними йшли скити, або скити - сармати.

Розглядаючи світотвори асирійських сракулів, хорнік, листів проурсії поясни Ул-Ул ст., що вінні кіммерійців /gimirrai/ та скитів /askuzai/ в Понті, Вірменії, Каппадокії, Лідії, в царстві Ван, тексти античних авторів, пані сракунів, Ко-вою похочуть по висновку, що кіммерійці заснували перство в північній Істочної Європі та мали велику силу в Греції, Вірменії, Каппадокії, Малій Азії і т. д. Скити, по-звичайні в Монголії, мігрували в Середній Азії оточені землемісниками з обох берегів Каспійського моря: та хвилья після міграції, що рушала від схід північного берега Каспійського моря, відтиснула кіммерійців на схід від їх гірського ядра на Боспорі Кіммерійському, а друга хвилья, що сунула від схід південноого берега, відбула на південь Ван і на асирійців /I/. Скити, які замінили кіммерійців, творили час руйнування Вірменію, халдейське перстрою та південну та східну частини Малої Азії.

Важуючись на світотворах Аристея, Гекатея, перських написах "зених сракунів", Ко-вою значно розсував кордони Геродотівської Скитії, а саме, за Ко-вою, скити мешкали на північний схід в Озурському степу, в Коги, в Кубанській долині, Понті, Вірменії, Каппадокії, Малій Азії, Сиретній Азії, на північ - в степу між Волгою та Уралом, на північний схід - на Алтай, на захід - в чалеких районах /гори/ та північної Німеччини та намагались до того, щоб здобути також Тракію та Закавказзя та зберегти вільний вихід до Малої Азії. Експансія Гардія до Скитії поклала край окупованій планам скитів. В Ізраїлі між ІІ та ІУ ст. по А. скитська територія стабілізувалась між Дніпром та "Саком" з північного боку Озурського моря. В ІУ-ІІІ ст., під наявіском сарматів та могутнього Боспорського царства, скити відступили на північний захід своїх колоній

/Київ, Полтава, Вороніж/ та їх центр передсунувся на східнію течію Дніпра /скітські могили ІІ та III ст. на середній течії "Дніпра, на Сулі, Полі, Воросклі/. Нарешті в другій половині II ст. скити втекли від сарматів, які перешли Дніп, а з Криму та на узбережжя Чорного моря.

В Азії скити, звійських скитів певні автори називають саками/ наснували Іракійське царство і індо-скітську імперію, яка існувала до I чи II, а, може, і до IV століття Християнської ери. Скити в Азії мали могутній вплив на населення західного Сибіру, Нерської землі, Індії.

Соціальні устрої скитів, на пумку Ко-ва, можна характеризувати як феодалізм та скити були піршими всім народам.

У зелії скитів, як гетьє Ко-ва, чимале значення уважається культ Великої Азійської Матері, які: ніби то вказує на цільний зв'язок Скитів з Малою Азією, та її жіночеської постаті Великого Батька /Агурамата, Мітре, Сабазій, Наївгтий Бог на бессмерті/.

Жахучи про мистецтво скитів, я-ве прообув встановити велике розповсюдження скітського звісчаного стилю та довести, що скітський звірений стиль походить з асиро-аварийського мистецтва, а не східні - з міт'вів, запозичених від мосіїв великої месопотамської цивілізації.

Це походження, то скити, за Ко-ва, були не тільки по-різному в іранськими, але культурою скитів була також зв'язана з культурою давніх /передіндоевропейських мешканців Індії/, хетів, егейською культурою.

Такі голдені тези книжки Ко-ва про скитів. Треба відмінити, що в творах Ко-ва багато новогрецької та сирійської, але, не менш пумку, покази автора на захист їх часто-густо неправильні чи можуть передбачати людину, хоч в цеякій мірі обізнану з історією Ірансько-Азійської держави. У півдні Ко-ва чимало підтверджує, та авторові бракує не те що ерудиції, а просто вміння розбиратися в джерелах. Більше того, Ко-ва, посилаючись на той же інший грецький текст, часто, як видно, не дає собі навіть труда підкріплювати його безпосередньо.

Голденю хіблю Ко-ва є те, що вони не розрізняє, в етнічному боку, між скитами-номадами, царськими скитами, скитами-зрадчами та скитами-хліборобами й, в післяді, між скитами-загалі та їх сусідами-агатісами, античесфагами, меланхленами, булінами і т.д. Про скитів-хліборобів, скитів-зрадчів, скитів-номадів, скитів царських Ко-ва навіть не згадує, а агатісів, невів, античесфагів, меланхленів, булінів, геленів називає скітськими народами /пив., напомінай, ст. 130/. Таким чином автор ясно не уявляє собі, що термін "скити" у давніх авторів мав скоріш географічне, ніж етнографічне значення. Діяльна, мало зазначена з скітським питанням, в книжці Ко-ва вільно може зробити висновок, що окрільки іранське походження скитів пропонує М.І.Ростовцев, M.Vasmer Ко-ва та інші вчені, скити-хлібороби та всі ці "скітські" народності були теж споріднені з іранцями.

Палі, Ко-ва, хоч на ст. 97 натякає і перевертає читача перед змішуванням сарматів /за М.І.Ростовцевим та Ко-вом, ст. 95 і палі, народа споріднений з передіндоевропейськими народами Малої Азії/ з сарматами /народи іранського походження/, посте ж на ст. 130 та 182 героятівських сарматів називає сарматами.

На ст. 104 Ко-ва каже, що за Гомером, Одисея XI, I4, кіммерійці мешкали біля Босфору Кіммерійського /Керченської пристрії/. Але Гомер про Босфор Кіммерійський зовсім не згадує та коментатори Гомера цих мітчих кіммерійців, які за Го-

мессом мешкали на краю Океану, відкриті туманом та хмарами, містять у східній Балці біля Аверінського замку в Італії чи в Іспанії.

На ст. I08 і ю-ва твердить про те, що кіммерійці були тракійського походження. Але спорідненість кіммерійців з тракійцями в сучасній науці не дозволена та імена кіммерійських владарів мають іранський характер [2].

На ст. I07 Ю-ва пише що за Геродотом /I, 1/ скіти пійшли до Єгипту, де після 28 років. Але за Геродотом /I, 1/ скіти після 28 років не є в Єгипті а в Мізії.

Ст. I36. За Ю-ва, по IУ ст. по Х.центру скіти був біля Озієвського місця, а між цим поселенням IУ та південною по-лесінською III ст., як показується похованням членів скітської царської родини, в Чистамлику, Олександросполі, Солосі, він після сунувся на східний течію Дніпра. Але, якщо судити за царськими похованнями, то може і раніше центр скітів був тесь на Нептунівському морі, бо вже за Геродотом /IУ, 71/ місцем народження скітів є на "Дніпрі в країні геросів /мабуть, тесь коло дніпра/ відомих піоргів [3].

На ст. I46 Ю-ва твердить, що Геродот називав мішані грецько-скітське плем'я мікселенами /мішаним гелтенами/, та згадує /IУ, 78/ про башту Геракла в Ольбії. Але назву "мікселени" Геродот не вживав та в IУ 78 ми не маємо у Геродота згадки про башту Геракла /4/.

Та сама сторінка. За Ю-ва проявлення в Ольбії по са-мого кінця було дуже племінно-чіном. Але, як дозволяє В.З. Нетушев близькочесь Гераклом чіном на території Ольбійської професії /5/ проявлення в Ольбії в II-III ст. Х.ею було сконцентровано скітським та візантійським заселенням зосереджувалось у ру-ках декількох родин, членів яких і замали востійно різни ма-гістратури /архонтів, стратегів, агорономів і т.д./.

На ст. I47 Ю-ва, згадуючи про заснування Ольбії гетами, пояснює "Півкореня скітів", Ольбія була відбудована "... Таким чином з цього місця ніб" то в "хочуть", що покорення Ольбії скітами" було вже після гетського розгрому Ольбії /6/.

На ст. I58 Ю-ва пише "З них /ц.т. з грецьких А.І./ колонізаторів передумою були іоніци, за ними йшли тесци, мітіленци та клазомени і пізніші мілетяни". Таким чином Ю-ва тесци, клазомени та мілетяни нічого не поширені по іонійців.

На тій же сторінці Ю-ва каже, що через Пентікапей пра-виться різний крам з Греції /мануфактура, тканини, кераміка, зо-діти речі/, а через Фанагорію вивозилися місцеві продукти /хліб, сир, пироги, металі/. Але як нам туті бути, наприклад, в світівському Гемостене /ХХХII 20/ про те, що хліб вивозиться по Атлантичному океану Пентікапей /9/. З другого боку, про вигідні з Фанагорії, наприклад, хліба таміні автори нічого не кажуть.

На ст. I49 Ю-ва припускає існування особливої сінітської династії, яка правила одночасно з тіранами Пентікапею, та знаходить себе іменем сінітських владарів такі імена тракійського походження - Гергіппа та Комосарія. Але Комосарія, яка в Фанагорії посвятає Богам один напис /7/, була якраз владаркою Пентікапею, точніше Гергіппа, яким правив одночасно з своїм братом Левконом I та жінкою боспорського владаря Пере-сіте I, а жінчого імені Гергіппа в реестрах власних імен Північної Помічної комісії виявлені немає /жевітчики Ю-ва по-мілкава пише "Гергіпп" замість "Гергіпп", але Гергіпп, як

я сюзів скавав, був таємі членом пантікапейської ліністії, що того ж ім'я Геогіп не є тоюкійським, а часто грецьким).

На ст.150 мова йдеється м'ж іншими про те, що Сатіс і Декон I підкорили Гераклем Понтійську. Але ці боспорські власті не підкорили, а тільки висловили в Гераклеотам, які мали бути підкорені Тесісом в війні з Сатісом та Деконом /8/.

На ст.154 Ко-ва каже про понтійсько-боспорське падство Дінамії та Аспурга. Але, як видно, Асанті, Дінамія, Полемон, Аспург були підкорені тільки Боспору, а Понт не входив до їх володіння.

На ст.156 Ко-ва, посилаючись на Strabo УП, 4, 7, 309, каже, що про Спарту в Пантікапеї панували культи Геметрі та Кібелі. Але, хоча з написів ми є підтвердженою про культи Геметрі та Кібелі в Пантікапеї, проте ж Страбон УП, 4, 7-312, що про Кібелу нічого не каже. а про Спарту вважає нічне не згадув в своїй Географії.

У розрілі про релігію скитів /ст.187 і події/ Ко-ва про було честі існування у скитів культу Велкої Авійської Матері панівною місцею культи Артемії, Афродіти, Геметрі в Воспорському падстві, про культи Іфігенії у Таврії і т.д. Але таємі, меоти, сінти, грееки Боспору ще не в скитами, та пані про культи Велкої Матері у цих народів зовсім не висловлюють у тому, що скити також відносять Великій Матері. Навпаки, споріднення Геракла /ІУ, 76/ про скитського поганія Анахарсіса, який бажав усвати в Скитії святиню відправу в честь Матері Богів, і якого за те було вбито скитським царем Саллієм, скіфів гравірує за те, що культ Велкої Матері /Матері Богів/ був чужий скитам.

На ст.190 Ко-ва номінует Геракла /ІУ.99, 103/ світінство про існування у таємів храму Іфігенії. Але Геракл /ІУ 103/ каже не про храм, а тільки про жертви Іфігенії.

На ст.194 Ко-ва твердить, що Найвіщій Бог боспорських народів був Верховним богом місцевого населення та являв собою синкretism іранського Агурамавту в таємійським Сабазієм. Але походження боспорського Найвіщого Внемличного Зогре /theos hypsistos erakoos/ ще не встановлено в сучасній науці та в культі цього бога в таємі елементи і християнства /ІО/ і культу Зевса /ІІ/.

В розрілі про політичний та економічний устрій скитів Ко-вій, на мою думку не повнотило захистити тезу про феодалізм у скитів: Ко-ва вказує не війовничість скитів, але війовничість властиво не тільки феодальним народам та у скитів бракує характерних рис феодалізму - ленінської системи та ієрархії. В цьому розрілі Ко-вій треба було б розглянути світінство Геракла про сліпих рабів у скитів /ІУ 2/, про царських скитів, які вважали інших скитів за своїх рабів /ІУ 20/, встановити взаємопідпору між скитами-кочовниками /resp скитами парськими/ та скитами-хліборобами і т.д. і т.д.

Вібліографія, яку Ко-ва подає в кінці книжки зовсім не повна. Ко-ва, як видно, не використала такі праці: усі праці українських учених /напр., Ол. Покровський "Як ідеалізовано скитів у грецькому та римському письменістvі" - Записки Іст. філ. ВУАН, кн.10, Київ 1927. "Геракл та Аристей" - Квілейний збірник на почину акад. П.М.Багалія - Збірник Іст. філ. ВУАН, ч.51, Київ. С.П. Шестаков, "Німеції в археології України" - там же. В.В. Варнеке

"Легенди про походження скитів" - Квілейний збіганик на пошану М.С.Грушевського, т. I, Київ 1928. М. Щук с "Про географію скитської доби" - Зап. Всеукр. Археол. Ком. т. I Київ 1930 і т.д., майже усі вчення Академії Наук СССР, Дієжевної Академії, Історії Матеріальної культури та взагалі осійські випуски починаючи з 1915 р. /напо., праць. І.І. Таль - ст. 21 "Острів Велікій і Тавріка на Евксинському Понти", праці В.І. Гаврилова і каса в "Сообщениях ГАНМК 1931, IX-X та в "Грекском сборнике" /"Звестки ГАНМК XII, I-8, 1932/, кригові праці акад. С.С. Єфесова в "Балканській етнографії" ГАНМК 104 "Основні лінії економічного розвиття Босфорського півострова" - "Звестки Академії Наук СССР, Оголошення об'єднаних наук, 1934, ст. 589 і далі. "Херсонесская провінція" - ГАН 1935 ст. 913 - 939, гарні нумізматичні дослідження проф. Орешникова і т.д. і т.д. /M. Vasmann "Untersuchungen über die ältesten Wohnsitze der Slaven. I. Die Iranier in Südrussland" Leipzig, 1923 /-Veröffentlichungen des baltischen u. slavischen Instituts an der Universität Leipzig Bd. 3/ i t.d.

Важливі бібліографії Ко-вої треба вважати за перестарілу та випадкову.

Нашікіні міжна скажети, що Ко-ва ставить собі великих завдань, але метод праці Ко-вої не відповідає цим завданням та книжка Ко-вої не досягає своєї мети.

У праці Ко-вої почувається Великий вплив М.І.Ростовцева, але, на праці Ко-вої жаль, ми здемо будемо шукати в книжці Ко-вої тих хвояктерних речей праць М.І.Ростовцева, які нещадно вимирають та є облялью їх необхідної всякому, хто цікавиться історією північно-східньої Європи, - зокрема та вміння використовувати джерела та єднити з них належні висновки для історії.

Н р и м і т к и :

- /1/ Геродот /ІУ 12/ каже, що кіммерійці, що заснували та підкорили скитами, залишили свою територію в Причорноморській та втекли від скитів, переживши берега Чорного моря; а скити, переслідуючи кіммерійців, заблуудилися та, маючи Кавказ по праву руку, зайшли до Мілітії. Ко-ва Гедас, що, навпаки, кіммерійці не тікали від скитів, а залізли в Причорноморській /в тельті Кубані, на Таманську місію/ відстураві, в гірській частині Криму та біля Керченської пристані/, а в Понті, Вірменії, Каппадокії осели кіммерійців були і раніше, потроху, слово "Кавказ" має у Геродота ширше значення за термінологією давніх, які під загальним іменем "Кавказ" об'єднували весь комплекс гірських насам аж до Намісу та Гімалаїв.
- /2/ "Ув. статтю M. Vasmann'a про скитів - Reallexikon der Vergeschichte, herausgeg. von M. Ebert, Bd. XII /1928/, ст. 236, G. Mateescu, Nomi traci nel territorio scito-sarmatico Ephemeris Dacorumana, 2 /1924/, ст. 223-238.
- /3/ Нар. статтю М.Лумки "Чи знали що в старину про дніпрові пороги" - "Дзвінки", 1931, ч. 4-5.
- /4/ Після місцеві місця місця вольбійському декреті на пошану Протогена /Inscriptiones antiquae orae Septentrionis-lis Ponti Euxini Graecae et Latinae. Vol. I, iterum edidit B. Latyshev. Petropoli 1916, n°32/,

- пос башту Георгія в Ольбії, може в Іос РЕ I 2179.
Міксепленам постогенівського тексту відповідають у
Геродота (ІУ, I 7) калліпіди (геллени-скіті).
/5/ "В. В. Латунев, Успішність об'єкту та географічно-
військовим стосою росіїв Ольвії.
/6/ як відомо, Ольбія стала ще "містом скітським" напів
вже в кінці II ст. до Хр. це то що гетьського сказому.
/7/ Іос РЕ II 346.
/8/ "в. "Голуаєнус" V, 23 і VI 9, 3-4.
/9/ Між згадкою цього місця Гемостена та р. "Золотик захоповано-
стю" ВУАН на погані М. С. Грушевського, I (1925) ст. 19
ї тут і та "Rheinisches Museum für Philologie",
1932, ст. 321 і далі.
/10/ "в. статтю А. И. Новосадського "Боспорские фрески" в "Труд-
ных секцій" археології Российской Асоціації науково-
доследувальських "інститутів Общественных наук" т. III
1928, ст. 55-70.
/11/ "в. коментарі І. К. Марті по кітіенського непису, відпові-
дно в "Звестіях Російської Академії" "сторог матеріальні
культурі", т. II, ст. 84 і. I і передруковано в П. Зай-
кевичії боспорських неписів і. К. Марті в "Звестіях Гру-
пової дослідження" "сторог матеріальної культури"
пп. 104- "їз "сторог" боспора".

Лінгвістичні висновки.

X
X X

"Нап східною частинкою України .. басейном Дону и Азов-
ським морем яким цілком панув, в північно-басейну - від пра-
він мас всі вигоди добре влаштованої й захищеної самюю при-
родною /вузькою смугою Перекопу/ стратегічної та торговель-
ної бази".

/В. ДУБРОВСЬКИЙ: Україна и Крим
в історичних взаєминах.
Одеса 1944/

X
X X

"...никто не зважав собі трупу розмежувати, якби то
уложилися політично-географічні відносини на південному
крайі Європи", в східних областях Середземного моря, в Пере-
дній Азії, коли Україна не належала до Російської Ім-
перії".

/Степан РУДНИЦЬКИЙ: Україна зі
становища політичної географії,
Берлін 1923, сторн. 143/.

X
X X

M i s c e l l a n e a

Нестуємо слідуючі поетії, книги та статті.

1. Прес. М. К и б а л ь и ч 24.XI.43 р. відголосив у звілі Літ.-Мист.Клубу у Львові реферат на тему - "Тайна Свіржевагу Ярослава Мудрого" /"Крак.Вісті", ч.269, з 30.XI.43/. На пум'ку прелегента Свіржеваг було привезено в Херсонесу по Києву.
2. "Р.В. К р а в а" умістив у часопису "Ілюстрірте Цайтунг" /Лицьк, з 12.Листопада 1942 р./ статтю про "Осідлік старотаєніх готів у Гітлерівському, Ссікі-Кермені". Текст ілюстрований 8 дуже географічно спрощеними, незвичайно типовими для Криму скелястих краєвидів. /"Крак.Вісті", ч.275, з 7.XII.43/.
3. Нотатки Гайнца Грея - "До імені "Рус" була вміщена в докуметі зшивтку німецького спеціальніго науково-відомства "Цайтшріфт Фюр Неменфсршунг" за 1942 р. Гайнц Грея звертає увагу, слідом за вітчизняними дослідниками, що в олії сирійській комішіяції по-побільші б.століття нещодавно вгадувався, за вірменськими та грузинськими Хроніками, національний ім'я "Рус". /"Р.Вісті", ч.275, з 7.XII.43/.
4. Німецький військово-науковий журнал "Віссен уніт Вер" умістив у 12.зшивтку з 1942 р. на сторн.461-464, статтю А. А в и т е н 9 : "Кубанська область". /"Р.Вісті", ч.275, з 7.XII.43/.
5. "Давнє стаття" в борделі Кеменя - "Мацяршина та культурна історія русинів" буде вміщена у сеопневому числі жоміячника "Донавефропа" за 1943 рік - сторн. 597-610 /"Р.Вісті", ч.275, з 7.XII.43/.
6. Євгеніславський жоченник "Словак" умістив дnia 19.жовтня 1943 р. п"ятим претворенням репортаж Т. м а с а Ш е в ч к а , п.н.: "Лівобережна Україна та Крим" /"Р.Вісті", ч.275, з 7.XII.43/.
7. Біктор Царикін написав передсвіту статтю про "Большевіків і Терланелі" /"Р.Вісті" ч.7 /1040/, 1944/.
8. Стая Дра Фолькерса Тейффера - "Слідами корінських готів" /Фото з Ескі-Кермену/ позміщена в сеопневім зшивті місячника "Гер Тюрмер" за 1943 рік.
9. Академік, проф.Михаїл Вороняк поздав статтю на тему "Антін Головачевий в українській літературі" /Лив. Капенчар-Альманах УВ на 1944 рік, Львів-Краків, стрн.65-63.
10. Про. Микита Пумка свою велиму цікаву статтю "Звісну схему історії України", що почувається в початку в "Наших Полях", течо переробив і умістив в друге у "Капенчар-Альманах", Уг., Краків-Львів, на 1944 рік, сторн. 72-77.
11. Проф. Степан Гаваський /єпископ Сильвестр/: оголосив статтю - "Історія "Александриї" в українській літературі. Про питання про сербську редакцію "Александрия". Вийшла також відбиткою в "Наукового Збірника" Історичної секції ВУАН за 1928 рік. Квіт 1928, /27x18/, 32 стрн.
12. Той же автор написав зголосом "Пам'ятки місцевої писемності павильону України,

- від час замісця Тарньюого Письменства Всеукраїнської Академії Нauk. З останньою Б.Печетцем. Т.ІІІ. "Варня укraїнська поетість. За франкією О.Назаревського, ч. I. С. Гаевський - /Блгскоп Сильвестр/: "Александрін" в познаній укraїнській літературі. /Вступ і текст/. Крів 1929. /27x18/, ХІУ + /2/ + /6/ сторн.
13. П и с т ь с в с к и й Б.Б.: Кримськотатарське халдея та халлу. /"Г.В."Краткое сообщение о токлецах и послевзятых исполнениях Института истории материальной культуры", Вип.У. Ленінград 1940/.
14. Г ь я к о в В.Н. проф.: Окупация Тавріїки Римом в I в.н.е. /"Г.В."Вестник древней истории", Том I /14/, Москва 1941, сторн.87-97/.
15. М а р т и н ю. : Неокупированное археологическое памятники борчанского Историко-археологического музея.. /"Г.В."Вестник древней истории", Том I /14/, Москва, 1941, сторн.198-212/.
16. Б л е в а т с к и й В.: Раскопка в Фанагории в 1940 г. /"Г.В."Вестник древней истории", Том I /14/, Москва, 1941, ст.220-222/.
17. М ғ ұ լ ұ ғ ғ А.З. проф.: Материалы к истории древних славян /"Г.В."Вестник истории", Т.І /14/, Москва, 1941, ст.225-229/.
18. Т р е в и н и е с л а в я н е в отрівках греко-римских и візантійських писателей по У.Н.С. /"Г.В."Вестник древней истории", ІУ. I /14/, Москва 1941, сторн.230-284/.
19. Стаття Г е о м а н и з а Л е щ ф л е р а - "Гержава Запорожьких казаків. "С історії України", уміщена в "Бордінер Монатогеб'те", 1942, червень, ст.255-266.
20. Статтю "Значення Бессарабії" та Буковини" містить нім. журнал "Ліннеге Остен" /Істанбул/, 1941, ч.ІІ, ст.438-439.
21. Стаття С е к с т " н я П у ш к а р е в з "Бессарабія" була вміщена в "Бордінер Монатогеб'те", 1941, серпень, ст.526-537.
22. "Трібюн де Женев" з 12.4.1943 р., вмістило статтю про "Кубань" - Едмунд Фелляже.
23. Б а в і н с к и й Б о г ғ ғ а н ғ ұ - "Тисячеліття умови Руси в грекам. "944-1944. "Г.В."Львівські Вісті", ч.26, з 5 лютого 1944.
24. Ю р і й Л іппа : Розмова з місцевим мальарем /Про типу культури в голямі епіху/. "Г.В."Львівські Вісті", ч.26, з 5 лютого 1944.
25. Л.Н. в статті "Україна біля Тихого Океану" /Львівські Вісті, ч.39, 1944/ редагує про вітчіт Івана Багряного у Львові про Український Талекий Скід.
26. Д.А. В статті "Замісьць реченої" /"Г.В."Український Вістник", ч.2 /126/, з 13.лютого 1944, Берлін/ згадує про "Староскиївські легенди" ч.І-ІІ, Прага, 1943 - української поетійки - Наталії Королевої.
27. Гаетано Венето: виголосив в кінці лютого 1944 у Львові топсюї на тему "Україна біля Тихого Океану". "Основіть мала великий успіх.
28. Відщепленій проф. С т е п а н Г а е в с ь к и й оголоши капітальну працю на тему: "Александрія" в давній українській літературі /Вступ і тексти/. Часть I. У Києві 1929. Вип. Всеукраїнської Академії Наук. /27x18/, ХІУ+233. Частина друга у с.1929 була здана до проку у Києві, але під час лихоліття 1941-44 була знищена.

25. І в а н Б а г р а н и й умістив у "Країнських Вістях" /ч.ІІ і наступні, а 25 і підлі лютого 1944/ вет"ку статтю про "Україну біля Тихого Океану". Автор жише шість років у Зеленій Україні за сорітських часів і почав наїнсцівіші зіткнення по цю пляжу тля нас українську кольоніяльну землю.
26. П р о ф . С . Б . П а с а м е н с в п є с ч и т е й 5 лютого 1944 р. у Познані поклав на тему: "Новеуті сторінки історії України. Редагував поклада висвітлив питання історії України в часи т.зв. не пісаної історії, себто історії Наполеона до 862 р. /тж."Країн.Вісти", ч.33 з дня 17.II.1944/.
27. П р о ф . В . Л и с я н с ь к и й у переписці п.з. "Україна і землі" /"Країн.Вісти", ч.47 з дня 4 березня 1944/ говорить що "Українська національна психіка обєднала в собі емоціональність соціанту з інтелектуальним активізмом паленської антики". Вона завсіди вітанячалася глибоким, стихійним враженням та всіх виявив творчого духа. Справа органічна потреба українськіх психіків спрямувалася в IX-XI століттях її увагу в бік інтелектуально-політичної Візантії, а пізніше, по завершенню її вік культурних осередків західної Європи.
28. Р . С . в статті "Задовіти чи Чесноки" /"Львівські Вісти", ч.50, з дня 4 березня 1944/ пояснює відповісти про єстествені відношення відомого українського історика - Ілька Борашка в архівах в звязку з колишнім проектом імператора Наполеона створення української чеснокової терраси, що було написано Г.М.Геврію і частину України під французьким назвою "Наполеонів".
29. У першому томі "Кіблейного Збірника" на посвяту академіка Дмитра Беневіча Вагалія... що його вчителя Українська Академія наук у Києві, 1927, уміщено чимало матеріалу чеснокової харacterу. На першому місці слід згадати статтю - Ака". В.П. Вузескул: Студіювання стародавності північного чеснокової харacterу написана і їхня вага є погану грецької та сіткової історії /сторн. 167-182/. Потім - проф. С.Шестаков: Кімчиці в археології України /303-309/; проф. С.С. Площевський - Новий Ольбійський тексти на честь Агатокла-Геката /310-315/; проф. В.В. Венека - "Історії знаності римлян в пізньочастині узбережжям Чечено-Морського /316-322/; проф. О.І.Покровський - Геродот та Аристей /323-340/; проф. З.А.Чебонюк - "С п'ятиння про пажерела харчників Тесеяна Співігника з пісні Анастасія Україна /341-345/; проф. Н.О.Постап - З матеріалів візантійсько-слов'янської історіографії /346-357/; проф. І.І. Огієнко - "Руські" переклади в Херсонесі в 860 році /358-378/; Т.С.Філіппова - Описдання арабського історика Абу-Джаді Руправерського ХІ в. про те, як очухається Русь /383-395/; проф. Ім.М. Візницький - "До вивчення старо-коромильських надгробників /469-475/; А.Ковалевський - Чайки й "чайкісти" на Северинському Дунай /523-528/; проф. О.П. Оголоблик - "Етнографія Петра Іваненка /Петренка/ в Коромиль 1692 року /720-744/; проф. Б.Г.Курци - "Шляхи економічної політики Росії та СРСР на Схід" /III4-II32/; проф. В.З.Зубановський - Боспорські Спартакії в Атениському різьбярстві /II33-II39/; В.Барзі -

С к - Роля балканських слов'ян в історії Візантії
в ІУ-го Хрестоцього походу /ІІ75-ІІ87/.-
пішла погром вітчінням капітальну книжку Прос. "О. З.
убійство: Географія украйнських і сумеж-
их земель, про співучасті ІІІ співавтсюві. Украйнське
племінність, Краків, Львів 1943 /24xI7/ стр.517+6
ап. "О. І. Зефірі в сповідював у згаданій праці ск-
емгії розподіл про "Чорне й Озівське Море" /стр.198-
17/.

швидших матеріалів ти. - А. М. в е н ш т о к І.:
Ляхи засвідчення Схочу в укр. літературі /"Суїтній Світ",
1928, ч.2./

Центральний Український музей що це більше тоу-
рів. З них поглядомся про вхід книжки - П е т р
о н ч : Видані твори Марк.Літературне вид.Київ 1936,
21xI7/, 474 ст., з пісміж повістей, що увійшли в цю
бірку тобто тут застосувати - "З моря" /ст.7.-58/
зіткому німецькому тижневику "Das Reich" /М. 12, 19.III.
944/ під заголовком "Der Völkerkampf ums Schwarze Meer"
мішено історично хронологічну мапу мандрівок наці-
ональної Чорного моря.

Наші "ні" /ч.2, за лютий 1944 р./ інформують про "Нау-
кову діяльність філологічної секції при Київському "імі-
чених" в 1943 році. З відображеннях тем рецензії в ці
"Філологіческих" тем належать:: I/Прос. К.штепа - "Античні
історії в творчості Лесі Українки" та 2/І.Іванова -
"Египет /наука про перебування Л. Українки в Єгипті/".
Інаже згадати також про колишню статтю І вана
"Провідник" /Miedzy Pontem a Bałtykiem/ "Prob-
лема Європи Wschodniej", Warszawa,..3, 1939, 173-184/.

Це ж автор писав про "Східноморсько-азіатські роки USSR

"Problemy Europy Wschodniej", N.1, 1939, str.30-40.

І а т е л е н а К о р о л е в а відповідає своїм
відгукам у статті "Що про "Легенди" і "Легенду"
про "український народ, як безпосередній спадко-
ємець античної, геленської культури, яка погано
заживала в сама, в особі геленських колоністів, оселилась серед
їх і увійшла так би мовити "у тух і кров", де і зат-
хималась не зважаючи на всі наїзничькі наїви". І тоді
просвічує всіх, ця "матіс світової культури", культура
зеленська у багатьох змінях, зброях, наївіть єнамен-
ті українського народу". /"Проблема", Прага, 1943, ст.
168-470/.

X
X X

Дня 10.лютого 1944 року міна 20 років від дня
засновання організації місії "Чорномор", що пізніше
зиявилось себе в "Союзі братніх країн.Чорномор". Ідею
цього підприємства відібрали і чорноморські великоправостолії
були їх змістом.

X
X X

X
X

60.000 болгарів відійшло з України з німецьким військом. Повсія кількома місяцями після цього ми про погодження лінії відповідної болгарської національності в Україні з болгарськими урядами чинили у Софії в справі переселення болгарського населення з південних постів України до Болгарії. Всіні почті не позволили провести цього згідно з постановами міжнародного права й практикою великих переселенчих рухів останніх років. Однаке, як після болгарської преси, болгарське населення відповідно до Сівіського місія, в силі 60.000 осіб вийшло з німецьким армією. Болгарський уряд маєуть переселити утікачів до німецькіх земель у Тракії й Македонії. /"Кр.Вісти", ч.33 з 17.лютого 1941 р./.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЧОРНОМОРСЬКОГО ІНСТИТУТА.

Ч.1. **Чесі відомості:**

Крій Драга: ЧОРНОМОРСЬКА ПОЛІТРУНА. Варшава 1940.
/25ж20/, стор.124. VI. На поетах рукопису.

Ч.2. **Лев Биковський:** ТУРБЧЧНА. Бібліографічні мереціял". Варшава 1940./3Іх21/,
стор.68. На поетах рукопису.

Ч.3. **Г.І. Бєсатіану:** ПОЧАІКУ ТОРГІВЛІ НА ЧОРНОМОРІ.
Варшава, 1940./3Іх22/ стор.40. Не поетах рукопису.

Ч.4. **Олег Купріяник:** ЧОРНОМОРСЬКА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОУДОСЛОВОСТІ. Варшава 1941.
/3Іх23/ стор.50 і схема. Не поетах рукопису.

Ч.5. **Іван Шевченко:** ЧОРНЕ МОРЕ. Гіпсографічний нарис Чорного моря та його басейну. Варшава 1941./3Іх24/ стор. 112 і карта. На поетах рукопису.

Ч.6. **Анатоль Огієнко:** КОМІСІЯЩЕ ЛЕТУЧЕ ТВО В ЧОРНОМОРСЬКОМУ ПРОСТОРІ. Сучасний стан і можливості розвитку. Варшава, 1941.
/3Іх25/ стор.32 і 2 схеми. Не поетах рукопису.

Ч.7. **Іван Шевченко і Валентин Саповський -** УКРАЇНСЬКИЙ ЧОРНОМОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ. Програма діяльності. Варшава 1941./3Іх26/ стор.20. На поетах рукопису.

Ч.8. **Крій Липа - Лев Биковський:** ЧОРНОМОРСЬКИЙ ПРОСТОР. Атлас. Схеми рисував Ст.В. Варшава 1941./3Іх27/ стор.46. Не поетах рукопису.

- Ч.9.
Милюк Несторенко : ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАЦІЇ
МОРОВИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ. Одеса 1942./3Ix22/,
стор.34. На правах рукопису.
- Ч.10.
Чорноморський Збірник . Книга перша.
Одеса 1942./3Ix22/.стор.68 і I
схема.на правах рукопису.
- Ч.11.
Юрій Ляпа : ЕМОЦІЙНІ КЕРВИ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ СВІТОГ-
ДЛЯТИ. Одеса 1942./3Ix22/,стор.15. На
правах рукопису.
- Ч.12.
Максиміліан Нілеко : УЧАЧІСКА ГЕТЬМАНСЬКА
ДІЛОСТА 1918 р. Струмінь нафти. Одеса
1942 /3Ix22/ стор.17.
- Ч.13.
Карін Липа : ЧОРНОМОРСЬКА ТОХТРИНА. Друге видання.
Одеса 1942 /3Ix22/ стор.165 + мапа.
На правах рукопису.
- Ч.14.
Чорноморський Збірник . Книга друга.
/3Ix22/.Одеса 1942.стор.67 і 4
авкуші схем. На правах рукопису.
- Ч.15.
Архієпископ Іларіон : ЦЕРКВА ПІД МОНГОЛАМИ
в ХІІІ-ХІІІ ст. Одеса
1942./3Ix22/ стор.33.
На правах рукопису.
- Ч.16.
Архієпископ Іларіон : УКРАЇНСЬКИЙ ЗАПОРОЗЬ-
КИЙ СІНІТ НА АФОНІ,
Одеса 1942./28x20/
стор.16 і I ілюстра-
ція.На правах рукопи-
су. Відбитка.
- Ч.17.
Чорноморський Збірник . Книга третя.
/3Ix22/. Одеса 1943,стор.64. і
2 ілюстрації. Не правах рукопису.
- Ч.18.
Степан Рудницький : УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЗІ
СТАНОВІЩА ПОЛІТИЧНОЇ
ГЕОГРАФІІ. Друге видання
з перелівкою Л.Буковсько-
го. Одеса.1943./3Ix22/.
Не правах рукопису.

- Ч.19.
Лея Биковський : ІВАН ДОВГЕЛЬ, 1874-1943.
Біо-бібліографічні матеріали.
Одеса 1943. /3Іх22/ стср.4 + I
ілюстрація. На правах рукопису. /Відбитка/.
- Ч.20.
Лея Биковський : НАДРЯМІ ВОСЕННЯ СЬКОЇ В'СО-
КОЇ ПОЛІТКИ. В проєкті пис-
кусії. Одеса 1943 /2Іх22/,
стср.6. На правах рукопису.
/Відбитка/.
- Ч.21.
Іван Єщенко - Чепівський :
ПРОБЛЕМА ТЕХНІЧНОГО В'СОХО-
ШКІЛЕННЯ В УКРАЇНІ. В проєк-
ту пискусії. Одеса 1943.
/3Іх22/ стср.4. На правах рукопису.
/Відбитка/.
- Ч.22.
Крій Ляп : МІТ ПІЗНЯ. Одеса 1943. /3Іх22/. стср.7.
На правах рукопису. /Відбитка/.
- Ч.23.
Архієпископ Іларіон : РУССІЖОН НА АЗОВІ.
Ходим 1943. /2Іх22/ стср.ІІ. і
І ілюстрація. На правах рукопису. /Відбитка/.
- Ч.24.
Віталь Клінгер : АРІАНА ФЛАВІЯ З НІКОМІШІ
"ПЛАЗАН". "ОБЮЛА ПОНТУ ЕВ-
КСІЛСЬКОГО" /Чорногор моря/
Одеса 1943. /3Іх22/ стср.із.
На правах рукопису. /Від-
битка/.
- Ч.25.
Лея Биковський : СТЕПАН РУДНІЦЬКИЙ /Віо-бібліо-
графічні матеріали/. Одеса
1943. /3Іх22/. стср.14 і I ілю-
страція. На правах рукопису.
/Відбитка/.
- Ч.26.
Чорноморський Зборянник : Книга четверта
/3Іх22/. Одеса 1944. стсрн.73
І ілюстрація. На правах рукопису.
- Ч.27.
Чорноморський Зборянник : Книга п'ята. Одеса
1944 /3Іх22/. стсрн.79 і I схе-
ма. На правах рукопису.

ВИДАННЯ

Українського Океанічного Інституту

Число 1.
Лев Биковський : Великоцерковні проблеми України. Київ... 1942 /31x22/, сторн.23 і I схема. На правах рукопису /відбитка/.

Число 2.
Іван Світ : Український Національний Дім в м.Харбіні. Одеса, Харбін 1943 /31x22/, сторн.42 і 4 світлини. На правах рукопису /Керешук/.

Число 3.
Іван Світ : Український Далекий Схід. З передмовою та поясненнями Василя Кійовича. Одеса, Хабаровськ 1944 /31x22/, сторн.37 і I карта. На правах рукопису.

Число 4.
Макар Зеленогорський Укрा�їни. Одеса, Хабаровськ 1944 /73x49/.

Число 5.
Тиміш Олесіюк : Зелена Україна. Одеса 1944
На правах рукопису. /31x22/ стор.47.
і I карта.
X X

ВИДАННЯ

Українського Суходолового Інституту

Число 1.
Тиміш Олесіюк : Мапа Української Метрополії із поясненнями. Одеса 1944.

X X X

З М И С Т

Стр.

1. Проф. І.І. ПОКОНОВСЬКА-ВАЛУЙЕНКО - Заселення Пів- денної України в середні ХІІІ ст., 1781-1784/	5
2. Магіст. В. ГАЛАЧУК - Чечено-оські погання..	20
3. Проф. Іл. А. КАЦЕВАЛОВ - Несут скрізь за Стра- боном	32
4. Проф. В. М. ШЕЙКОВ - Окупанія Території Румунії І в. В. О. Е. К.	37
5. Проф. Іл. КАЛИНІВЧ - Значення Чечено-оських та овієвських постігів для України	48
6. Мро. М. ПЛЕЧКО - Походження Генуезьких барб	54
7. МАТЕРІАЛУ по історії Південної України . . .	57
8. РЕЦЕНЗІЯ: Проф. Г. А. КАЦЕВАЛОВ -	64
9. КІСЦЕЛЯНЗА	71
10. ВІДАННЯ Українського Чечено-оського Інституту	76
ІІ. ПАНН румської фортепіано Ай-Тетчі /ілюстрація/.	

----СОЮЗСОВЕД----